

Suomenkielinen laitos

Tiedonantoja ja ilmoituksia

57. vuosikerta

26. marraskuuta 2014

Sisältö

I Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot

LAUSUNNOT

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea

4. ja 5. kesäkuuta 2014 pidetty ETSK:n 499. täysistunto

2014/C 424/01	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Nuorten työllistämiseen tähtäävät toimenpiteet – parhaita käytäntöjä” — (puheenjohtajavaltio Kreikan pyynnöstä laadittu valmisteleva lausunto)	1
2014/C 424/02	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Transatlanttiset kauppasuhteet ja ETSK:n kanta EU:n ja Yhdysvaltojen yhteistyön parantamiseen ja niiden väliseen mahdolliseen vapaakauppasopimukseen” — (oma-aloitteinen lausunto)	9

III Valmistelevat säädökset

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

4. ja 5. kesäkuuta 2014 pidetty ETSK:n 499. täysistunto

2014/C 424/03	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle – Visio teollisuustuotteiden sisämarkkinoista” — COM(2014) 25 final	20
2014/C 424/04	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi työnvälityspalvelujen eurooppalaisesta verkostosta, liikkuvuuspalvelujen tarjoamisesta työntekijöille ja työmarkkinoiden yhdentymisen tiivistämisestä” — COM(2014) 6 final – 2014/0002 (COD)	27
2014/C 424/05	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Suuritehoisella vesisärötyksellä tapahtuva hiilivetyjen (esimerkiksi liuskekaasun) etsintä ja tuotanto EU:ssa” — COM(2014) 23 final	34

2014/C 424/06	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Ilmasto- ja energiapolitiikan puitteet vuosille 2020–2030” — COM(2014) 15 <i>final</i>	39
2014/C 424/07	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi markkinavakausvarannon perustamisesta unionin kasvihuonekaasupäästöjen kauppajärjestelmään, sen toiminnasta sekä direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta” — COM(2014) 20 <i>final</i> – 2014/0011 (COD)	46
2014/C 424/08	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille – EU:n lähestymistapa luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjuntaan” — COM(2014) 64 <i>final</i>	52
2014/C 424/09	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Tavoitteena kilpailukykyinen ja resurssitehokas kaupunkiliikenne” — COM(2013) 913 <i>final</i>	58
2014/C 424/10	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Energian hinnat ja kustannukset Euroopassa” — COM(2014) 21 <i>final</i>	64
2014/C 424/11	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi elintarvikkeina käytettäviä kaseiineja ja kaseinaatteja koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä ja neuvoston direktiivin 83/417/ETY kumoamisesta” — COM(2014) 174 <i>final</i> – 2014/0096 COD	72
2014/C 424/12	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi neuvoston asetuksessa (EY) N:o 73/2009 säädettyjen suorien tukien mukautusasteesta kalenterivuodeksi 2014” — COM(2014) 175 <i>final</i> – 2014/0097 COD	73

I

(Päätöslauseimat, suositukset ja lausunnot)

LAUSUNNOT

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

4. JA 5. KESÄKUUTA 2014 PIDETTY ETSK:N 499. TÄYSISTUNTO

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Nuorten työllistämiseen tähtäävät toimenpiteet – parhaita käytäntöjä”

(puheenjohtajavaltio Kreikan pyynnöstä laadittu valmisteleva lausunto)

(2014/C 424/01)

Esittelijä: **Christa SCHWENG**

Suurlähettiläs Theodoros Sotiropoulos pyysi 6. joulukuuta 2013 päivätyllä kirjeellä EU:n puheenjohtajavaltio Kreikan nimissä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa laatimaan valmistelevan lausunnon aiheesta

Nuorten työllistämiseen tähtäävät toimenpiteet – parhaita käytäntöjä

(valmisteleva lausunto).

Asian valmistelusta vastannut ”työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 13. toukokuuta 2014.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 4.–5. kesäkuuta 2014 pitämässään 499. täysistunnossa (kesäkuun 4. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 124 ääntä puolesta ja 1 vastaan 4:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) pitää nuorisotyöttömyyden torjuntaa poliittisesti ensisijaisena kysymyksenä. Jotta tämän hetken nuoret kykenevät muokkaamaan huomispäivän Eurooppaa, he tarvitsevat elämänhallinnan näkymiä, joihin kuuluu myös koulutusta vastaava työpaikka. Työvoiman kysyntää kyetään pirstamään vain toteuttamalla kasvuhakuista strategiaa, joka tähtää kilpailukyyn lujittamiseen sekä sijoittajien ja talouksien luottamuksen palauttamiseen entiselleen, ja tekemällä kestäväällä pohjalla olevia investointeja ja soveltamalla elvytysohjelmaa.

1.2 Tarvitaan asianmukaisia kannustimia yritysten rohkaisemiseksi ottamaan palvelukseensa uusia, monissa tapauksissa kokemattomia työntekijöitä myös taloudellisesti epävarmoina aikoina. Asiaan kuuluu koululaitos, joka luo ammatillisen ja yksilötason perustan siirtymiselle työelämään, suuntaa ammatillisen koulutuksen tehokkaammin vastaamaan työmarkkinoiden tarpeita sekä edistää yrittäjähänkeä. Lisäksi tarvitaan dynaamiset ja integroivat työmarkkinat, joilla olevilla työntekijöillä on taidot, jotka ovat olennaisia eurooppalaisen talouden kilpailukyyn, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja kauaskantoisten, kestävien kasvunäkymien kannalta. Asiaankuuluvien uudistusten avulla pitää löytää tasapaino joustavuuden ja turvan välille. Tähän päästään parhaiten osallistamalla työmarkkinaosapuolet asiaan.

1.3 Nuorten pitää saada pätevän ammatinvalinnanohjaajan tukea ammatinvalinnassa. Keskipitkän aikajakson työvoimatarpeen analyysilla, erityisesti paikallistasolla, voi olla myönteinen vaikutuksensa ammatinvalinnassa. Jäsenvaltiot, joiden opetusjärjestelmä tarjoaa paitsi teoreettista myös käytännöllistä koulutusta, ovat erottuneet edukseen eurooppalaisittain suhteellisen vähäisellä nuorisotyöttömyydellä kriisioloissa. ETSK on vakuuttunut eräissä jäsenvaltioissa sovellettavien työelämälähtöisten ammatillisen koulutuksen järjestelmien menestyksestä. Esimerkkinä mainittakoon kaksiosaiset koulutusjärjestelmät. Nämä koulutusohjelmat kantavat hedelmää eritoten silloin, kun kaikki sidosryhmät (työnantajat ja työntekijät, näiden edunvalvontaorganisaatiot sekä julkinen valta) täyttävät velvoitteensa.

1.4 Myös julkisella työvoimahallinnolla on tärkeä rooli siirryttäessä koulusta työelämään. Sillä täytyy olla asianmukaiset taloudelliset voimavarat ja henkilöresurssit, jotta se pystyy paitsi tukemaan työttömiä työnhaussa myös ylläpitämään tiiviitä yhteyksiä kysyntäpuoleen.

1.5 Työmarkkinaosapuolten ottaminen mukaan kasvustrategiaan, työmarkkinareformeihin, koulutusohjelmiin ja julkisen työvoimahallinnon uudistuksiin sekä nuoriso-organisaatioiden osallistaminen nuorisotakuun toteuttamiseen takaa laajojen väestöryhmien tuen ja siten yhteiskuntarauhan. Pysyviä muutoksia on mahdollista saavuttaa vain ratkaisulla, joista vastataan yhteisesti.

2. Johdanto

2.1 Onnistuminen nuorisotyöttömyyden torjunnassa on yksi aikamme suurimmista haasteista. 15–24-vuotiaiden työttömyysasteet ovat aina olleet 24–65-vuotiaiden ikäryhmään kuuluvien vastaavia korkeammat, mutta finanssi- ja talouskriisi on koetellut erityisen kovasti nuoria, jotka ovat ensimmäistä kertaa pyrkimässä mukaan työmarkkinoille. Kun nuorisotyöttömyysaste oli Eurostatin mukaan ⁽¹⁾ vuoden 2008 lopussa kaksin kertaa koko väestön työttömyysastetta korkeampi, kohosi se vuoden 2012 loppuun mennessä 2,6-kertaiseksi koko väestön työttömyysasteeseen verrattuna.

2.2 Syy siihen on työpaikkojen määrän supistuminen heikon tai negatiivisen kasvun vuoksi, kotimaisen kysynnän supistumisen takia sekä säästötoimien ja niihin liittyvän julkisen sektorin rekrytointikiellon seurauksena, mitä on kärjistänyt se, että rakenteellisia koulutus- ja työmarkkinauudistuksia ei ole tehty ajallaan ja ammattiosaamisesta on puutetta, mutta myös se, että tarjolla on pätevyyttä, jolle työmarkkinoilla ei ole kysyntää.

2.3 Nuorisotyöttömyysaste tarkoittaa 15–24-vuotiaiden työttömien osuutta samanikäisestä työvoimasta. Vuonna 2013 se oli 28 jäsenvaltion EU:ssa 23,3 %. Toinen Eurostatin ⁽²⁾ laskelmiin perustuva osoitinarvo on nuorisotyöttömyysosuus (15–24-vuotiaiden työttömien osuus kaikista tämänikäisistä koko väestössä). Vuonna 2013 se oli EU:ssa 9,8 %. Tämä osoitin kertoo, että monet tämän ikäryhmän nuorista osallistuvat koulutukseen eivätkä ole ollenkaan työmarkkinoiden käytettävissä. Nuorisotyöttömyys vaikuttaa jäsenvaltioihin kovin eri voimalla: nuorisotyöttömyysosuus vaihtelee Saksan 4 prosentista Espanjan 20,8 prosenttiin; nuorisotyöttömyysaste puolestaan on Saksassa 7,9 prosenttia ja Kreikassa 58,3 prosenttia.

2.4 Vaikka onkin todettava selkeästi, että nuorisotyöttömyysaste ei kerro, kuinka monta prosenttia kaikista nuorista on työttömänä, työtä hakevien nuorten osuus on merkittävä.

2.5 Nuorten joukossa on syytä kiinnittää erityistä huomiota niin kutsuttuun NEET-ryhmään (*not in employment, education or training*), joka ei ole yleissivistävässä tai ammatillisessa koulutuksessa tai työssä. Eurofoundin ⁽³⁾ mukaan NEET-nuoret ovat suuremmassa vaarassa joutua myös myöhemmällä iällä tyytymään epävarmoihin työpaikkoihin, ja varhain koettu frustraatio tekee heistä lisäksi alttiimpia köyhyydelle, sosiaaliselle syrjäytymiselle ja radikalisoitumiselle. Kustannukset siitä, että nämä nuoret eivät osallistu työmarkkinoille, ovat varovaisesti arvioiden 153 miljardia euroa, mikä vastaa 1,2 prosenttia EU:n BKT:sta.

2.6 Eräissä EU:n jäsenvaltioissa on – nuorisotyöttömyyden tasosta riippumatta – havaittavissa sellaisten avointen työpaikkojen lukumäärän kasvua, joita ei kyetä täyttämään. Kyse on eri alojen ammattityöntekijöistä, korkeatasoista pätevyyttä edellyttävistä matematiikan, tietotekniikan, luonnontieteiden ja tekniikan ammateista, mutta myös keskiportaan johtotehtävistä, joihin etsittäville ihmisiltä kysytään laaja-alaisia taitoja (viestintävalmiuksia, joukkuehenkeä, yrittäjäheneä yms.).

⁽¹⁾ Eurostat – Unemployment statistics.

⁽²⁾ Eurostat – Statistics explained – Youth_unemployment.

⁽³⁾ Eurofound – NEETs.

3. Euroopan vastaus nuorisotyöttömyyteen

3.1 Nuorisotakuu

3.1.1 Nuorisotakuun ajatus esiintyy Euroopan komission tiedonannoissa⁽⁴⁾ vuodesta 2011 lähtien. EU:n ministerineuvosto hyväksyi huhtikuussa vuonna 2013 suosituksen nuorisotakuun perustamisesta. Takuun toteuttamisella on tarkoitus varmistaa, että kaikki alle 25-vuotiaat nuoret saavat neljän kuukauden kuluessa koulunsa päättämistä tai työpaikkansa menettämistä asiallisen tarjouksen, joka koskee työpaikkaa, jatkokoulutusta, oppisopimuspaikkaa tai harjoittelupaikkaa.

3.1.2 Useimpiin nuorisotakuutoimenpiteisiin on mahdollista saada yhteisrahoitusta Euroopan sosiaalirahastosta. Sen lisäksi 20 jäsenvaltion käytettävissä on lisämäärärahoja työllisyysaloitteesta, koska niiden alueellinen nuorisotyöttömyysaste on korkea (yli 25 % vähintään yhdellä alueella).

3.1.3 Toteutussuunnitelmien arviointi ja valvonta on määrää nivoa talouspolitiikan EU-ohjausjakson puitteissa maakohtaisiin suosituksiin, jotta varmistetaan, että nuorisotakuu on sopusoinnussa Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden kanssa.

3.1.4 **Euroopan investointipankki** perusti vuonna 2013 ohjelman "Jobs for Youth – Investing in Skills", jonka määrärahat olivat 6 miljardia euroa. Sitä varten on tarkoitus osoittaa samansuuruinen määräraha myös vuosina 2014 ja 2015.

3.2 Euroopan tason työmarkkinaosapuolien toimintaohjelma nuorisotyöttömyyden torjumiseksi

Euroopan tason työmarkkinaosapuolet hyväksyivät kesäkuussa 2013 nuorisotyöllisyyttä koskevan toimintaohjelman⁽⁵⁾. Se nojautuu olemassa oleviin ja uusiin esimerkkeihin hyvistä käytänteistä neljällä painopistealalla: oppiminen, siirtyminen koulutuksesta työelämään, työllisyys ja yrittäjyys. Tarkoituksena on kannustaa eri maiden työmarkkinaosapuolia löytämään ratkaisuja omassa ympäristössään ja soveltamaan niitä kulloisiinkin maakohtaisiin olosuhteisiin.

3.3 ETSK:n panos

3.3.1 ETSK on paneutunut nuorten ihmisten tilanteeseen työmarkkinoilla lukuisissa lausunnoissa⁽⁶⁾, konferensseissa ja kuulemistilaisuuksissa⁽⁷⁾. Työmarkkinoiden seurantar ryhmän puitteissa otetaan käyttöön uutena työskentelymenetelmänä erityisaiheista laadittavat pilottitutkimukset. Niiden yhteydessä tiedustellaan järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan mielipidettä tietyissä jäsenvaltioissa, jotta pystytään päätelemään, vaikuttavatko EU:n toimintapolitiikat ja toimenpiteet toivotulla tavalla. Nuorisotyöllisyys on tärkeä aihe, ja se valittiin ajankohtaisuutensa vuoksi yhdeksi ensimmäisissä pilottitutkimuksissa tarkasteltavaksi kysymykseksi.

3.3.2 Nuorisotyöllisyyspaketista antamassaan lausunnossa⁽⁸⁾ komitea toteaa, että "[t]yöpaikkojen ja etenkin pysyvien työpaikkojen lisäämisen tueksi tarvitaan tosiasiallista kasvustrategiaa sekä EU:n että jäsenvaltioiden tasolla. Kaikkiin kilpailukyvyyn vahvistamiseen sekä sijoittajien ja kotitalouksien luottamuksen palauttamiseen tähtäviin ponnistuksiin ja toimintalinjoihin on sovellettava koordinoitua lähestymistapaa." Lisäksi komitea toteaa, että 6 miljardia euroa ei riitä nuorisotakuun rahoittamiseen.

3.3.3 Aiheesta "Harjoittelun laatupuitteet" antamassaan lausunnossa⁽⁹⁾ ETSK huomauttaa, että harjoittelut ovat tärkeä portti työmarkkinoille, mutta että ne eivät kuitenkaan ole yleislääke nuorisotyöttömyyden torjuntaan. Komitean mielestä on tarpeen kyteä harjoittelujaksot kiinteämmin opintosuunnitelmiin ja järjestää perustason sosiaaliturva, minkä lisäksi pitää laatia yleiskuvan tukimahdollisuuksista tarjoavat suuntaviivat, jotta pystytään toteuttamaan harjoittelumalleja jaetun taloudellisen vastuun pohjalta.

⁽⁴⁾ Tarjotaan mahdollisuuksia nuorille ja Nuorisotyöllisyyspaketti.

⁽⁵⁾ Toimintaohjelma on englanninkielinen: Framework of actions on youth employment.

⁽⁶⁾ EUVL C 68, 6.3.2012, s. 1; EUVL C 68, 6.3.2012, s. 11; EUVL C 143, 22.5.2012, s. 94; EUVL C 299, 4.10.2012, s. 97; EUVL C 191, 29.6.2012, s. 103; EUVL C 11, 15.1.2013, s. 8–15; EUVL C 161, 6.6.2013, s. 67–72; EUVL C 327, 12.11.2013, s. 58–64; EUVL C 133, 9.5.2013, s. 77–80; EUVL C 271, 19.9.2013, s. 101; asiakokonaisuus CCM/118 – EESC-2013-05662-00-00-AS-TRA (esittelijä: Fornea, toinen esittelijä: Grimaldi), ei vielä julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

⁽⁷⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-eu-policies-youth-employment>

<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-skill-mobility-competitiveness>

⁽⁸⁾ EUVL C 161, 6.6.2013, s. 67.

⁽⁹⁾ Harjoittelun laatupuitteet.

3.3.4 Komitea on todennut painokkaasti pitävänsä päätöstä julkisten työvoimapalvelujen yhteistyön lujittamisesta erityisen tervetulleena myös siksi, että ne ovat tärkeitä nuorisotyöttömyyden torjuntaa ajatellen⁽¹⁰⁾. Julkisten työvoimapalvelujen tulee kyetä reagoimaan ympäristössään tapahtuviin muutoksiin viipymättä, joustavasti ja luovasti sekä yhdistämään lyhytkestoisia toimenpiteitä pysyviin ratkaisuihin. Tämä edellyttää tarvittavia valmiuksia ja riittävää taloudellista tukea. Julkisten työvoimapalvelujen tulisi keskittyä voimakkaammin työn tarjontapuoleen, koska työnantajilla on alati suurempia vaikeuksia löytää tarvitsemaansa työvoimaa.

3.3.5 ETSK on komission tiedonannosta "Avoin koulutus" antamassaan lausunnossa⁽¹¹⁾ korostanut, että digitaalinen lähestymistapa voi omalta osaltaan edistää koulutustarjonnan laatua ja sen ilmentämää luovuutta. Opettajien osallistuminen aloitteen suunnitteluun ja toteutukseen yhdessä asianmukaisen koulutuksen kanssa on olennaisen tärkeää, jotta koulutus tuodaan kaikkien ulottuville ("avoin koulutus") innovatiivisella tavalla hyödyntämällä uutta teknologiaa ja avoimia oppimisresursseja. Kaikkien toimijoiden mobilisoiminen ja tuki "oppimiskumppanuuksien" luomiselle yhteiskunnassa ovat niin ikään ratkaisevan tärkeitä, jotta aloite onnistuisi.

3.3.6 Komitean jäsenet suosittavat seuraavissa tekstijaksoissa kuvattujen hankkeiden toteuttamista. Koska monet hankkeista ovat suhteellisen uusia, useissa tapauksissa ei ole käytettävissä tietoja niiden tehokkuudesta ja tuloksekkuudesta, joten esitettävät arviot perustuvat yksinomaan komitean jäsenten tekemiin havaintoihin.

3.4 Koulutusjärjestelmien uudistaminen

3.4.1 Talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä 16 jäsenvaltiota sai suosituksen koulutusjärjestelmiensä nykyaikaistamisesta. Kahdessatoista tapauksessa suositettiin ammattikoulutuksen sopeuttamista voimakkaammin työmarkkinoiden tarpeisiin tai kaksiosaisen ammattikoulutuksen lujittamista.

3.4.2 Koulutusjärjestelmät kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan, ja niin tulee olla myös jatkossa. Unionin tasolla on kuitenkin mahdollista antaa merkittäviä impulsseja kokemustenvaihdon, vertaisoppimisen (*peer learning*) sekä taloudellisten kannustimien keinoin. Koulutusjärjestelmät tulisi muokata sellaisiksi, että ne eivät pelkästään varusta nuoria perustavilla kulttuurisilla valmiuksilla, vaan valmentavat heitä myös kykeneviksi reagoimaan muuttuneisiin vaatimuksiin itsenäisesti, jotta elinikäisestä oppimisesta tulee osa kunkin uraa.

3.4.3 Oikea-aikainen ammatinvalinnanohjaus ja ammatillinen informointi ovat omiaan edistämään omien taipumusten ja valmiuksien tiedostamista ja tarjoavat lisäksi tietoa työmarkkinakehityksestä. Sellaiset hankkeet kuin "Wiener Töchertag"⁽¹²⁾, jonka puitteissa tytöt tutustuvat päivän ajan yrityksiin hankkiakseen käsityksen uusista ammattialoista ja työllistymismahdollisuuksista, voivat lisäksi edistää tyttöjen kiinnostumista myös teknisen alan ammatillisesta koulutuksesta.

3.4.4 Koulutuksen keskeyttämien ennen aikaan johtuu useista eri syistä, minkä vuoksi tarvitaan kunkin tilanteen mukaan eriytettyjä toimia. Esimerkkeinä mainittakoon Itävallan "Jugendcoaching"⁽¹³⁾ ja Saksan "Joblinge"⁽¹⁴⁾, missä nuoret, jotka ovat vaarassa pudota järjestelmän ulkopuolelle, saavat määrätyn ajan henkilökohtaista neuvontaa ja ohjausta opiskelu- tai työpaikan etsinnässä.

3.4.5 Merkillä pantavaa niissä Euroopan maissa, joissa nuorisotyöttömyys on alhainen, on se, että niissä on työmarkkinoihin ja yritysmaailmaan nivoutuva koulutusjärjestelmä, johon kuuluu virallisesti hyväksytyjä, muuallakin sovellettavissa olevia ammattitutkintoja. Niiden yhteydessä suoritetaan – eri painotuksin – osa koulutuksesta yrityksessä, osa oppilaitoksessa. Asian ovat tunnustaneet EU:n toimielimet ja EU-tason työmarkkinaosapuolet, jotka tukevat eurooppalaista oppisopimusyhteenliittymää⁽¹⁵⁾. Oppisopimuskoulutus on yksi nuorisotakuujärjestelmän tärkeimmistä osatekijöistä, ja sen menetys riippuu laajasta kumppanuudesta, johon osallistuu yritysten, työntekijöiden ja opetustoimen sidosryhmiä. Perustettaessa kaksiosaista koulutusjärjestelmää, jossa otetaan huomioon yritysten, työmarkkinoiden ja nuorten tarpeet, on tärkeää, että yritysalamää lähellä olevat instituutiot ovat vahvasti mukana organisoinnissa ja toteutuksessa. Kun työmarkkinaosapuolet ovat tiiviisti asiassa osapuolina, ne samastuvat järjestelmään ja kantavat siitä vastuuta ("järjestelmän yhteisomistajat"). Tämän lisäksi kysytään työnantajilta vastuunkantoa ja investointivalmiutta. Silloinkin kun muut jäsenvaltiot eivät pysty ottamaan laajaa oppisopimusjärjestelmää käyttöön lyhyellä tähtäimellä, voitaisiin kokeilla esimerkiksi muutamien kaksivaiheisten koulutuslinjojen soveltamista yhdessä saman alan tietyn yritysryhmän kanssa. Toimialakohtaisten työmarkkinaosapuolien pitäisi tätä ajatellen määrittää yhteiset koulutusnormit ja hyväksyntämenettelyt. Toinen mahdollisuus olisi vahvistaa oppilaitoskohtaisen itsemääräämisoikeuden puitteissa yhteistyötä tiettyjen koulujen ja yritysten välillä, kuten vaikkapa Puolassa on käytäntönä.

⁽¹⁰⁾ Julkiset työvoimapalvelut.

⁽¹¹⁾ Avoin koulutus.

⁽¹²⁾ Töchertag.

⁽¹³⁾ NEBA – Jugendcoaching.

⁽¹⁴⁾ Joblinge.

⁽¹⁵⁾ Eurooppalainen oppisopimusyhteenliittymä.

3.4.6 Maltassa on viime vuosina edetty vahvasti tähän suuntaan *Malta College of Arts, Science and Technology* (MCAST) -oppilaitoksen kurseissa siten, että osa koulutuksesta tapahtuu suoraan yrityksissä. Niinpä niistä 284 opiskelijasta, jotka suorittivat käytännön koulutuksensa Lufthansa Malta -yrityksessä, 163 sai työpaikan.

3.4.7 **Epämuodollisesti kertyneiden pätevyyksien tunnustaminen:** Epävirallisen ja arkioppimisen yhteydessä hankittujen oppimistulosten (erityisesti tietojen, taitojen ja osaamisen) validoinnilla voi olla tärkeä merkitys työllistyvyyden ja liikkuvuuden parantamisessa sekä elinikäiseen oppimiseen kannustavan motivaation lisäämisessä erityisesti sosioekonomisesti epäsuotuisassa asemassa olevien tai matalaan koulutustasoon jääneiden osalta.

3.4.8 Aikana, jona Euroopan unionia on kohdannut vakava taloudellinen kriisi, joka on lisännyt voimakkaasti erityisesti nuorten työttömyyttä, ja väestön ikääntyessä on tähdellisten tietojen, taitojen ja osaamisen validoinnilla poikkeuksellisen suuri merkitys työmarkkinoiden toiminnan parantamisessa, liikkuvuuden edistämässä sekä kilpailukyvyyn ja talouskasvun lisäämisessä.

3.5 Toimenpiteet koulutuksesta työelämään siirtymisen helpottamiseksi

3.5.1 **Pätevydet ja (ammattillista) koulutusta koskevat toimenpiteet:** Työkokemuksen puute on olennainen asia, jonka vuoksi työnantajat epäröivät palkata nuoria vaikeina aikoina. Puhtaasti teoreettinen opetus vailla veloitetta opitun soveltamisesta käytäntöön on enenevästi osoittautumassa työmarkkinoille pääsyä haittaavaksi tekijäksi.

3.5.2 "Irti totutusta rekrytoinnissa" on liettualainen hanke, jossa pyritään valmentamaan nuoria työmarkkinoille ja antamaan heille käytännön valmiuksia soveliaissa yrityksissä. Itävallan työvoimapalvelun "Implacementstiftung"-säätiöt⁽¹⁶⁾ toimivat samaan tapaan. Niiden puiteissa saatetaan toistensa pariin yritykset, jotka eivät pysty täyttämään henkilöstötarpeitaan, ja työnhakijat, joilta puuttuu johonkin tiettyyn työpaikkaan vaadittava osa koulutuksesta. Työvoimapalvelu ja yritykset jakavat koulutuksesta ja toimeentulon turvaamisesta koituvat kustannukset keskenään. Suoritetuissa arvioinneissa on osoittautunut, että kun toiminnon päättämisestä on kulunut kolme kuukautta, noin 75 prosentilla osallistujista on työpaikka.

3.5.3 Ranskassa on vuodesta 2011 lähtien solmittu useita eri ammatteja koskevia työmarkkinaosapuolten sopimuksia toimenpiteistä, joilla on tarkoitus tukea erityisesti sekä vailla (korkeakoulu)tutkintoa olevia että tutkinnon suorittaneita nuoria työhaussa. Niissä kiinnitetään pääasiallinen huomio työnhakuprosessia koskevaan koulutukseen. Suoritetussa arvioinnissa ilmeni, että toimintoon osallistumisen ansiosta oli työelämään osallistujien osuus kohonnut 65 prosenttiin, eli 18 prosenttia korkeammalle kuin vertailuryhmässä.

3.5.4 Irlannissa tarjotaan "Jobbridge"-ohjelman turvin⁽¹⁷⁾ 6–9 kuukauden mittaisia yritysharjoittelujaksoja nuorille, jotka ovat eläneet vähintään 78 vuorokautta toimeentulotuen varassa. Harjoittelijoille maksetaan toimeentulotuen lisäksi 50 euroa viikossa. Voidaan kritisoida sitä, että ihmiset, jotka esimerkiksi tekevät osa-aikatyötä opintojen ohella, eivät voi osallistua ohjelmaan opintojensa päätteeksi, koska he eivät ole toimeentulotuen saajia. Komitean näkemyksen mukaan aktivointitoimet pitäisi käynnistää varhemmin, koska pitkä odotusaika lannistaa ihmisiä sen sijaan, että se edistäisi työllistymistä.

3.5.5 Skotlannin vapaaehtoisjärjestöjen neuvosto (*Scottish council for voluntary organisations*) perusti vuonna 2011 "Community Jobs Scotland" -yhteistyötyöpaikkaohjelman. Ohjelma on suunnattu nuorille työttömille ja perustuu yhteistyöhön sosiaalipua tarjoavien organisaatioiden kanssa. Ne tarjoavat 6–9 kuukauden ajan lukuisten eri alojen työpaikkoja sekä korkea-asteen että perusasteen tutkinnon suorittaneille nuorille. Nuoret saavat aidon työpaikan, joutuvat pitämään pintansa työnhakuprosessissa ja saavat palkkaa ja jatkokoulutusta. Ohjelmaan on osallistunut yli 4 000 nuorta, joista 47,3 % sai suoraan työtä ja 63,6 % pystyi välillisesti hyödyntämään lisäkoulutusta ja vapaaehtoistoimintaa.

3.5.6 Tanskassa työntekijäjärjestöt ja työllisyysrahastot yhteistyössä julkisen ja yksityisen sektorin työnantajien kanssa järjestävät koulutuksensa päättäneille nuorille harjoittelupaikkoja välittääkseen näille työkokemusta ja erikoisosaamista näiden omalla ammattialalla. Kyseisen harjoittelun suorittaneista suunnilleen 60 % saa työtä, vaikka tarkat luvut selviävätkin vasta hankkeen päättyttyä vuoden 2014 huhtikuussa.

⁽¹⁶⁾ <http://www.implacement-stiftung.at/>

⁽¹⁷⁾ Jobbridge.

3.5.7 ILO:n tunnustuksen saaneessa slovenialaishankkeessa "Moje izkušnje"⁽¹⁸⁾ ("Minun kokemukseni") tarjotaan internetfoorumi, jonne opiskelijoilla on mahdollisuus syöttää tietoja työkokemuksestaan, jolloin luodaan yhteys opiskelijoiden ja työnantajien välille. Sen lisäksi laaditaan todistuksia työkokemuksen varmennukseksi.

3.5.8 Espanjassa Novia Salcedo -säätio, yksityinen voittoa tavoittelematon kulttuuriorganisaatio, tarjoaa harjoitteluohjelman, jossa ammatillisen koulutuksen päättäneitä tuetaan yhdistämällä teoreettinen oppi yrityksissä saatavaan käytännön työkokemukseen. Suoritettu arviointi on osoittanut, että yli 52,23 % ohjelman loppuun vieneistä sai työsopimuksen.

3.5.9 Tšekin tasavallassa työntajat ja ammattiliitot ovat kumppaneita "POSPOLU"-hankkeessa ("Yhdessä"). Se tähtää koulutuksen organisointimuotojen muutoksiin ja työelämälähtöisen oppimisen aseman vahvistamiseen solmimalla kumppanuuksia koulujen ja yritysten välille ja laatimalla ehdotuksia muutoksiksi oppisisältöihin. Hanke koskee ensi kädessä koneenrakennuksen, elektroniikan, rakennustekniikan, liikenteen ja tietotekniikka-alan koulutusohjelmia.

3.5.10 Portugalissa teknologiakeskusten verkosto hallinnoi kahta hanketta ("Tuumi teollisuutta" ja "Koulujen F1"), joissa huomio on kohdennettu työmarkkinoiden tarvitsemiin uusiin teollisiin taitoihin ja joissa sovelletaan työssäoppimista, mikä edistää työvälineiden ja koneiden käyttämistä ja antaa oikean mini-F1-auton rakentamiseen ja idean/hankkeen markkinoille saattamiseen vaadittavat tiedot. Koulut ja teollisuus ovat solmineet kumppanuuksia, joilla on määrä muuttaa nuorten opiskelijoiden kuvaa teollisuuden uravaihtoehtoista ja ohjata heitä ottamaan huomioon markkinoiden tarpeet⁽¹⁹⁾.

3.5.11 Italiassa on menossa kolmivuotiskauden 2014–2016 kattava ohjelma, jossa ylemmän keskiasteen opiskelijoilla on mahdollisuus opintojensa kahden viimeisen vuoden aikana suorittaa opintojaksoja yrityksissä hyödyntämällä oppisopimusta entistä tehokkaammin.

3.5.12 **Liikkuvuuden edistäminen:** Nuorten rajatylittävän liikkuvuuden edistäminen työkokemuksen kartuttamiseksi voi sekin auttaa kuroma unpeen puhtaasti teoreettisen koulutuksen ja ensimmäisen työpaikan välistä kuilua.

3.5.13 Esimerkkinä mainittakoon Saksan ja Espanjan kahdenvälinen sopimus, joka antaa vuoteen 2017 mennessä noin 5 000 espanjalaisnuorelle työ- ja koulutusmahdollisuuden, samoin kuin saksalaiset tukiohjelmat "The job of my life" ja "Make it in Germany", joissa molemmissa tavoitteena on saada nuoria Saksaan kouluttautumaan ammatteihin, joissa on pulaa pätevästä työntekijöistä. Sen lisäksi heille kustannetaan valmistava saksankurssi kotimaassa ja maksetaan matka- ja muuttoavustusta sekä kielikurssi Saksassa harjoittelujakson pohjustukseksi. Jos työnantaja on harjoittelujakson päätyttyä tyytyväinen, voidaan sen jatkoksi liittää 3–3,5-vuotinen koulutus, jonka yhteydessä nuorelle annetaan opintorahan lisäksi taloudellista tukea ja opastusta koulussa sekä työ- ja arkielämässä.

3.5.14 Ohjelmassa "Integration durch Austausch" ("Vaihto väylänä integraatioon") helpotetaan niiden ihmisryhmien integroitumista työelämään, joilla on vaikeuksia päästä työmarkkinoille, tukemalla ammatillisten käytännön kokemusten hankkimista toisessa EU-maassa. Euroopan sosiaalirahasto osallistuu ohjelman rahoittamiseen. Siitä laadittu väliarvio osoitti, että kuusi kuukautta vaihtojakson jälkeen 41 % osallistujista kävi töissä, 18 % osallistui koulutukseen, 7 % kävi koulua ja 4 % opiskeli korkeakoulussa.

3.5.15 Euroopan työnvälitysverkoston Euresin uudistaminen on välttämätöntä, jotta tarjonta ja kysyntä pystyttäisiin sovittamaan paremmin yhteen työmarkkinoilla. ETSK käsittelee tätä kysymystä erillisessä lausunnossa. Ratkaisevan tärkeää tulee kuitenkin olemaan, että Euresia käytetään kaikissa jäsenvaltioissa – ei vain harvoissa ja valituissa – työmarkkinapolitiikan välineenä ja että avoimista työpaikoista ilmoitetaan myös sen kautta. Myös "Eka Eures-työpaikka"-aloite⁽²⁰⁾ on hyvä esimerkki nuorten työntekijöiden rajatylittävän liikkuvuuden edistämisestä siten, että heille välitetään ensimmäinen työpaikka (kyse ei siis ole opiskelusta tai harjoittelusta) ja heille maksetaan rahallista avustusta kattamaan ne lisäkulut, jotka aiheutuvat työpaikan ottamisesta vastaan toisessa maassa.

⁽¹⁸⁾ <http://youthpractices.org/assessment.php>; s. 36.

⁽¹⁹⁾ <http://www.flinschools.com/>

⁽²⁰⁾ Euroopan komissio – Your first EURES job.

3.5.16 Jotta pätevydet pystytään sovittamaan paremmin tarpeisiin, on olennaisen tärkeää perustaa tarkkailutahoja ennakoimaan pätevyystarpeita ja kartoittamaan niitä varhaisessa vaiheessa. Näin tulisi tapahtua alueellisella ja/tai toimialakohtaisella tasolla työmarkkinaosapuolten myötävaikutuksella, jotta pystytään reagoimaan ripeästi erilaisiin taloudellisiin ja oikeudellisiin mutta myös teknologisiin muutoksiin. Kyseisillä tasoilla tunnetaan näet yritysten ja työmarkkinoiden tarpeet paremmin.

3.6 Toimenpiteet huono-osaisten nuorten integroimiseksi

3.6.1 Nuoret, joilla on erityistarpeita, tarvitsevat myös erityistä tukea löytääkseen tiensä työmarkkinoille. Itävallassa asiaan tartuttiin ”Jobcoaching”-ohjelmalla⁽²¹⁾, jonka turvin vammaiset tai oppimisvaikeuksista kärsivät saavat henkilökohtaista neuvontaa ja ohjausta ensimmäisten kuukausien ajan uudessa työpaikassa. Tuki on tarkoitettu paitsi nuorille myös yrityksille.

3.6.2 Walesissa perustettiin erityisesti NEET-nuorten ryhmää varten hanke nimeltä ”Intermediate Labour Market” (”Tuetut työmarkkinat”), joka tarjoaa kauimmas työmarkkinoilta etäännyneille nuorille asianmukaisesti jäsennellyn ohjelman ja työllistymismahdollisuuksia. Sen myötä on tarkoitus motivoida nuoria vastaanottamaan työtä sekä antaa näille yleiset käyttäytymissäännöt ja perusvalmiudet sekä apua työnhaussa. Yhteensä 249 osanottajasta on 35 saanut työpaikan.

3.6.3 Esimerkkinä kauas työmarkkinoilta joutuneiden ihmisten integroinnista mainittakoon U.S. Steel Kosicen ”Equality of Opportunity” -hanke⁽²²⁾, jossa tarjotaan erityisesti Kosicen seudun romaneille työtä ja koulutusta, jolloin nämä pääsevät monissa tapauksissa ensimmäistä kertaa kosketuksiin työelämän kanssa. Vuoden 2002 jälkeen on yli 150 romania saanut työpaikan.

3.6.4 Belgialaisessa ”Aktiva”-ohjelmassa⁽²³⁾ alle 25-vuotiaiden puutteellisesti koulutettujen ja vähintään 12 kuukautta työttöminä olleiden nuorten osalta työnantajan sosiaaliturvamaksusuudesta myönnetään alennus ja kyseisiä nuoria varten maksetaan palkkatukea viiden vuosineljänneksen ajan.

3.7 Toimenpiteet työmarkkinoiden uudistamiseksi

3.7.1 Työn tulevaisuutta tarkastelevan tutkimuslaitoksen (IZA) mukaan määräaikaiset työsuhteet on vapautettu useissa Euroopan maissa 1980-luvulta lähtien, jotta mahdollisuuksia päästä työmarkkinoille voidaan lisätä joutumatta kyseenalaistamaan useissa maissa hyvin pitkälle vietyä irtisanomissuojaa⁽²⁴⁾. Tämä on johtanut siihen, että yhä useammassa tapauksissa nuorille tarjotaan pelkästään määräaikaisia työsuhteita vailla mahdollisuuksia siirtyä toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen. Pitkälle viety irtisanomissuoja tosin kyllä suo pitkäaikaisille työntekijöille kriisiaikoina turvaa työpaikan menettämiseltä nuoria työntekijöitä varmemmin, mutta toisaalta se on taloudellisen toimintaympäristön epävarmuuden vuoksi osoittautumassa esteeksi nuorten kokemattomien työntekijöiden palkkaamiselle ja voimistaa siten työmarkkinoiden lohkoutumista.

3.7.2 Komitea suosittaa, että jatketaan ponnistuksia työmarkkinoiden uudistamiseksi yksissä tuumin työmarkkinaosapuolten kanssa, jotta kyetään tasapainottamaan joustavuus ja turva keskenään, eritoten jäsenvaltioissa, joissa nuorisotyöttömyys on hyvin korkealla tasolla. Uudistukset tulevat tosin vaikuttamaan vasta keskipitkällä aikavälillä mutta voivat kuitenkin antaa olennaisen, nuorisotyöttömyyden nopeaa supistumista vauhdittavan panoksen talouden elpessä.

3.8 Yritysten kannustaminen nuorten palkkaamiseen

3.8.1 Jotta kannustettaisiin yrityksiä palkkaamaan nuoria kokemattomia työntekijöitä, voi olla avuksi tarjota lisää kannustimia, useissa tapauksissa palkkatuen ja sosiaaliturvamaksuallennusten muodossa. Silloin on kuitenkin huolehdittava siitä, että seurauksena ei ole kilpailun vääristyminen ja sosiaaliturvajärjestelmän heikentyminen. Esimerkkinä asiasta mainittakoon tuet, joita Kyproksen inhimillisten voimavarojen kehittämissivasto (*Human Resource Development Authority of Cyprus, HRDA*)⁽²⁵⁾ maksaa kyproslaisille yrityksille nuorten työntekijöiden koulutusohjelmista. Eritoten pk-yritykset pystyvät niiden avulla selviytymään tarvittavasta koulutuksesta ja siihen liittyvästä tuotannon alenemisestä alkuvaiheessa.

⁽²¹⁾ NEBA – Jobcoaching.

⁽²²⁾ U.S. Steel Kosice – Equality of Opportunity.

⁽²³⁾ Belgia – Activa.

⁽²⁴⁾ IZA – Jugendarbeitslosigkeit in Europa.

⁽²⁵⁾ Kypros – Scheme for the job placement and training of tertiary education.

3.8.2 Suomen "Sanssi-kortilla" ⁽²⁶⁾ alle 30-vuotiaalle nuorelle työttömälle vahvistetaan, että tämän työnantaja voi hakea palkkatukea kymmenen kuukauden ajaksi.

3.8.3 Unkarin valitsemassa menettelyssä tarjotaan alle 25-vuotiaita työntekijöitä palkkaaville yrityksille kannustimia alentamalla bruttopalkkaa ja sosiaaliturvamaksuja tietyksi ajaksi.

3.8.4 Italiassa yritykset voivat hyötyä sosiaaliturvamaksuja koskevasta verokannustimesta 12 kuukauden ajan palkatessaan toistaiseksi voimassa olevalla työ sopimuksella 18–29-vuotiaan nuoren, jolla ei vähintään kuuden kuukauden aikana ole ollut vakinaista ansiotuloa tuottavaa työpaikkaa tai jolla ei ole keskiasteen päästötodistusta tai ammatillista tutkintotodistusta.

3.9 Toimenpiteet yrittäjyyden edistämiseksi

3.9.1 Yksi asiakirjan "Yrittäjyys 2020 -toimintasuunnitelma – Uutta kipinää Euroopan yrittäjyyteen" ⁽²⁷⁾ kolmesta pilarista on yrittäjyyskoulutus kasvun edistämiseksi ja yrityksen perustaminen. Suorittamalla "yrittäjääjokortin" ("Unternehmerführerschein") ⁽²⁸⁾ nuoret saavat taloudellisen ja yritystalouden koulutuksen, joka korvaa Itävallassa itsenäisen toiminnan harjoittamiseen tarvittavan yrittäjäkokeen läpäisyä.

3.9.2 "Junior Company Programm" -ohjelman tuella 15–19-vuotiaat koululaiset perustavat todellisia yrityksiä yhden kouluvuoden ajaksi ja tarjoavat itse kehittämiään tuotteita ja palveluita todellisilla markkinoilla. Näin he saavat välittömästi kokemuksen osaamisestaan yrittäjänä.

3.9.3 "Extraordinary Education" TM -hankkeessa nuoret saavat mahdollisuuden kokeilla yritysideaansa epävirallisessa ympäristössä ja heille välitetään perustavia yrittäjyys- ja viestintätaitoja, riippumatta heidän iästään tai kielellisestä taustastaan.

3.9.4 Helpottaakseen uusien yritysten rahoituksensaantia ja työpaikkojen luomista Romania on vapauttanut vastaperustetut yritykset rekisteröintimaksuista. Sen lisäksi on tarjolla 2–4:ää työntekijää koskeva veronhuojennus, enintään 10 000 euron suuruinen laina, joka kattaa 50 % liiketoimintasuunnitelmasta, sekä valtiontakauksia, jotka yltyvät 80 prosenttiin asti kaikista otetuista luotoista. Vuoden 2011 ja vuoden 2014 maaliskuun välisenä aikana perustettiin yhteensä 12 646 pk-yritystä ja luotiin 22 948 työpaikkaa. Ainoastaan 188 pk-yritystä suljettiin myöhemmin. Tätä menestyksestä ohjelmaa jatketaan myös vuonna 2014.

Bryssel 4. kesäkuuta 2014.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE*

⁽²⁶⁾ Suomi – Sanssi-kortti.

⁽²⁷⁾ COM(2012) 795 final.

⁽²⁸⁾ Itävalta – Unternehmerführerschein.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Transatlanttiset kauppasuhteet ja ETSK:n kanta EU:n ja Yhdysvaltojen yhteistyön parantamiseen ja niiden väliseen mahdolliseen vapaakauppasopimukseen”

(oma-aloitteinen lausunto)

(2014/C 424/02)

Esittelijä: **Jacek KRAWCZYK**

Toinen esittelijä: **Sandy BOYLE**

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 11. heinäkuuta 2013 pitämässään täysistunnossa työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla laatia oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

Transatlanttiset kauppasuhteet ja ETSK:n kanta EU:n ja Yhdysvaltojen yhteistyön parantamiseen ja niiden väliseen mahdolliseen vapaakauppasopimukseen.

Asian valmistelusta vastannut ”ulkosuhteet”-erityisjaosto antoi lausuntonsa 20. toukokuuta 2014.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 4.–5. kesäkuuta 2014 pitämässään 499. täysistunnossa (kesäkuun 4. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 187 ääntä puolesta ja 7 vastaan 10:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät

1.1 Komitea katsoo, että transatlanttinen kauppaa- ja investointikumppanuus (*Transatlantic Trade and Investment Partnership*, TTIP) voisi olla merkittävä tekijä todellista kasvua ja optimismia luotaessa. Kun otetaan huomioon myöhäinen elpyminen vuoden 2008 rahoitus- ja talouskriisistä, tasapainoinen sopimus voisi auttaa Euroopan taloutta pääsemään taas talouskasvun ja työpaikkojen luomisen tielle.

1.2 Komitea pitää tervetulleina tärkeitä mahdollisuuksia, joita EU:n ja Yhdysvaltojen laaja-alainen kauppasopimus tarjoaisi, ei ainoastaan kun ajatellaan kaupan ja investointien lisäämistä Atlantin yli vaan myös sen potentiaalia edistää sellaisten entistä parempien maailmanlaajuisten sääntöjen ja normien kehittämistä, jotka hyödyttäisivät monenvälistä kauppajärjestelmää itseään.

1.3 ETSK ottaa huomioon Euroopan kansalaisten laajan ja oikeutetun vaatimuksen kauppaneuvotteluiden täydestä avoimuudesta ja kehottaa neuvostoa ja komissiota noudattamaan johdonmukaisesti ja tiukasti Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 218 artiklaa ja erityisesti sen 10 kohtaa: ”Euroopan parlamentille tiedotetaan välittömästi ja täysimääräisesti menettelyn kaikissa vaiheissa.”

1.4 Lissabonin sopimuksen mukaisesti on ehdottoman välttämätöntä, että komissio tunnustaa ETSK:n institutionaalisen roolin transatlanttisesta kauppaa- ja investointikumppanuudesta käytävien neuvotteluiden kaikissa vaiheissa. Täydellä avoimuudella sekä komitean ja muiden kansalaisyhteiskunnan sidosryhmien mielipiteiden kuulemisella on olennainen merkitys, jotta mahdollinen sopimus saisi kansalaisten keskuudessa laajapohjaista kannatusta. Sopimustekstit on saatettava sidosryhmien saataville mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

1.5 On tärkeää, että transatlanttisen kauppaa- ja investointikumppanuuden hyödyt leviävät tasaisesti kaikkialle yrity maailmaan sekä työntekijöiden, kuluttajien ja kansalaisten keskuuteen.

1.6 Sitä mukaa kuin neuvottelut etenevät ja vaikutustenarviointien tuloksista tiedotetaan, tilastotietoihin perustuvia kehitysarvioita ja talousennusteita on ajantasaistettava ja seurattava.

1.7 Transatlanttinen kauppaa- ja investointikumppanuus tuo merkittäviä etuja sääntelyn alalla. Ratkaiseva merkitys on kummankin osapuolen antamalla painokkailla vakuutuksilla, joiden mukaan transatlanttinen kauppaa- ja investointikumppanuus ei johda nykyisten normien heikentämiseen. Tästä sitoumuksesta kiinni pitäminen on ratkaisevan tärkeää laajapohjaisen yleisen ja poliittisen tuen saamiseksi. Komitea varaa itselleen oikeuden arvioida lopullisia tuloksia kaikkien näiden näkökohtien valossa.

1.8 Toisin kuin lähes kaikissa muissa kahdenvälisissä kauppasopimuksissa, transatlanttisen kauppaa- ja investointikumppanuuden mahdollisesti tuomat säästöt ja hyödyt perustuvat muihin kuin tulliesteisiin. Vaikka tulleja alentamalla odotetaan saatavan aikaan vain noin 20 prosenttia säästöistä, tietyillä keskeisillä teollisuusaloilla on erityisen korkeita tulleja, joihin on puuttuttava. Markkinoille pääsyn osalta vastavuoroisuus on tärkeää.

1.9 Painokkaalla kauppaa ja kestävästä kehitystä käsittelevällä luvulla on olennainen merkitys. Kyseessä on näkökohta, jota kansalaisyhteiskunta Atlantin molemmin puolin seuraa tarkkaan.

1.10 Transatlanttiset investoinnit voivat antaa merkittävän sysäyksen kasvulle. Ehdotus sijoittajan ja valtion välisen riitojenratkaisumenettelyn käyttöönottamiseksi on herättänyt suurta yleistä huolta Atlantin molemmin puolin. Komissio on käynnistänyt internetissä julkisen kuulemismenettelyn ”Investointisuoja sekä sijoittajan ja valtion riitojenratkaisu transatlanttisessa kauppaa- ja investointikumppanuussopimuksessa”, ja on olennaisen tärkeää, että tämän prosessin päätyttyä käydään avoin ja osallistava vuoropuhelu. ETSK:lla voi olla merkittävä rooli sen edistämisessä.

1.11 Transatlanttinen kauppaa- ja investointikumppanuus on herättänyt EU:n ja Yhdysvaltojen kansalaisyhteiskunnan kaikilla tahoilla valtavaa kiinnostusta. ETSK on jo luonut erinomaiset yhteydet Yhdysvaltojen työnantaja-, työntekijä-, maatalous-, kuluttaja- ja ympäristöjärjestöihin. Halu ylläpitää ja kehittää näitä yhteyksiä on ilmeinen, ja ETSK:lla on hyvät edellytykset edistää nykyistä vuoropuhelua ja yhteistyötä sekä kannustaa niihin.

1.12 Komitea pitää tervetulleena sitä, että ETSK:n kolmijäseniselle seurantar ryhmälle annetaan samanvertaiset mahdollisuudet saada käyttöönsä asiakirjoja kuin komission perustamalle asiantuntijoista koostuvalle neuvoa-antavalle ryhmälle. Komitea pitää tätä tunnustuksena sen roolille Lissabonin sopimuksen mukaisesti virallisena neuvoa-antavana toimielimenä.

Suosituks

1.13 ETSK:n on otettava transatlanttinen kauppaa- ja investointikumppanuus huomioon ajankohtaisena ensisijaisena kysymyksenä koko neuvotteluprosessin ja mahdollisen sopimuksen täytäntöönpanon ajan. ETSK:n on seurattava tarkkaan kaikkia näkökohtia, jotka liittyvät transatlanttisesta kauppaa- ja investointikumppanuudesta käytäviin neuvotteluihin. Olisi omaksuttava hankeperusteinen lähestymistapa ja yksilöitävä tulevan työskentelyn kannalta optimaaliset alat yhteistyössä EU:n ja Yhdysvaltojen kansalaisyhteiskunnan sekä Euroopan komission kanssa.

1.14 Sääntelyn johdonmukaisuutta koskevan lähestymistavan tulisi olla kunnianhimoinen ja avoin, ja parhaimpien käytänteiden tulisi olla lähtökohta neuvotteluille. On olennaisen tärkeää, että kummankin osapuolen antamista vakuutuksista olla heikentämättä normeja pidetään kiinni.

1.15 Sopimuksen tulisi käsittää tehokkaita mekanismeja ja sääntelyalan yhteistyötä, jotta voidaan helpottaa varhaisessa vaiheessa järjestettäviä kuulemismenettelyjä uusista säännöistä, joilla voisi olla vaikutusta jommankumman osapuolen intresseihin. Tämä ei saa vaikuttaa EU:n, jäsenvaltioiden tai Yhdysvaltojen oikeuteen harjoittaa sääntelyä niiden tarkoituksenmukaiseksi katsomassa laajuudessa terveyden, kuluttajansuojan, työmarkkinoiden ja ympäristönsuojelun kaltaisilla aloilla.

1.16 Kummankin osapuolen tulisi omaksua kunnianhimoinen lähestymistapa tullitariffeihin nähden ja ponnistella niiden poistamiseksi kokonaan tai vähitellen, arkaluonteisten alojen tullit mukaan luettuina. Tämä on toteutettava molempia osapuolia hyödyttävällä tavalla.

1.17 Kahdenvälisen kauppaneuvotteluiden käymisen ei tulisi heikentää EU:n sitoutumista WTO:hon ja vahvaan monenväliseen maailmanlaajuiseen sopimukseen.

1.18 Vahvan ja painokkaan kestävästä kehitystä käsittelevän luvun tulee olla olennainen osa sopimusta. Sen keskeisiä osatekijöitä ovat seuraavat näkökohdat:

- Osapuolten on vahvistettava velvoitteensa, jotka perustuvat niiden jäsenyyteen Kansainvälisessä työjärjestössä (ILO).
- ILO:n kahdeksan yleissopimuksen, jotka vahvistettiin Singaporessa vuonna 1996 annetussa WTO:n julistuksessa, on muodostettava vähimmäisperusta.
- Vahvistetaan yhteinen sitoutuminen ympäristöalan lainsäädännön ja aloitteiden tehokkaaseen täytäntöönpanoon, edistämiseen ja noudattamisen valvontaan.

— Sitoudutaan luonnonvarojen suojelun, kestäväpohjaisen käytön ja hallinnoinnin sekä keskeisten monenvälisen ympäristösopimusten hallinnoinnin varmistamiseen ja edistämiseen.

1.19 ETSK:n tulisi helpottaa laajapohjaista vuoropuhelua sijoittajan ja valtion riitojenratkaisua koskevasta kysymyksestä, kun komissio on saanut päätökseen kuulemismenettelyn aiheesta ”Investointisuoja sekä sijoittajan ja valtion riitojenratkaisu transatlanttisessa kauppaa- ja investointikumppanuussopimuksessa”. Tässä auttaakseen Euroopan komission tulisi selkiyttää, miten se aikoo arvioida ja ottaa huomioon kuulemismenettelyn tulokset sekä määrittellä alustavasti sellaiset termit kuin *frivolous* (”perusteeton”) tarkasteltaessa käsitteen *eliminating frivolous claims* (”perusteettomien valitusten eliminoiminen”) aiottua laajuutta ja käsitettä *public purpose* (”julkinen tarve”), kun on kyse pakkolunastuskieltoon suunnitelluista poikkeuksista.

1.20 ETSK:n tulisi laatia oma-aloitteinen lausunto sijoittajan ja valtion riitojenratkaisusta osana meneillään olevaa, kumppanuussopimukseen liittyvää hanketyötään.

1.21 ETSK kannattaa sitä, että sopimukseen sisällytetään luku, jossa käsitellään pk-yrityksiä koskevia kysymyksiä.

1.22 Julkisten palveluiden erityisluonne tulee säilyttää Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen velvoitteiden mukaisesti.

1.23 On ratkaisevan tärkeää turvata luotettava energiansaanti sekä strategisten raaka-aineiden saatavuus. Transatlanttisen kauppaa- ja investointikumppanuuden tulisi myös edistää energiatehokkuutta ja uusiutuvia energialähteitä sekä taata kummallekin osapuolelle oikeus normien ja säännösten säilyttämiseen tai määrittelemiseen tällä alalla samalla kun pyritään mahdollisimman pitkälle lähentämään EU:n ja Yhdysvaltojen sisäisiä standardeja.

1.24 On olennaisen tärkeää, että molemmiin puolin Atlanttia sovelletaan samoja edellytyksiä osallistua julkisiin hankintoihin. Minkään niitä koskevan määräyksen ei pidä heikentää EU:n jäsenvaltioiden ja alue- ja paikallisviranomaisien mahdollisuutta harjoittaa omaa sosiaali- ja ympäristöpolitiikkaansa, josta on sovittu demokraattisesti.

1.25 Kummankin sopimusosapuolen tulisi tunnustaa, että kuluttajien etujen edistäminen ja suojeleminen on ensiarvoisen tärkeää kansalaisten laajan tuen saamiseksi sopimukselle.

1.26 EU:n nykyiset maatalous- ja maatalouselintarvikealaa koskevat kriteerit sekä Lissabonin sopimukseen sisällytetyn varovaisuusperiaatteen kunnioittaminen on otettava huomioon.

1.27 Kumppanuussopimuksessa tulisi löytää käytännöllinen keino taata yrityksille maantieteellisiin merkintöihin perustuva oikeusvarmuus.

1.28 Kansalaisyhteiskunnalle kunkin neuvottelukierroksen päätyttyä järjestettäviä tiedotustilaisuuksia tulisi jatkaa koko neuvotteluprosessin ajan, ja niiden tulisi jatkaa parafoimista edeltävään viimeisimpään kuulemisvaiheeseen asti. Tällaiset tiedotustilaisuudet saisivat paljon laajempaa kannatusta kansalaisten keskuudessa, mikäli Euroopan komissio tekisi selväksi, että ne ovat neuvoa-antavia ja että neuvottelijat ottavat sidosryhmien esiin tuomat näkemykset asianmukaisesti huomioon.

1.29 Kansalaisyhteiskunnan vahvan ja yhteisen seurantamekanismin on oltava olennainen osa sopimusta. Tässä yhteydessä kumpikin osapuoli tulisi velvoittaa konsultoimaan kansalaisyhteiskunnan edustajia erityisen sisäisen neuvoa-antavan ryhmän kautta, mikä mahdollistaisi taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristöön liittyvien intressien tasapuolisen edustuksen. EU:n taholla ETSK:lla tulisi olla keskeinen rooli tässä mekanismissa. Sisäiset neuvoa-antavat ryhmät tulisi valtuuttaa

— esittämään asianomaisille viranomaisille ja yhteisille poliittisille tahoille (esim. yhteinen kaupan ja kestävän kehityksen komitea) sopimusta koskevia suosituksia, jotka poliittisten tahojen tulisi käsitellä tehokkaasti annetussa määräajassa

— ottamaan vastaan muiden kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden virallisia näkemyksiä kestävästä kehityksestä käsittelevän luvun täytäntöönpanosta ja toimittamaan ne poliittisille tahoille vastausta varten

- esittämään lausuntoja ja suosituksia kolmansien osapuolien näkemysten pohjalta
- kehittämään tietyin ehdoin osapuolia käynnistämään kestävästä kehitystä käsittelevän luvun määräysten laiminlyönnin johdosta kuulemis- tai riitojenratkaisumenettelyyn.

1.30 On myös tärkeää, että sopimukseen sisältyy määräys, jonka mukaan osapuolten sisäisten seurantamekanismien edustajien on kokoonnuttava ainakin kerran vuodessa yhteiselimessä arvioidakseen kestävästä kehitystä käsittelevän luvun täytäntöönpanoa ja esittääkseen osapuolille yhteisiä tiedonantoja ja suosituksia.

1.31 Transatlanttinen työmarkkinavuoropuhelu ja transatlanttinen ympäristövuoropuhelu on käynnistettävä transatlanttisen talousneuvoston yhteydessä. ETSK on jo aiemmin esittänyt tämän kehotuksen maaliskuussa 2009 antamassaan lausunnossa ⁽¹⁾.

1.32 Ensisijaisena välittömänä tavoitteena tulisi olla, että ETSK perustaa EU:n ja Yhdysvaltojen yhteysryhmän.

2. Johdanto ja taustaa

2.1 Kun Euroopan komission puheenjohtaja José Manuel Barroso, Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Herman Van Rompuy ja Yhdysvaltojen presidentti Barack Obama ilmoittivat Yhdysvaltojen ja EU:n välistä kattavaa transatlanttista kauppaa- ja investointikumppanuutta koskevien neuvotteluiden aloittamisesta, he antoivat yhteisen julkilausuman, jonka mukaan kyseisten neuvotteluiden avulla Yhdysvalloilla ja Euroopan unionilla on mahdollisuus lisätä kauppaa ja investointeja Atlantin yli sekä antaa panos sellaisten maailmanlaajuisten sääntöjen kehittämiseen, joilla voidaan vahvistaa monenvälistä kauppajärjestelmää.

2.2 Julkilausumassa korostetaan sopimuksen potentiaalia normien asettamiseksi monenvälisissä puitteissa. Viime aikoina EU on käynnistänyt neuvotteluja joukosta kahdenvälisiä kauppasopimuksia ja saattanut ne jo muutamissa tapauksissa päätökseen. Vaikka ne saattavatkin tarjota huomattavia mahdollisuuksia, ETSK vahvistaa pitävänsä selkeästi parempana vankkaa monenvälistä sopimusta, josta neuvotellaan WTO:n puitteissa. On tärkeää, että EU säilyttää jatkossakin nykyisen kurssin ja ottaa lähtökohdaksi Balissa vuonna 2013 pidetyssä ministerikonferenssissa saavutetut vaatimattomat tulokset.

3. Poliittinen tausta

3.1 Poliittinen tahto Atlantin ja Yhdysvaltojen poliittisen jakolinjan molemmiin puolin on valtava onnistuneen tuloksen saavuttamiseksi kauppaa- ja investointikumppanuudesta käytävissä neuvotteluissa. Tavoitteena tulisi olla neuvottelujen saattaminen päätökseen Yhdysvaltojen nykyisen valtiojohdon toimikauden aikana.

3.2 Komitea vahvistaa sitoutumisen neuvotteluiden jatkamiseen rakentavassa ja myönteisessä hengessä edistyksellisten tulosten aikaansaamiseksi. Komiteaa rohkaisevat kummankin osapuolen vakuutukset siitä, etteivät nämä neuvottelut johda normien madaltamiseen. Koska kysymys on hyvin arkaluonteinen ja koska ETSK on kuullut kansalaisyhteiskunnassa laajasti esitetyt kiireelliset kehotukset mahdollisimman suureen avoimuuteen, komitea seuraa neuvotteluja tiiviisti ja odottaa tässä yhteydessä mielenkiinnolla parhaiden käytänteiden vaihtoa.

3.3 Komitea toteaa, että kaikkien neuvotteluvaiheiden aina lopulliseen sopimukseen asti on nautittava Euroopan parlamentissa unionin tasolla suoraan edustettuina olevien EU:n kansalaisten laajaa tukea (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 10 artiklan 2 kohta). ETSK kehottaakin neuvostoa ja komissiota noudattamaan tiukasti Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 218 artiklaa ja erityisesti sen 10 kohtaa: "Euroopan parlamentille tiedotetaan välittömästi ja täysimääräisesti menettelyn kaikissa vaiheissa".

3.4 Neuvotteluosapuolilta edellytetään huomattavaa ponnistusta, jotta kansalaisyhteiskuntaa konsultoidaan ja jotta sille tiedotetaan säännöllisesti koko neuvotteluprosessin ajan. Täysi avoimuus on keskeistä, ja on ratkaisevan tärkeää, että asiakirjat toimitetaan sidosryhmien käyttöön mahdollisimman pian. Tämä mahdollistaa oikea-aikaisten rakentavien kommenttien esittämisen sellaisessa vaiheessa, jossa niiden asiasisältö voidaan ottaa huomioon neuvotteluprosessin aikana. Tämä myös helpottaa kitkatonta siirtymää sen jälkeen, kun uusi Euroopan komissio on nimitetty.

⁽¹⁾ EUVL C 228, 22.9.2009, s. 32–39.

3.5 Transatlanttisten suhteiden ilmapiiiriä ovat kiristäneet paljastukset NSA:n (*National Security Agency*) harjoittamasta vakoilusta. Marraskuun 18. päivänä kokoontuneilla liittopäivillä Saksan liittokansleri Angela Merkel satoi yhteen arkaluonteisen NSA-kysymyksen ja meneillään olevat kauppaneuvottelut todeten, että Yhdysvaltoja vastaan esitetyt syytökset panevat epäilemättä koetukselle transatlanttiset suhteet ja näin ollen myös neuvottelut vapaakauppasopimuksesta. Hän totesi myös, että kyse on vakavista syytöksistä, jotka edellyttävät selityksiä, ja että on rakennettava uudenlaista luottamusta, mikä on tulevaisuuden kannalta entistä tärkeämpää. Euroopan parlamentti on hyväksynyt päätöslauselman⁽²⁾, jossa tehdään selväksi, että parlamentin antama hyväksyntä EU:n ja Yhdysvaltojen kauppasopimuksesta ”voi vaarantua”, mikäli Yhdysvaltojen NSA:n harjoittamaa kaikenkattavaa laajamittaista valvontaa ei lopeteta. Komitea toivoo, että ongelmat tällä alalla voidaan ratkaista diplomatian ja hyvän tahdon avulla.

3.6 Neuvottelut transatlanttisesta kauppa- ja investointikumppanuudesta ovat koetinkivi tarvittavan luottamuksen uudelleen rakentamista ajatellen. On tärkeää muistaa myönteinen sävy, joka käy ilmi Yhdysvaltain presidentin toimeenpanoviraston edustajainhuoneen puhemiehelle osoittamasta muistiosta (maaliskuu 2013), jossa määritetään suuntaaviivat neuvotteluita varten ja jossa todetaan, että mahdolliset hyödyt ovat selkeästi ponnistelujen arvoisia. Komitea tekee huomionsa nimenomaan tässä hengessä.

4. Transatlanttisen kauppa- ja investointikumppanuuden taloudelliset, sosiaaliset ja ekologiset vaikutukset

4.1 On oikein suhtautua epäillen lopullista onnistumista koskeviin näkymiin erityisesti, kun otetaan huomioon aiemmat kokemukset, eritoten Leon Brittanin aloite vuodelta 1998 sekä tuoremmat, 2000-luvulla käyty transatlanttiset vuoropuhelut. Jotta varmistetaan molempia osapuolia hyödyttävä tilanne, on pyrittävä toteuttamaan yhteisiä tutkimuksia, joissa tarkastellaan yksityiskohtaisemmin mahdollisuuksia luoda työpaikkoja molemmin puolin sekä sitä, millä aloilla työpaikkoja mahdollisesti menetetään. Uusia työpaikkoja ei kuitenkaan synny ilman kasvua. *Copenhagen Economicsin* vuonna 2010 tekemän tutkimuksen tulokset EU:n ulkopuolelle tehtyjen suorien ulkomaisten sijoitusten vaikutuksesta ovat myös varteenotettavia tässä yhteydessä; tutkimus paljasti, ettei työllisyyteen ole mitattavissa olevia kielteisiä vaikutuksia.

4.2 EU:n tulisi olla kunnianhimoinen päästäkseen onnistuneeseen tulokseen transatlanttisesta kauppa- ja investointikumppanuudesta käytävissä neuvotteluissa. Markkinoille pääsyn osalta vastavuoroisuus on tärkeää. Tuoreet tutkimukset⁽³⁾, komission toteuttama vaikutustenarviointi mukaan luettuna, osoittavat, että ainoastaan kattavasta sopimuksesta on hyötyä.

4.3 Tähänastisten saavutusten tulisi olla lähtökohta neuvotteluille. Arvioidaan, että EU:n ja Yhdysvaltojen suhteet mahdollistavat jo nykyisin 13 miljoonaa työpaikkaa ja 3,9 biljoonan Yhdysvaltain dollarin arvoiset investoinnit ja että niiden osuus maailman bkt:stä on 45 prosenttia.

4.4 Tähän mennessä on jo laadittu yksityiskohtaisia tilastoennusteita. *Centre for Economic Research* -tutkimuslaitos on laskenut, että kattavan sopimuksen myötä EU:n bkt kasvaisi 119 miljardia euroa ja Yhdysvaltojen bkt 95 miljardia euroa.

Business Coalition for Transatlantic Trade (yritysten transatlanttisen kaupan yhteenliittymä) on puolestaan arvioinut, että transatlanttinen kauppa- ja investointikumppanuus loisi 500 000 korkeasti palkattua työpaikkaa EU:ssa ja Yhdysvalloissa.

4.5 On kuitenkin myös ennusteita, jotka eivät ole kovin optimistisia. Esimerkiksi *Center for Economic and Policy Research* -tutkimuslaitos (CEPR) arvioi, että valtaosa luoduista työpaikoista syntyy vähäistä ammattitaitoa vaativille aloille samalla kun erityisesti elektroniikkateollisuuden korkeaa ammattitaitoa edellyttävät työpaikat EU:ssa vähenevät. Se arvioi, että 0,2–0,5 prosenttia EU:n työvoimasta saattaa joutua vaihtamaan työpaikkaa transatlanttisesta kauppa- ja investointikumppanuudesta johtuvan talouden rakennemuutoksen seurauksena. On tärkeää, että kyseisenlaiset muutokset havaitaan varhaisessa vaiheessa ja että asianomaisilla teollisuusaloilla ja asianomaisissa jäsenvaltioissa ryhdytään tarkoituksenmukaisiin toimiin monille aloille soveltuvien taitojen kartoittamiseksi ja kyseisen kaltaisen ammattitaitoisen työvoiman säilyttämiseksi.

4.6 On väistämätöntä, että menestyksellisen transatlanttisen kauppa- ja investointikumppanuuden vaikutus on epätasainen; seuraukset vaihtelevat maakohtaisesti, alueellisesti ja toimialoittain. Neuvotteluiden edetessä tilastoennusteita onkin jatkuvasti ajantasaistettava ja seurattava; odotuksia on tarkistettava kehittyvää todellisuutta vasten.

4.7 On ensiarvoisen tärkeää, että komitea kannustaa tekemään tällaisia välttämättömiä vaikutustenarviointeja ja pysyy niiden suhteen ajan tasalla erityisesti, kun kyse on työpaikkojen luomisesta, ammatillisesta liikkuvuudesta sekä työpaikkojen laadusta ja teknologian soveltamisesta.

⁽²⁾ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0230+0+DOC+XML+V0//EN&language=FI>
⁽³⁾ Ks. *Reducing Transatlantic Barriers to Trade and Investment – An Economic Assessment*, Centre for Economic Policy Research, Lontoo, maaliskuu 2013. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150737.pdf

4.8 Kyseisenlaiset tutkimukset ovat jo osa EU:n menettelyä (esim. Euroopan komission parhaillaan tekemä arviointi kaupan vaikutuksesta kestävään kehitykseen⁽⁴⁾), mutta on erittäin tärkeää, että menettely on laaja-alainen, avoin ja läpinäkyvä ja että siinä otetaan jatkuvasti huomioon kansalaisyhteiskunnan mielipiteet. Komitea puolestaan odottaa voivansa antaa oman merkittävän, säännöllisen panoksensa tähän prosessiin. Kansalaisyhteiskunnan jatkuva, rakentava sitoutuminen sekä kansalaisyhteiskunnan roolin perusluonteinen tunnustaminen tulisi varmistaa kautta koko prosessin. Käsillä oleva lausunto on ETSK:n ensi alkuun antama panos tähän prosessiin.

4.9 Komitea varaa itselleen oikeuden arvioida lopullisia tuloksia kaikkien näiden sitoumusten valossa.

5. Tullitariffien poistaminen transatlanttisesta kaupasta

5.1 Verrattain alhaisista tullitariffeista huolimatta molemmiin puolin Atlanttia sovelletaan joitain enimmäistulleja tupakan, tekstiilien ja vaatteiden, sokerin, jalkineiden, päivittäistavaroiden ja eräiden vihannesten kaltaisiin arkoihin tuotteisiin. Lisäksi Yhdysvallat soveltaa yhä korkeita tulleja elintarvike-, kala- ja liha-, vilja- ja makaronivalmisteisiin ja suklaaseen. Näiden alojen toimijoille tullitariffien poistaminen voisi olla erityisenä kannustimena vientitoimintaan.

5.2 Transatlanttiselle kaupalle on lisäksi ominaista yritysten sisäisen kaupan sekä väli tuotteiden kaupan merkittävä osuus. Lopputuotteet ovat usein sellaisen verrattain monimutkaisen toimitusketjun tulos, jossa pienilläkin tullitariffeilla saattaa olla merkittävä vaikutus tuotteiden kilpailukykyyn. Siksi mahdollisimman suuri määrä tulleja tulisi poistaa heti sopimuksen tultua voimaan. Muiden tullien osalta siirtymäajan ei pitäisi olla viittä vuotta pidempi.

6. Sääntelyä ja normien asettamista koskevien perustavanlaatuisien erojen poistaminen

6.1 Sekä Yhdysvalloissa että EU:ssa katsotaan yleisesti, että transatlanttisen kauppa- ja investointikumppanuuden merkittävin potentiaali liittyy sääntelyn alaan. ETSK pitää tervetulleena EU:n pääneuvottelijan Ignacio Garcia Bercecon antamaa vahvaa sitoumusta siitä, ettei näissä neuvotteluissa ole kysymys normien madaltamisesta.

6.2 ETSK:n kannalta kyse on ensiarvoisen tärkeästä näkökohdasta. Garcia Bercecon toteamuksen johdosta ja koska myös Yhdysvaltain pääneuvottelija Dan Mullaney antoi sille vahvistuksen kansalaisyhteiskuntaa varten marraskuussa 2013 järjestetyssä tiedotustilaisuudessa, ETSK ei aio esittää tässä lausunnossa eräitä lukuisista huolestuttavista seikoista, jotka ilmenisivät, mikäli tästä sitoumuksesta ei pidettäisi kiinni täysimääräisesti.

6.3 Yhdysvallat ei ole ainoastaan EU:n merkittävin kauppakumppani vaan myös samannielinen kumppani, jonka kanssa EU:lla on monia yhteisiä ihanteita ja arvoja. Yhtäläisyyksiä EU:n ja Yhdysvaltojen välillä on huomattavasti enemmän kuin eroavuuksia. Tämä on harvinainen tilanne – ja erinomainen lähtökohta kunnianhimoista tulosta ajatellen. Viennin koko potentiaalinen hyödyntämiseksi tulisi keskittyä muiden kuin tulliesteiden poistamiseen ja muihin tulliesteitä koskevien ratkaisujen löytämiseen molempia osapuolia hyödyttävällä tavalla samalla, kun säilytetään kansalaisten, kuluttajien, työntekijöiden ja ympäristön suojelun sekä normien nykyinen taso. Tämän tulisi olla lähtökohta.

6.4 Sääntelyä ja normien asettamista koskevat lähtökohdat ovat kuitenkin erilaisia ja edellyttävät huomattavasti nykyistä perusteellisempaa tarkastelua useilla aloilla, joista esimerkkinä mainittakoon kemikaalit, elintarviketurvallisuus, maatalous, moottoriajoneuvot, kosmetiikka, tekstiili- ja vaatetus sekä lääkkeet. Monilla aloilla pitäisi olla mahdollista saavuttaa keskinäisiä etuja sääntelyn entistä paremman johdonmukaisuuden, yhdenmukaistamisen, testauksen ja vaatimustenmukaisuuden arvioinnin vastavuoroisen tunnustamisen ja yhdenmukaistamisen avulla, jotta saadaan samankaltaisia tuloksia samankaltaisista prosesseista. Kaikissa näissä vaihtoehdoissa tulisi kuitenkin seurata kansainvälisiä normeja.

6.5 Kaupan helpottamiseksi menettelyjen nykyaikaistamisen ja tulli yhteistyön tulisi johtaa yksinkertaistamiseen ja tarpeettomista tehtävistä ja tarkastuksista luopumiseen.

⁽⁴⁾ <http://www.trade-sia.com/ttip/>

6.6 Parhaiden käytänteiden edistämisen ja vaihdon sekä ihmisten turvallisuuden, terveyden ja hyvinvoinnin parantamisen Atlantin molemmin puolin tulisi olla olennainen osa EU:n ja Yhdysvaltojen välistä sääntely-yhteistyötä.

6.7 Vastaavanlaisen tavoitetaso tulisi ohjata neuvotteluita kaupan teknisistä esteistä (*technical barriers to trade*, TBT), joiden osalta "TBT-plus"-luku, joka perustuisi normien tason säilyttämisen tavoitteeseen, voisi olla yksi keinoista edistää luottamusta asianomaisiin sääntelyjärjestelmiin.

6.8 Sopimuksen tulisi käsittää tehokkaita mekanismeja, jotta torjutaan uudet esteet järjestämällä varhaisessa vaiheessa kuulemismenettelyjä säännöistä, joilla voi olla merkittävä vaikutus Yhdysvaltojen tai EU:n elinkeinoelämään. Edellytyksenä on, että kaikille asianosaisille tarjotaan mahdollisuus näkemysten esittämiseen. Tämän ei pidä vaikuttaa oikeuteen harjoittaa sääntelyä sellaisella tasolla, jota osapuolet pitävät julkisen edun perusteella asianmukaisena, kun kyse on terveyden, kansalaisten ja kuluttajien suojelusta sekä työ- ja ympäristönormeista.

6.9 On tärkeää, että sääntelyä koskevat päätöksentekokäytännöt Atlantin molemmin puolin sekä Yhdysvaltojen ja EU:n sääntely-yhteistyö perustuvat tiettyihin periaatteisiin, joista esimerkkinä mainittakoon avoimuus, vastuuvollisuus sekä poliittinen päätöksenteko, jossa puolueettomalla ja avoimella tavalla kuunnellaan yhteiskunnan kaikkia tahoja.

6.10 Osapuolten sääntöjen ja normien välillä nykyisin vallitsevia eroja voitaisiin vähentää merkittävästi tulevaisuudessa sellaisen kattavan ja varhaisessa vaiheessa käynnistettävän vuoropuhelun ja konsultoinnin avulla, joka mahdollistaa erojen minimoinnin sekä tuottajille ja kuluttajille aiheutuvien kustannusten alenemisen.

7. Kestävä kehitys ja erilaiset normit

7.1 EU:lla ja Yhdysvalloilla on merkittävä rooli kestävästä kehityksestä maailmanlaajuisella tasolla käytävässä keskustelussa sekä kansainvälisessä yhteistyössä, jonka avulla pyritään saavuttamaan kestäväan kehitykseen liittyvät tavoitteet. Samalla on tärkeää, että sekä EU että Yhdysvallat edistävät kestäväan kehityksen toteutumista sen kolmella osa-alueella (talouskasvu, sosiaalinen kehitys ja ympäristönsuojelu) omien kansalaistensa hyvinvoinnin parhaaksi. Tähän liittyen transatlanttinen kauppa- ja investointikumppanuus sekä erityisesti sen kauppaa ja kestäväää kehitystä koskeva osa-alue tarjoavat EU:lle ja Yhdysvalloille mahdollisuuden vahvistaa sitoutumistaan kestäväan kehityksen tukemiseen politiikoillaan sekä kauppa- ja investointivirtojen, vuoropuhelun ja yhteistyön vahvistamisella tulevan sopimuksen mahdollistamissa puitteissa.

7.2 Joulukuusta 2009 lähtien EU on Lissabonin sopimuksen⁽⁵⁾ mukaisesti pyrkinyt sisällyttämään kauppaa ja kestäväää kehitystä käsittelevän luvun jokaiseen neuvottelemaansa kauppasopimukseen. ETSK – ja EP – tukevat painokkaasti tätä lähestymistapaa.

7.3 On tärkeää, että uudessa sopimuksessa vahvistetaan osapuolten oikeus harjoittaa sääntelyä ja määrätä omista kestäväää kehitystä koskevista painopisteistään, politiikoistaan ja säädöksistään kansainvälisten normien ja sopimusten noudattamista koskevien sitoumustensa mukaisesti.

7.4 Komission antamaa ja usein siteerattua sitoumusta, jonka mukaan EU:n terveys-, turvallisuus-, ympäristö-, työ- ja kuluttajasuojanormeja ei heikennetä, on pidettävä tervetulleena. Myös ETSK:n tulisi seurata tätä sen varmistamiseksi, ettei annetusta vakuutuksesta tingitä.

7.5 Työskentelyä olisi jatkettava tältä pohjalta tuomalla esiin keskeisiä huolenaiheita ja ehdottamalla myönteistä etenemistapaa, joka käsittäisi muun muassa sosiaaliset kysymykset. ETSK:n on otettava kumppanuussopimus huomioon ajankohtaisena ensisijaisena kysymyksenä koko neuvotteluprosessin ja täytäntöönpanon ajan.

7.6 Osapuolten tulisi vahvistaa sitoutumisensa työolainsäädäntönsä tehokkaaseen täytäntöönpanoon ja noudattamisen valvontaan. Niiden tulisi myös vahvistaa velvollisuutensa, jotka perustuvat jäsenyyteen Kansainvälisessä työjärjestössä (ILO) sekä vuonna 1998 annettuun, kaikkia ILO:n jäseniä sitovaan ILO:n julistukseen työelämän peruseriaateista ja -oikeuksista. ILO:n kahdeksan keskeisen yleissopimuksen (jotka vahvistetaan Singaporessa vuonna 1996 pidetyn WTO:n ministerikokouksen antamassa julistuksessa) on määritettävä jatkossakin – kuten EU:n kaikissa viimeaikaisissa vapaakauppasopimuksissa⁽⁶⁾ – vähimmäistaso, kun kyse on kumppanuussopimukseen sisältyvän kestäväää kehitystä käsittelevän luvun sosiaalisista näkökohdista.

⁽⁵⁾ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 207 artiklassa määritellään EU:n kauppapolitiikkaa koskevat periaatteet, ja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 3 artiklan 5 kohdassa ja 21 artiklassa määritellään EU:n ulkoista toimintaa koskevat yleisperiaatteet sekä viitataan siihen, että EU tukee kauppaa ja kestäväää kehitystä.

⁽⁶⁾ EUVL L 127, 14.5.2011, s. 62–65.

7.7 EU on aina edistänyt ”sosiaalista toimintaohjelmaa” omia sisämarkkinoitaan täydentäessään, ja itse asiassa ETSK on elävä esimerkki EU:n sitoutumisesta vuoropuheluun ja konsensukseen. Samalla kun EU suhtautuu kunnioittaen Yhdysvaltojen jossain määrin erilaiseen sosiaaliseen malliin, sen tulisi kuitenkin painokkaasti edistää ja suojella omaa malliaan, joka perustuu sosiaaliseen yhteisvastuuseen.

7.8 Osapuolten tulisi tunnustaa globaalin ympäristöhallinnon ja kansainvälisten määräysten merkitys, kun ajatellaan vastaamista yhteisiin ympäristöhaasteisiin. Niiden tulisi vahvistaa sitoutumisensa ympäristölainsäädäntönsä tehokkaaseen täytäntöönpanoon ja sen noudattamisen tehokkaaseen valvontaan. Osapuolten tulisi lisäksi vahvistaa, että ne ovat sitoutuneet toteuttamaan jatkossakin toimia luonnonvarojen säilyttämisen, kestäväen käytön ja hallinnoinnin varmistamiseksi ja edistämiseksi. Tässä yhteydessä osapuolten tulisi myös vahvistaa sitoutumisensa monenvälisiin ympäristösopimuksiin.

7.9 Kumppanuussopimuksen olisi myös tarjottava EU:lle ja Yhdysvalloille mahdollisuus edistää edelleen kauppaa ja investointeja, jotta kestävä kehitys tuetaan esimerkiksi niin, että vapautetaan ympäristöhyödykkeiden ja -palveluiden kauppa (Davosissa 24. tammikuuta 2014 julkaistun aloitteen – johon kummatkin osapuolet sitoutuivat – mukaisesti) ja edistetään yritysten yhteiskuntavastuuta.

7.10 Toisin kuin Yhdysvallat, EU ei ole toistaiseksi sisällyttänyt yleiseen riitojenratkaisumenettelyyn työmarkkina- ja ympäristökysymyksiä, jotka sisältyvät kestävä kehitys käsittelevään lukuun. Sen sijaan näitä kysymyksiä käsitellään kuulemismenettelyssä, joka ei voi johtaa kauppapakotteisiin. Tämän kannan taustalla oleva johtoajatus ei ole selvä, ja ETSK kehottaa komissiota selventämään sitä.

8. Investoinnit

8.1 Lissabonin sopimuksen tultua voimaan investoinnit kuuluvat nykyisin EU:n toimivallan piiriin. Uusi sopimus korvasi kaikki Yhdysvaltojen ja yhdeksän EU:n jäsenvaltion väliset nykyiset yksittäiset kahdenväliset investointisopimukset.

8.2 Monenvälisellä tasolla EU ja Yhdysvallat kuuluvat kauppaan liittyviä investointitoimia (*Trade-Related Investment Measures*, TRIMs) koskevan WTO:n sopimuksen piiriin. Kyseistä sopimusta sovelletaan kuitenkin vain toimiin, jotka koskevat tavaroilla käytävää kauppaa mutta eivät palveluita tai muita 20 viime vuoden aikana kehittyneitä keskeisiä aloja. Huhtikuussa 2012 EU ja Yhdysvallat pääsivät lisäksi sopimukseen kattavasta joukosta investointiperiaatteita, ja ne ovat kehottaneet muita maita seuraamaan niiden esimerkkiä.

8.3 Kysymys sijoittajan ja valtion välisen riitojenratkaisumekanismiin sisällyttämisestä sopimukseen on herättänyt julkisuudessa Atlantin molemmin puolin suurta mielenkiintoa ja huolta. Komitea on tyytyväinen siihen, että komissio on tietoinen aggressiivisten oikeustoimien⁽⁷⁾ herättämästä suuresta yleisestä huolesta, sekä komission päätökseen järjestää erillinen julkinen kuulemistilaisuus investointien suojelusta ja sijoittajan ja valtion välisestä riitojenratkaisumekanismista merkittävän yleisen mielenkiinnon johdosta. Tämä 27. maaliskuuta 2014 käynnistetty julkinen kuulemismenettely on hyvä esimerkki siitä, kuinka kansalaisyhteiskuntaa kannustetaan antamaan panoksensa neuvotteluihin.

8.4 ETSK pitää olennaisen tärkeänä sitä, etteivät mitkään sijoittajan ja valtion välistä riitojenratkaisumekanismia koskevat kumppanuussopimuksen mahdolliset määräykset rajoita EU:n jäsenvaltioiden mahdollisuuksia harjoittaa sääntelyä yleisen edun nimissä. Komitea panee merkille toimet, joilla pyritään lisäämään avoimuutta, ja laatii oma-aloitteisen lausunnon sijoittajan ja valtion välisestä riitojenratkaisumekanismista.

8.5 Lokakuun 3. päivänä 2013 julkaisemansa tiedotteen (*Factsheet*) kohdassa 8 komissio esittää ehdotuksia sijoittajan ja valtion välisten riitojenratkaisumenettelyjen mahdollisen väärinkäytön estämiseksi. Komitea katsoo, että useat ilmaukset, kuten *frivolous claims* (”perusteettomat valitukset”) ja *public purpose* (”julkinen tarve”), ovat määritelmiltään edelleen epäselviä. On erittäin tärkeää, että mitä pikimmin laaditaan asianmukaiset määritelmät.

8.6 ETSK pitää tärkeänä, että EU varautuu neuvotteluasemassaan asettamaan useita ehtoja sijoittajan ja valtion välisen riitojenratkaisumekanismiin sisällyttämiselle sopimukseen. Yksi ehdoista on, että sopimuksen asianomaisissa määräyksissä jäsenvaltioille sallitaan pyrkiminen syrjimättömällä tavalla oikeutettuihin poliittisiin tavoitteisiin, jotka koskevat esimerkiksi sosiaalisia ja ympäristökysymyksiä, yleistä järjestystä, kuluttajansuojaa, rahoitusjärjestelmän vakautta, kansanterveyttä ja turvallisuutta. On tärkeää, että tämä näkökanta, joka tulisi mainita selkeästi sopimuksessa, toimii ohjaavana periaatteena EU:n neuvottelijoille.

⁽⁷⁾ Yksityiset yritykset käyvät parhaillaan aggressiivisia oikeustoimia suvereenia valtioita vastaan, esim. Veolia vs. Egypti ja Philip Morris vs. Australia.

9. Pk-yritykset

9.1 Pk-yritykset ja uudet yritykset ovat Euroopan unionissa ja Yhdysvalloissa kasvun ja työpaikkojen luomisen erittäin tärkeitä moottoreita. Pk-yrityksiä on EU:ssa yli 20 miljoonaa ja Yhdysvalloissa 28 miljoonaa. Atlantin molemmin puolin pk-yritykset ovat innovaatioiden sekä uusien tuotteiden ja palveluiden merkittävä lähde, ja ne hyötyvät jo nykyisin transatlanttisesta kaupasta.

9.2 Kumppanuussopimus on erityisen hyödyllinen pk-yrityksille, sillä kaupan esteet rasittavat yleensä suhteettomasti pieniä yrityksiä, joilla on vähemmän resursseja niistä selviämiseen kuin suurilla yrityksillä. Aloja, joilla kumppanuussopimus voi hyödyttää pk-yrityksiä, ovat muun muassa tullitariffit, sääntelykysymykset ja muut kuin tulliesteet, palvelut, sähköinen kaupankäynti, julkiset hankinnat, tullit ja kaupan helpottaminen sekä teollis- ja tekijänoikeudet.

9.3 ETSK kannattaa sitä, että kumppanuussopimukseen sisällytetään luku, jossa käsitellään pk-yrityksiä koskevia kysymyksiä. Luvussa voitaisiin määrätä mekanismeista, joiden avulla kumpikin osapuoli voi yhteistyössä helpottaa pk-yritysten osallistumista transatlanttiseen kauppaan. Sopimuksessa voitaisiin myös määrätä pk-yrityskomiteasta, joka toimisi pienyritysten hyväksi, sekä verkkopohjaisen tiedottamisen ja muiden resurssien kehittämistä, jotta edistettäisiin pk-yritysten ymmärrystä sopimuksen määräyksistä ja siitä, miten ne voivat hyötyä sopimuksesta.

10. Kuluttajien edut

10.1 Kuluttajien luottamus on kumppanuussopimuksen onnistumisen kannalta ratkaisevan tärkeää. Näin kuluttajat saadaan kuluttamaan, millä on myönteinen seurannaisvaikutus kasvuun ja työllisyyteen. Siksi on välttämätöntä, että kuluttajille annetaan sellaiset takeet, jotka luovat luottamusta transatlanttisiin markkinoihin. Selkeä vakuutus siitä, ettei nykyisiä normeja heikennetä, on hyvä alku. Haasteena on toteuttaa tämä sitoumus käytännössä ja tarjota selkeät oikeudelliset puitteet tällaisen heikentämisen välttämiseksi sekä pitää muiden aloitteiden ohella kansalaisyhteiskunta asianmukaisesti ja oikea-aikaisesti ajan tasalla lakisäätöjen lähentämisen prosessista. Tulisi myös säätää siitä, että säilytetään kansalaisten oikeus pyytää tällaisten säännösten täytäntöönpanoa niiden rikkomistapauksissa.

10.2 Huolena on, että rajojen avaaminen ja kaupan esteiden poistaminen voivat johtaa saastuneiden elintarvikkeiden leviämiseen entistä laajemmalle siitä aiheutuvine seurauksineen. Kumppanuussopimus tarjoaa erinomaisen mahdollisuuden kehittää sekä EU:n että Yhdysvallat kattava varoitusjärjestelmä. Tavoitteena olisi parantaa kuluttajansuojaa ja minimoida kauppaan kohdistuvat kielteiset vaikutukset tällaisessa kriisitilanteessa.

10.3 Elintarvikkeiden ainesosien ja niiden johdannaisten jäljitettävyyden on olennaisen tärkeää kuluttajien turvallisten, laadukkaiden ja valistuneiden ostopäätösten varmistamiseksi. Kumppanuussopimus tarjoaa EU:lle ja Yhdysvalloille mahdollisuuden saada entistä parempi käsitys elintarvikkeiden monimutkaisista maailmanlaajuisista toimitusketjuista ja -verkoista sekä kehittää vakuuttavia, yhteensopivia ja yhteentoimivia lähestymistapoja jäljitettävyyden ja elintarvikkeiden aitouden varmistamiseksi, eläinten tunnistusjärjestelmät mukaan luettuina.

10.4 Tulisi määrätä pakollisista raportointijärjestelmistä sekä uusia tuotteita koskevasta tietojenvaihdosta, jotta voidaan valvoa markkinoille saatettavia teollisuuden nanomateriaaleja. Teollisuuden nanomateriaaleja varten tulisi lisäksi laatia laaja, yleisölle avoin luettelo.

11. Palvelut

11.1 Useat tilastot osoittavat, että kaupan ja investointien lisääminen palvelualalla voisi olla yksi tärkeimmistä mahdollisista kasvutekijöistä. Siksi on tärkeää neuvotella molempien osapuolten kannalta järkevistä palvelusitoumuksista (rahoituspalvelut mukaan luettuina). Markkinoille pääsyn parantamista pidetään EU:n yritysten kannalta ensisijaisena tavoitteena.

11.2 Neuvotteluissa täytyy myös ottaa täysimääräisesti huomioon julkisten palveluiden erityisluonne EU:ssa. Julkiset palvelut on säilytettävä Euroopan unionin toiminnasta tehdystä sopimuksesta vahvistettujen velvoitteiden mukaisesti.

11.3 Sääntely-yhteistyön tulisi kattaa myös palvelut, ja sen puitteissa tulisi pyrkiä tiivistämään yhteistyötä sääntelyviranomaisten välillä, lisäämään avoimuutta sekä poistamaan tarpeettomat ja räsittävät aiheuttavat vaatimukset.

12. Maatalous- ja maatalouselintarvikeala

12.1 Sopimuksen tulisi olla kunnianhimoinen terveyst- ja kasvinsuojelukysymysten (*sanitary and phytosanitary* [SPS] issues) osalta. Näillä aloilla Yhdysvaltojen ja Euroopan unionin tulisi pyrkiä sopimaan kunnianhimoisesta "SPS-plus"-luvusta.

12.2 Maatalous- ja elintarviketuotanto tapahtuu Yhdysvalloissa ja EU:ssa varsin erilaisissa olosuhteissa (esim. eläinten hyvinvointi, säännökset elintarviketurvallisuudesta, kasvinsuojeluaineiden käyttö). Yhdysvalloissa nojaututaan yksinomaan tieteellisiin näkökohtiin päätettäessä, saatetaanko tuote markkinoille vai ei. Euroopassa tällaisissa päätöksissä sovelletaan sen sijaan "ennalta varautumisen periaatetta". Tämä ero lähestymistavoissa olisi otettava huomioon neuvotteluissa.

12.3 Komission aiemmin mainitsemien sitoumusten olla heikentämättä EU:n normeja, kuluttajansuojan säilyttävät normit mukaan luettuina, tulisi saada meidät kiinnittämään huomiota elintarviketurvallisuuskysymyksiin (tiedot muuntogeenisistä organismeista, hormonit elintarvikkeissa, kemiallisesti puhdistetut elintarvikkeet jne.) sekä huolehtimaan siitä, että Lissabonin sopimukseen kirjattua ennalta varautumisen periaatetta noudatetaan järjestelmällisesti. Pyrkimyksissä parantaa Yhdysvaltojen ja EU:n sääntelyjärjestelmien yhteensopivuutta on otettava huomioon elintarviketurvallisuusnormien korkea taso Atlantin molemmin puolin.

13. Julkiset hankinnat

13.1 Julkiset hankinnat ovat erityisen arkaluonteinen kysymys, jonka yhteydessä EU:n tulisi kuitenkin omaksua offensiivisempi lähestymistapa, sillä yhdysvaltalaiset yritykset hyötyvät nykyisin enemmän EU:n markkinoiden avoimuudesta kuin päinvastoin. Mahdollisessa sopimuksessa on olennaisen tärkeää, että molemmin puolin Atlanttia julkisiin hankintoihin osallistumiseen sovelletaan samoja edellytyksiä.

13.2 Neuvottelijoiden on varmistettava, ettei heikennetä EU:n jäsenvaltioiden ja alue- ja paikallisviranomaisten oikeutta harjoittaa omaa sosiaali- ja ympäristöpolitiikkaansa, josta on sovittu demokraattisesti.

14. Tietosuoja

Huolta aiheuttaa se, että kumppanuussopimus voi johtaa tietosuojasääntöjen heikkenemiseen EU:ssa ja Yhdysvalloissa, mikä jättäisi kansalaiset puolustuskyvyttömiksi heidän tietoihinsa kohdistuvien uhkien ja heidän yksityisyytensä kohdistuvien loukkausten edessä. Kohdassa 6.1 mainitun sitoumuksen mukaisesti on ensiarvoisen tärkeää, ettei suojaa koskevia normeja heikennetä tällä alalla ja että EU:n kansalaisille taataan sama suojelutaso nykyisen EU:n tietosuojalainsäädännön nojalla, kun ollaan tekemisissä Yhdysvalloissa sijaitsevien yritysten kanssa.

15. Energia ja strategiset raaka-aineet

15.1 Luotettavan energiahuollon turvaamisella on ratkaiseva merkitys. Kumppanuussopimuksessa on kauttaaltaan kiinnitettävä huomiota energian ja strategisten raaka-aineiden toimitusvarmuuden turvaamiseen tähtäävien määräysten laadintaan. Tavoitteena on tällöin oltava, että yksilöidään toimitusten ja infrastruktuurien nykyiset ja tulevat pullonkaulat, jotka saattavat vaikuttaa energiakauppaan. Sopimukseen on myös sisällytettävä mekanismeja, joiden avulla vastataan toimitusriskeihin ja -häiriöihin.

15.2 Energiatehokkuus ja uusiutuvien energialähteiden edistäminen ovat EU:n ja Yhdysvaltojen energiapolitiikan keskeinen osatekijä. Kumppanuussopimuksessa tulisi edistää näitä tavoitteita ja varmistaa kunkin osapuolen oikeus säilyttää tuotteiden, laitteiden ja prosessien energiatehokkuutta koskevat normit ja määräykset tai päättää niistä samalla kun mahdollisuuksien mukaan pyritään edistämään EU:n ja Yhdysvaltojen sisäisten normien lähentämistä.

16. Maantieteelliset merkinnät

EU vie Yhdysvaltoihin korkean lisäarvon tuotteita, joissa maantieteellisten merkintöjen järjestelmällä on keskeinen rooli. Tämä järjestelmä suojelee EU:n tuotteita jäljittelyltä ja vääräntämiseltä ja estää kuluttajien harhaanjohtamisen. Kumppanuussopimuksessa tulisi löytää käytännöllinen keino taata yrityksille maantieteellisiin merkintöihin perustuva oikeusvarmuus.

17. Kansalaisyhteiskunnan rooli ja osallistuminen

17.1 ETSK pitää tervetulleena jo vahvistettua hyvin hyödyllistä menettelyä, jossa kansalaisyhteiskunnalle järjestetään tiedotustilaisuus kunkin neuvottelukierroksen jälkeen. On äärimmäisen tärkeää, että kaikkia asianomaisia tahoja kuullaan jatkossakin ja että ETSK hyväksytään tämän prosessin ratkaisevan tärkeäksi osaksi. Huolta kansalaisyhteiskunnan keskuudessa aiheuttaa kuitenkin se, että asiakirjat ovat tarpeettomasti luottamuksellisia, mikä on esteenä tiedonkululle. Tämä saattaa heikentää vakavasti luottamusta ja tukea, jota kansalaiset osoittavat mahdollisesti solmittavaa kumppanuussopimusta kohtaan.

17.2 Transatlanttinen talousneuvosto sekä viiden transatlanttisen vuoropuhelun (yritykset, kuluttajat, lainsäätäjät, työmarkkinat ja ympäristö) puutteet ja erot tuodaan selkeästi esiin ETSK:n maaliskuussa 2009 antamassa lausunnossa⁽⁸⁾. Kuten yrityksiä ja kuluttajia käsittelevät transatlanttiset vuoropuhelut osoittavat, nämä asianmukaisesti perustetut ja toimivat elimet voivat antaa merkittävän panoksen neuvotteluprosessiin. Siksi ETSK toistaa kehotuksensa transatlanttisten työmarkkina- ja ympäristövuoropuheluiden käynnistämiseksi uudelleen.

17.3 Kuten edellä todetusta käy ilmi, kumppanuussopimukseen liittyy niin pelkoja kuin odotuksia, ja kansalaisyhteiskunnan rooli on keskeinen, kun ajatellaan neuvottelutulosten mahdollista hyväksymistä tai hylkäämistä.

Kaikki EU:n allekirjoittamat uuden sukupolven kahdenväliset kauppasopimukset käsittävät määräyksiä kansalaisyhteiskunnasta koostuvasta seurantamekanismista.

17.4 Kukin näistä mekanismeista on omanlaisensa vallitsevasta tilanteesta riippuen. ETSK:n kanta on kuitenkin tinkiä sen suhteen, että nimenomaan kumppanuussopimusta varten perustettavasta mekanismista päätetään mahdollisimman pikaisesti ja että komiteaa kuullaan mekanismin toimintamallin osalta.

18. ETSK:n rooli

18.1 On ehdottoman välttämätöntä, että ETSK:n institutionaalinen rooli tunnustetaan kumppanuussopimusta koskevassa neuvotteluprosessissa kauttaaltaan ja että ETSK:n, Euroopan komission ja Euroopan parlamentin välillä käydään säännöllistä vuoropuhelua koko neuvotteluprosessin ajan.

18.2 Lissabonin sopimuksessa vahvistetaan, että komitean roolina on toimia siltana kansalaisyhteiskunnan ja EU:n toimielinten välillä, mikä on keskeinen osa ETSK:n ja komission välistä tiivistä yhteistyötä. Kun otetaan huomioon kumppanuussopimuksen mahdollinen merkitys, on ensiarvoisen tärkeää, että

- komissio tunnustaa tämän roolin ja pitää komitean ajan tasalla kaikista neuvotteluprosessiin liittyvistä näkökohdista; tässä yhteydessä ETSK pitää tervetulleena sitä, että komitean kolmijäseniselle seurantaryhmälle annetaan yhtäläiset mahdollisuudet saada käyttöönsä kaikki kauppapolitiikan pääosaston neuvoa-antavalle ryhmälle toimitettavat asiakirjat
- kansalaisyhteiskunnalle annetaan osallistava rooli koko neuvotteluprosessin ajaksi
- luodaan vankka ja kaikilta osin edustava kansalaisyhteiskunnan yhteinen seurantamekanismi sopimuksen solmimisen jälkeisestä tilanteesta riippumatta; ETSK:lla tulee olla keskeinen rooli tässä mekanismissa.

18.3 Vaikka Yhdysvalloilla ei ole ETSK:ta vastaavaa organisaatiota, helmikuussa 2014 Washingtoniin tehty vierailu osoitti, että Yhdysvaltain järjestäytynyt kansalaisyhteiskunta on rakenteeltaan kehittynyt. Tämä täydentää ETSK:n kolmen ryhmän rakennetta. Kumppanuussopimus on näin ollen ETSK:lle erinomainen tilaisuus viedä eteenpäin sen jo aiemmin määrittelemää politiikkaa transatlanttisten yhteyksien kehittämiseksi kansalaisyhteiskunnan kanssa. Tässä tarkoituksessa suositetaan, että välittömänä ensisijaisena toimenä perustetaan EU:n ja Yhdysvaltojen yhteisryhmä.

18.4 Käsillä oleva lausunto merkitsee alkua – eikä loppua – ETSK:n osallistumiselle kumppanuussopimuksesta käytäviin neuvotteluihin. On suositeltavaa, että käynnistetään ETSK:n pitkäjänteinen hanke transatlanttista kauppa- ja investointikumppanuutta koskevan neuvotteluprosessin seurantaan osallistumiseksi kansalaisyhteiskunnan puolesta. Hanke voisi käsittää muun muassa uusia lausuntoja, julkisia kuulemistilaisuuksia, seminaareja ja konferensseja esim. kestävä kehityksen, pk-yritysten, sijoittajan ja valtion välisen riitojenratkaisun, julkisten hankintojen ja erityisten alakohtaisten analyysien kaltaisista aiheista.

Bryssel 4. kesäkuuta 2014.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE*

⁽⁸⁾ EUVL C 228 22.9.2009, s. 32–39.

III

(Valmistavat säädökset)

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

4. JA 5. KESÄKUUTA 2014 PIDETTY ETSK:N 499. TÄYSISTUNTO

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle – Visio teollisuustuotteiden sisämarkkinoista”

COM(2014) 25 final

(2014/C 424/03)

Esittelijä: Denis MEYNENT

Euroopan komissio päätti 7. maaliskuuta 2014 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle – Visio teollisuustuotteiden sisämarkkinoista

COM(2014) 25 final.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 14. toukokuuta 2014.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 4.–5. kesäkuuta 2014 pitämässään 499. täysistunnossa (kesäkuun 4. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 144 ääntä puolesta ja 2 vastaan 3:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) suhtautuu myönteisesti komission tiedonantoon ”Visio teollisuustuotteiden sisämarkkinoista”. Tiedonanto on jatkoa viimeaikaiselle tervetulleelle kehitykselle kohti unionin laajuista teollisuuspolitiikkaa, jota pohjustetaan erityisesti tiedonannossa ”Kohti Euroopan teollista renessanssia”.

1.2 ETSK katsoo, että teollisuustuotteisiin sovellettavien teknisten standardien sääntelyn on oltava demokraattista, avointa ja läpinäkyvää ja siihen on otettava mukaan laaja kirjo sidosryhmiä, joihin kuuluvat ainakin yritykset ja erityisesti pk-yritykset, työntekijät tai työntekijöiden edustajat, kuluttajat ja ympäristönsuojeluun keskittyvät kansalaisjärjestöt. Jotta avoimuus toteutuisi käytännössä, on perusteltua myöntää julkista tukea sidosryhmille, joilla ei muuten ole riittäviä resursseja osallistumiseen.

1.3 Yleisen edun mukaisten ”olennaisten vaatimusten”, joista voidaan laatia teknisiä standardeja, ei tulisi rajoittua vain turvallisuuteen, terveyteen, ympäristönsuojeluun ja kuluttajansuojaan, vaan niihin tulisi lukea kaikki demokraattisella päätöksellä yleisiksi luokitellut edut ja erityisesti sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät tuotanto-olosuhteet sekä teknisten järjestelmien yhteentoimivuus ja saatavuus kaikille käyttäjille.

1.4 Teknisiä standardeja on tarkistettava ja parannettava säännöllisesti – sitä useammin, mitä innovoivammasta alasta on kyse. ETSK:n mielestä muutostahtia ei pidä hidastaa, mutta muutosten vaikutukset yrityksiin ja erityisesti pk-yrityksiin on minimoitava.

1.5 On syytä arvioida lainsäädäntöehdotusten vaikutuksia pk-yrityksiin eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevan *Small Business Act* -aloitteen⁽¹⁾ mukaisesti. Näin ollen pk-yrityksiä ei tule vapauttaa velvoitteesta noudattaa vaatimuksia, sillä vaatimusten tavoitteena on suojella yleistä etua – joka on sama riippumatta tuotteen suunnitelleen tai valmistaneen yrityksen koosta. Näin vältetään myös luomasta kahden nopeuden markkinoita.

1.6 ETSK hyväksyy komission ehdotuksen käyttää teollisuustuotteiden yhdenmukaistamiseen asetusta, jota sovelletaan yhdenmukaisesti ja välittömästi kaikkialla unionissa, mieluummin kuin direktiiviä, ja kannattaa Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen 768/2008/EY muuttamista yleisesti sovellettavaksi asetukseksi, sillä tämä yksinkertaistaa säädöksen rakennetta ja helpottaa sen ymmärtämistä erityisesti pk-yrityksissä.

1.7 ETSK kannattaa standardien tiivistelmien asettamista maksutta yleisön ja varsinkin pk-yritysten saataville.

1.8 ETSK kehottaa komissiota levittämään laajasti sisämarkkinoille ja kolmansien maiden markkinoille tietoa eurooppalaisten standardien mukaisten tuotteiden laadusta ja korkeasta vaatimustasosta tiedotukseen osoitettavien erityisten määrärahojen turvin ja ottamaan tähän toimintaan mukaan kohdassa 1.2 luetellut sidosryhmät.

1.9 Teollisuustuotteiden markkinoita koskevien teknisten standardien sääntelyn nykyinen demokraattisuus, avoimuus ja läpinäkyvyys on ehdottomasti säilytettävä vapaakauppasopimuksia tehtäessä.

1.10 ETSK kannattaa keskitetyn sähköisen tietokannan perustamista kutakin tuotetta koskevan tärkeän standardeihin liittyvän tiedon jakamiseksi.

1.11 ETSK kannattaa sisämarkkinoiden sähköistä valvontajärjestelmää, jonka kautta vilpittömät varoittajat voivat välittää luottamuksellisesti viranomaisille tietoa havaitsemistaan sääntöjenvastaisuuksista teollisuustuotteen suunnittelu-, valmistus- tai maahantuontivaiheessa.

1.12 ETSK katsoo, että paperilla esitetyt teollisuustuotteeseen liittyvät tekniset tiedot ovat pysyvä ja autenttinen sopimuksen osa, jota ei voida väärentää, ja että sähköinen esitysmuoto voi tulla kyseeseen vain, jos se täyttää samat vaatimukset.

1.13 ETSK katsoo, että teollisuustuotteiden sisämarkkinoilla on vielä vapaan liikkuvuuden ja vapaan kilpailun esteitä. ETSK toivoo, että markkinavalvontaa tehostetaan. Jäsenvaltioita olisi kannustettava yhdenmukaistamaan seuraamuksia ja valvomaan markkinoita ja tuotteiden ja palvelujen jakelua samassa määrin ja samoin teknisin valmiuksin, jotta Euroopan laajuinen johdonmukaisuus olisi parempi.

2. Johdanto

2.1 Komissio käsittelee tiedonannossaan, joka on jatkoa lokakuussa 2012 annetulle tiedonannolle, mahdollisuuksia kehittää teollisuustuotteiden sisämarkkinoiden sääntelyä kaupan kansainvälistymisen, tuotteiden teknisen kehityksen ja uusien tuotteiden ja uusien teknologioiden markkinoille tuomisen yhteydessä. Tiedonannossa arvioidaan nykyisen sääntelyn vaikutuksia tuotemarkkinoihin teollisuuden ja sisämarkkinatoimijoiden näkökulmasta komission yksiköiden työasiakirjassa (vain englanniksi) esiteltyjen, julkisesta kuulemismenettelystä ja tapaustutkimuksista saatujen tulosten pohjalta.

2.2 Komission asiakirjassa kuvataan teollisuustuotteisiin sovellettavan unionin oikeuden kehitystä vuodesta 1985, jolloin omaksuttiin nk. uusi lähestymistapa yhdenmukaistettuun lainsäädäntöön nähden: unionin lainsäätävä vahvistaa ”olennaiset vaatimukset” eli turvallisuutta, terveyttä, ympäristönsuojelua ja kuluttajansuojaa koskevat tavoitteet, joita yritysten on noudatettava, jotta ne voivat saattaa tuotteensa unionin markkinoille. Näin varmistetaan suojelun korkea taso (EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artikla). Yhdenmukaistamiseen eli ”olennaisten vaatimusten” asettamiseen käytetään eurooppalaisten standardointiorganisaatioiden Euroopan komission antaman toimeksiannon perusteella laatimia standardeja.

⁽¹⁾ EUVL C 376, 22.12.2011, s. 51.

2.3 Teollisuustuotteet ovat määritelmän mukaisesti teollisesti tuotettuja muita tuotteita kuin elintarvikkeita, mutta tiedonannossa keskitytään niihin tuotteisiin, joita koskevaa lainsäädäntöä ei ole hiljattain annettu, tarkistettu eikä arvioitu. Tiedonannon ulkopuolelle on jätetty myös luonteeltaan erityiset, erillään käsitellyt tuotteet, kuten lääkkeet.

2.4 Komission mukaan yhdenmukaistaminen on lisännyt asianomaisten tuotteiden kauppaa merkittävästi, nopeammin kuin teollisuuden yhteenlaskettu arvonlisäys vuosina 2000–2012. Unionin tason lainsäädäntö on tuonut mittakaavaetuja ja parantanut yritysten kilpailukykyä, kun on välttytty säännösten noudattamisesta aiheutuvilta kustannuksilta erilaisiin kansallisiin sääntöihin perustuvien vaatimusten tai tietyissä tapauksissa sääntöjen puuttumisen seurauksena.

2.5 Vuonna 1985 käyttöön otetun lähestymistavan mukaisesti vahvistetut säännöt ovat myös lisänneet kuluttajien luottamusta eurooppalaisiin tuotteisiin.

3. Yleistä

3.1 Yksi teollisuustuotteiden sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan ehdoton edellytys on kuluttajien ja ammattilaisten luottamus kaikissa arvoketjun vaiheissa siihen, että tuotteet täyttävät yleisen edun mukaiset ”olennaiset vaatimukset”. Jos luottamusta ei ole, liiketoiminta lakkaa, markkinat romahtavat ja sinne jäävät vain huonolaatuiset tuotteet ⁽²⁾.

3.2 Vaatimukset koskevat terveyttä, kuluttajien ja teollisuuden työntekijöiden turvallisuutta, ympäristönsuojelua ja kuluttajansuojaa sekä laajemmin kaikkia demokraattisella päätöksellä yleisiksi luokiteltuja etuja, erityisesti sosiaalisia ja ympäristöön liittyviä tuotanto-olosuhteita sekä teknisten järjestelmien yhteentoimivuutta sekä saatavuutta kaikille käyttäjille.

3.3 ”Olennaiset vaatimukset” ovat tulosta demokraattisesta poliittisesta päätöksenteosta, jonka seurauksena on annettu lakeja tai säädöksiä ja johon niiden legitimitetti perustuu. Julkisella vallalla on oikeus määrittellä nämä ”olennaiset vaatimukset” ja varmistaa, että kaikki sisämarkkinatoimijat noudattavat niitä.

3.4 ETSK:n näkemyksen mukaan teollisuustuotteiden tekniset standardit ovat näiden yleisen edun mukaisten ”olennaisten vaatimusten” teknisiä vastineita. Näin ollen ne ovat poliittisia välineitä, ja niitä on kohdeltava kaikilta osin sellaisina. Ne ovat ensinnäkin yleisen politiikan välineitä, joilla pyritään johonkin EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artiklassa vahvistetuista yleisen edun mukaisista tavoitteista, mutta ei ainoastaan: niillä voidaan pyrkiä varmistamaan käyttäjien (kuluttajat tai ammattilaistyöntekijät) terveys ja turvallisuus, tuotannolle ja työntekijöiden motivaatiolle suotuisat työolot, herkkien, uusiutumattomien tai harvinaisten luonnonvarojen (ilmasto, mineraalivarat, biosfääri, eliölajit, vesi) suojelu, eläinten hyvinvointi, tiedotuksen ja tietojen luottamuksellisuus ja kajoamattomuus, monimutkaisten järjestelmien osien yhteentoimivuus tai jokin muu demokraattisella päätöksellä määritelty tavoite.

3.5 Toiseksi ne ovat teollisuuspolitiikan ja markkinajärjestelyjen välineitä. Vaativan teknisen standardin noudattaminen mahdollistaa erottumisen ja kilpailemisen hinnan sijasta laadulla kansainvälisillä markkinoilla. Ennakoimalla tulevia tarpeita ja markkinoiden kehitystä standardi auttaa eurooppalaisia tuottajia olemaan aikaansa edellä, innovoimaan ja minimoimaan hinnan vaikutus tuotantoon, jolloin tuotanto on kannattavaa ja luo laadukkaita työpaikkoja. Kun markkinoilla on useita kilpailevia standardeja (erityisesti yhteentoimivuuksiasioissa), standardin valinta vaikuttaa yrityksiin, jotka saavat niistä kilpailuedun. Tätä kautta standardi vaikuttaa taloudellisen toiminnan sijoittautumispaikkaan ja sen seurauksena työpaikkoihin.

3.6 Teollisuustuotteiden teknisten standardien poliittisesta luonteesta seuraa, ettei niitä voida pitää pelkästään yksityisille eturyhmille ja teknisille erikoisalueille kuuluvana alana, vaan niitä on säänneltävä demokraattisesti, avoimesti ja läpinäkyvästi ja siten, että sääntelytyöhön osallistuu monenlaisia sidosryhmiä. Sääntely käsittää seuraavat viisi päätöksentekovaihetta:

- standardoinnin aiheellisuus
- standardoinnin tavoitteet
- tekniset keinot tavoitteiden saavuttamiseksi
- standardinmukaisuuden valvonta ja markkinavalvonta
- tehokkaiden, oikeasuhteisten ja varoittavien seuraamusten määrääminen, jos vaatimuksia ei noudateta.

⁽²⁾ Tämän tuloksen osoitti todeksi talousnobelisti G. Akerlof vuonna 1970 laatimassaan artikkelissa käytetyistä ajoneuvoista (Akerlof, George A. (1970) ”The Market for Lemons: Quality Uncertainty and the Market Mechanism”, *Quarterly Journal of Economics* (The MIT Press) 84 (3): 488–500. doi:10.2307/1879431).

3.7 Sääntelyn tueksi tarvitaan avoimesti toimivia, legitimejä toimielimiä, jotka antavat konkreettisesti kaikille asianomaisille osapuolille mahdollisuuden vaikuttaa päätöksentekoon. Sidosryhmäjoukko, jolla on perustellusti oikeus osallistua sääntelytyöhön, on ETSK:n mielestä avoin ja riippuu sääntelyn täsmällisestä luonteesta (esimerkiksi kasvatuseläinten hyvinvointia koskevan standardin laatimiseen osallistuvat eri tahot kuin digitaalisten viestintävälineiden yhteentoimivuutta koskevan standardin laatimiseen). Sidosryhmäluetteloon kuuluvat kuitenkin ainakin seuraavat: yritykset ja erityisesti pk-yritykset, työntekijät tai työntekijöiden edustajat, kuluttajat ja ympäristönsuojelujärjestöt.

3.8 Koska tekniset standardit ovat teollisuuspolitiikan, laadulla kilpailemisen ja teknisten, yhteiskunnallisten ja ympäristöön liittyvien tarpeiden ennakkoinnin välineitä ja teknisten innovaatioiden lähteitä, niitä täytyy tarkistaa ja parantaa säännöllisesti – sitä useammin, mitä innovoivammasta alasta on kyse – jotta ne pystyvät täyttämään tämän tehtävänsä. Komitea suosittaa, että kun on kyse voimakkaasti innovoivista, nopeasti kehittyvistä aloista, tavoitteeksi asetetaan myös sääntely- ja standardointiprosessin demokraattinen ja sosiaalinen legitimitetti, joita käsitellään tarkemmin kohdissa 3.2–3.7. Standardien asettamisen ja niiden päivittämisen on tällöin myös tapahduttava nopeaan tahtiin. Muutosten vaikutukset yrityksiin on kuitenkin pidettävä mahdollisimman pieninä.

3.9 Teollisuustuotteiden tekniset standardit ovat lisäksi ensisijaisen tärkeitä kuluttajille (loppu- ja välivaiheen kuluttajille) suunnatun tiedotuksen ja valituksen välineitä. Kuluttajat saavat niistä objektiivista ja yksityiskohtaista tietoa, joka auttaa määrittämään omin neuvoin, soveltuuko tuote kuluttajan tarpeisiin. Asioista perillä oleva ja tiedostava kuluttaja osaa erotella tuotteet laadun perusteella, mikä osaltaan parantaa hinnan sijasta korkealla osaamistasolla ja työntekijöiden motivaatiolla kilpailevan eurooppalaisen teollisuuden kilpailukykyä. Standardit ovat siten olennainen tekijä korkealaatuisten teollisuustuotteiden ja vaativien ja tarkkojen kuluttajien vuorovaikutuksessa.

4. Erityistä

4.1 Yhdenmukaistettuja standardeja on tähän säännelty direktiivein, mutta lähestymistapa aiheuttaa epävakautta ja vaatii yrityksiltä jatkuvia ja paikoin turhiakin mukautumisponnisteluja. Vaarana nimittäin on, että lainsäädäntö vaihtelee maantieteellisesti jäsenvaltiosta toiseen. Vaihtelu vaikuttaa vähäiseltä, mutta se on merkittävää, sillä teollisuustuotteen standardinmukaisuus edellyttää erittäin suurta tarkkuutta. Maantieteellisen vaihtelun lisäksi esiintyy myös ajallista vaihtelua, sillä direktiivit saatetaan osaksi 28 maan lainsäädäntöä eri ajankohtina. Ajanjakso, jonka aikana kansallisen lainsäädännön osaksi saattamisen on tapahduttava, voi kestää 36 kuukautta, ja standardeihin tehtäviin muutoksiin voi kulua suunnilleen yhtä paljon aikaa ja usein pidempäänkin, kun on kyse voimakkaasti innovoivista aloista, joten yritykset joutuvat jatkuvasti elämään siirtymäaikaan aiheuttamassa epävarmuudessa ja sekaannuksessa.

4.2 Tilanne on erityisen hankala pk-yrityksille, joilla ei ole riittävästi resursseja sääntelyn seuraamiseen. Komission ehdotus käyttää direktiivin sijasta yleisesti ja välittömästi kaikkialla unionissa sovellettavaa asetusta onkin erittäin tervetullut. ETSK suhtautuu ehdotukseen erittäin myönteisesti. Sen ansiosta voidaan poistaa merkittävä sääntelystä johtuva epävakaus ja tehdä tutkimus-, kehittämis- ja innovointityötä aidosti samanlaisissa ja vuosiksi eteenpäin vakaissa olosuhteissa 500 miljoonan kuluttajan hyväksi tahdissa, jossa otetaan huomioon kunkin alan innovointiaktiivisuus.

4.3 Asetuksen käyttö teollisuustuotteiden teknisten standardien määrittelemiseen onkin toissijaisuusperiaatteen näkökulmasta erinomainen esimerkki tapauksesta, jossa unionin tason toiminta on kiistatta tehokkaampaa kuin jäsenvaltioiden toiminta.

4.4 ETSK kannattaa myös Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen 768/2008/EY muuttamista yleisesti sovellettavaksi asetukseksi. Latimalla monialaisia määritelmiä, termejä ja käsitteitä koko tietyn alan teknistä standardointia varten vältetään päällekkäisyydet ja toistot, helpotetaan tekstien muuttamista ja noudatetaan teknisen kirjoittamisen hyviä käytänteitä.

4.5 On yleisen edun mukainen tavoite, että suuri joukko sidosryhmiä osallistuu standardointityön viiteen vaiheeseen, jotka on esitetty edellä kohdassa 3.6. Tähän laajaan ryhmään kuuluvat myös ne sidosryhmät, joiden resurssit ovat pienet: ammattiliitot, pk-yritykset, kuluttajajärjestöt ja ympäristönsuojelujärjestöt. ETSK:n mielestä onkin oikeutettua myöntää julkista tukea, jotta nämä sidosryhmät voivat osallistua työskentelyyn, ja antaa niille äänioikeus, jotta prosessin avoimuus toteutuisi konkreettisesti.

4.6 ETSK kannattaa standardien tiivistelmien asettamista maksutta yleisön saataville. Vaikka kaikkien oletetaan tuntevan lain, tekniset standardit ovat nykyisin maksullisia, eikä edes standardin kohdetta ja soveltamisalaa saa ilmaiseksi tietoonsa riittävän tarkasti niin, että voisi tietää, sovelletaanko sitä asianomaisessa tapauksessa. Tämä on haitta pk-yrityksille ja kaikille muillekin asianomaisille sidosryhmille. Tästä syystä ETSK tukee toimenpidettä ja vaatii, että tiivistelmät asetettaisiin yleisesti kaikkien kiinnostuneiden tahojen saataville.

4.7 ETSK kannattaa sellaisen keskitetyn sähköisen tietokannan perustamista, jossa luetellaan kuhunkin tuotteeseen sovellettavat standardit ja kuvataan sääntöjenmukaisuuden todentamistavat (erityisesti onko kyse itse annettavasta ilmoituksesta vai valtuutetun kolmannen tahon todistuksesta). Tietokannasta voitaisiin lähettää tilauksesta ilmaiseksi automaattinen sähköpostivaroitus aina kun kyseiseen tuotteeseen sovellettavaan standardiin on tehty muutos.

4.8 ETSK kannattaa mahdollisuutta, että vilpittömät varoittajat voivat välittää sisämarkkinoiden sähköisen valvontajärjestelmän kautta luottamuksellisesti viranomaisille tietoa havaitsemistaan sääntöjenvastaisuuksista teollisuustuotteen suunnittelu-, valmistus- tai maahantuontivaiheessa. Vilpittömästi toimivat varoittajat on suojattava mahdollisilta syyteiltä tai seuraamuksilta, kuten irtisanomiselta (jos he ovat palkansaajia). Tällainen yhteistoimintaan perustuva, jakautunut markkinavalvonta, jossa käytetään internet 2.0 -tekniikkaa, voi auttaa parantamaan kaikkialla unionin alueella myytävien teollisuustuotteiden käyttäjien terveyttä ja turvallisuutta, ja se suojelee sääntöjä noudattavia yrityksiä epärehellisten kilpailijoiden väärinkäytöksiltä.

4.9 ETSK katsoo, että teollisuustuotetta koskevat tekniset tiedot ovat erottamaton osa tuotteen ostosopimusta, sillä näin sopimuksen osapuolet ovat tietoisia ja asiaan perehtyneitä ja teknisiin tietoihin voidaan vedota ostotapahtuman jälkeen vika- tai onnettomuustapauksessa tai jos ilmoitettua suorituskykyä ei saavuteta. Tiedot eivät missään tapauksessa ole "turhia" tai "ulkonäköä haittaavia", kuten komission tiedonannossa mainitaan. Päinvastoin tiedot on annettava asiakkaalle pysyvässä ja autenttisessa muodossa ja siten, ettei niitä voi väärentää, ja tietojen on oltava luettavissa riippumatta käytössä olevien sähköisten välineiden kehityksestä tuotteen elinkaaren kuluessa. Tästä syystä ETSK katsoo, että paperimuodossa annettavat tiedot, jotka esitetään myyntimaan kielellä ja jotka ovat saatavilla myyntipaikassa ja toimitetaan ostajalle pakkauksen mukana, täyttävät nämä ehdot ja että sähköinen muoto tulee kyseeseen vain, jos se täyttää edellä mainitut toiminnalliset vaatimukset.

4.10 ETSK kehottaa komissiota levittämään laajasti sisämarkkinoille ja kolmansien maiden markkinoille tietoa eurooppalaisten standardien mukaisten tuotteiden laadusta ja korkeasta vaatimustasosta tiedotukseen osoitettavien erityisten määrärahojen turvin ja ottamaan mukaan kohdassa 3.7 luetellut sidosryhmät. Näin kuluttajat ja ammattiohjat tuntevat paremmin kyseisen tarjonnan edut. Se tuo Euroopassa suunnitelluille ja valmistetuille tai eurooppalaisten standardien mukaisille tuotteille – ja siten eurooppalaisille yrityksille ja työntekijöille – laatuun perustuvan, täysin objektiivisen ja luotettavan kilpailuedun.

4.11 On syytä arvioida lainsäädäntöehdotusten vaikutuksia pk-yrityksiin eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevan *Small Business Act* -aloitteen⁽³⁾ mukaisesti. Näin ollen ETSK kannattaa varauksetta komission kantaa, jonka mukaan pk-yrityksille ei tule myöntää poikkeuksia säännöistä. Kuluttajien ja ammattikäyttäjien terveys ja turvallisuus, luonnonvarojen suojelu ja yhteentoimivuus olemassa olevien teknisten järjestelmien kanssa ovat yleisen edun mukaisia tavoitteita, jotka eivät riipu tuotteen suunnitteleen tai valmistaneen yrityksen koosta. Lisäksi kokonaiset alat ja erityisesti eräiden kulutustuotteiden, kuten vaatteiden tai kodintarvikkeiden, valmistusalat ovat hyvin hajanaisia ja niiden piirissä toimii runsaasti pk-yrityksiä. Sääntelyvaatimusten löysentäminen pk-yritysten tapauksessa ei ole hyväksyttävää, sillä tällöin tosiasiallisesti myönnettäisiin poikkeuksia näille aloille, joiden yhteisvaikutus kulutukseen – ja siten riskeihin – on huomattava. Poikkeus johtaisi lisäksi kahdella nopeudella toimiviin markkinoihin, joilla pk-yritysten tuotantoa pidettäisiin (perustellusti) heikompileatuisena, sillä siihen sovellettavat vaatimukset olisivat vähemmän tiukkoja tai niitä olisi vähemmän, ja tämä pahentaisi entisestään niiden kilpailuhaittaa verrattuna suuryrityksiin, joilla lisäksi on suuremmat markkinointibudjetit.

4.12 ETSK ei yhdy komission mielipiteeseen, jonka mukaan standardimuutoksia on niin tiuhaan, että yrityksiä "rasitetaan liikaa". Standardien muutostiheys riippuu alan innovointiaktiivisuudesta ja edistää Euroopan teollisuuden kykyä kilpailla muilla asioilla kuin hinnalla. Muutostahia ei pidä hidastaa, mutta ETSK myöntää, että pk-yritysten tulisi saada enemmän tietoa tästä kehityksestä tarvittaessa kohdassa 4.7 mainitun tietokannan avulla. Komission ehdottama ratkaisu eli standardimuutosten tekeminen asetuksella direktiivin sijaan on silti tarkoituksenmukainen ja riittävä vastaus esitettyihin huolestuneisuutta aiheuttaneisiin seikkoihin.

⁽³⁾ EUVL C 376, 22.12.2011, s. 51.

4.13 ETSK katsoo, että aintulaatuisia kokemuksia, jotka Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat saaneet pitkällä, vielä kesken olevalla matkalla vuodesta 1993 kohti teollisuustuotteiden sisämarkkinoiden valmiiksi saattamista ja joissa otetaan täysimääräisesti huomioon teollisuustuotteisiin sovellettavien teknisten standardien sääntelyn poliittisuus – ja siten demokraattisuus –, avoimuus ja läpinäkyvyys, on ehdottomasti käytettävä lähtökohtana myös vapaakauppasopimuksia tehtäessä. ETSK kehottaa komissiota asettamaan käynnissä olevien neuvottelujen yhteydessä institutionaalisen kehyksen, jolla varmistetaan sama demokraattisuus, avoimuus ja läpinäkyvyys standardointiprosessin viidessä vaiheessa (lueteltu edellä kohdassa 3.6) ja sen jälkeen sääntöjenmukaisuuden valvonnassa. Tuotteisiin sovellettavia standardeja ja yleistä etua suojelevia määräyksiä ja päätöksiä sekä niiden noudattamatta jättämisestä määrättäviä seuraamuksia, jotka ovat unionin lainsäädännön ja WTO:n sopimuksen mukaisia, ei pidä voida kyseenalaistaa samalla lailla kuin tullien ulkopuolisia kaupan esteitä.

4.14 Yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseen teknisten standardien avulla silloin, kun arvoketjut ovat kansainvälisiä ja ylittävät yhden oikeudenkäyttöalueen sääntöjen soveltamisalan, liittyy erityisiä vaikeuksia, joita ei ole vielä ratkaistu. ETSK ehdottaa, että tällä alalla keskitytään ensisijaisesti objektiivisten ja luotettavien tietojen hankkimiseen ja todentamiseen tuotteista ja niiden fyysisestä ja sosiaalisesta valmistusprosessista. Näitä tietoja, jotka välitetään arvoketjun vaiheesta toiseen, voidaan siten verrata kunkin oikeudenkäyttöalueen ”olennaisiin vaatimuksiin” kunnioittaen täysimääräisesti sen suvereniteettia.

4.15 Ongelmia, jotka johtuvat vapaan liikkuvuuden ja vapaan kilpailun esteistä, on yhä edelleen. Näitä ovat esimerkiksi teknisiin standardeihin liittyvät patentit sekä standardien ja lainsäädännön täytäntöönpanon valvonnan tehokkuus.

4.16 Kun innovaatiolle, josta tulee tekninen standardi, on saatu patentti, on välttämätöntä, että kilpailijat saavat pakolliset lisenssit kohtuulliseen hintaan. Teollis- ja tekijänoikeuslainsäädännön on tarjottava innovaatiolle todellinen suoja mutta kuitenkin niin, ettei patenttia tai teollis- tai tekijänoikeutta voida käyttää yritysten välisen kilpailun ja innovoinnin esteenä. Komitean mukaan kyseisen lainsäädännön roolia vapaan liikkuvuuden edistämiseksi sisämarkkinoilla onkin tarkasteltava, sillä eurooppalainen yhtenäinen patentti, jota ETSK pitää erityisen tärkeänä, antaa olennaisen panoksen sisämarkkinoihin. Esimerkkinä vastakkaisesta lähestymistavasta ETSK toteaa, että eräissä Euroopan ulkopuolisissa maissa, kuten Amerikan yhdysvalloissa, patentti myönnetään joskus ilman riittävää uutuustutkimusta, jolloin keksinnön innovaatioluonne on kyseenalainen. Perusteettomien patenttien hyväksyminen herättää epäilyjä niiden keksintöluonteesta, ja abstrakteihin ulkomuoto- ja aistinvaraisiin käsitteisiin (*look and feel*) liittyvät patentit ovat puolestaan ristiriidassa keksintöpatenttien – jotka koskevat yksinomaan tuloksen saavuttamiskeinoa – periaatteen kanssa riippumatta siitä, millä teknisellä tavalla kyseinen ulkomuoto on saatu aikaan. Tällainen tilanne avaa mahdollisuuden aiheuttomiin oikeudenkäynteihin, joissa eurooppalaiset yritykset ovat altavastaajina.

4.17 Kyse on myös kansallisten tai eurooppalaisten teknisten standardien noudattamatta jättämiseen sovellettavista seuraamuksista, jotka eivät aina ole tarkoituksenmukaisia, oikeasuhteisia ja varoittavia.

Hallinnolliset ja rikosoikeudelliset seuraamukset sekä markkinavalvonta kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan, ja niiden väliset erot uhkaavat johtaa nk. oikeuspaikkakeinotteluun tuotaessa uusia tuotteita Euroopan markkinoille. Olisikin varmistettava, että *Blue Guide* -opas, RAPEX, SOLVIT-menettely tai muut toimenpiteet kannustaisivat yhdenmukaistamaan seuraamuksia ja valvomaan markkinoita ja tuotteiden ja palvelujen jakelua samassa määrin ja samoin teknisin valmiuksin, jotta Euroopan laajuinen johdonmukaisuus olisi parempi. Komissio, joka panee alulle lainsäädäntäprosessit ja valvoo lainsäädännön soveltamista seuraamalla jäsenvaltioiden toimia, voi saattaa sääntöjenvastaisuudet Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi. EU:n tuomioistuimen vastuulle kuuluu viime kädessä jäsenvaltioiden lainsäädännön ja tuote- ja palvelumarkkinavalvonnan johdonmukaisuuden takaaminen Euroopan tasolla.

4.18 ETSK toivoo, että markkinavalvontaa tehostetaan.

4.18.1 Jotta mahdolliset asiaan perehtymättömät tai röyhkeät valmistajat eivät voisi perusteettomasti käyttää CE-merkintää, olisi ennen kaikkea tehostettava tullivalvontaa tuotteiden tuonnin ja markkinoille saattamisen yhteydessä ja olisi varmistettava, että edustajien, maahantuojien ja jakelijoiden vastuulle voimassa olevan unionin lainsäädännön mukaisesti kuuluvia vaatimustenmukaisuusvelvoitteita noudatetaan. Oikeudellisen vastuutahon viitenumeron sisällyttäminen CE-merkintään siten, että on mahdollista varmistaa tahon oikeudellinen identiteetti ja vaatimustenmukaisuusasiakirjat verkossa, tehostaisi todennäköisesti vaatimustenmukaisuuden valvontaa, johon myös kuluttajat voisivat osallistua antamalla vihjeitä (kohta 4.8).

4.18.2 ETSK haluaa tämänhetkisessä tiukassa taloustilanteessa kiinnittää huomiota myös tarpeeseen osoittaa markkinavalvonnasta vastaaville viranomaisille riittävät resurssit tehtävän hoitamiseen ja kohdistaa näiden huomio erityisesti paikkoihin, joihin petosyritykset keskittyvät (satamat, halpatuotteiden jakelupisteet, liikkuvat jakelupisteet). Samalla olisi tiivistettävä hallinnollista yhteistyötä erityisesti väärennösten torjunnan alalla. Kohdassa 4.8 mainittu varoitussjärjestelmä voisi tehostaa valvontaa aiheuttamatta julkistaloudelle suuria kustannuksia.

4.18.3 ETSK on huolissaan siitä, että erällä teollisuutta edustavilla talouden toimijoilla on niin suuri paino tietyn jäsenvaltion taloudellisessa toiminnassa tai työllisyudessa, että toiminnan pois siirtämisen uhka voi pakottaa viranomaiset luopumaan kokonaan seuraamusten määräämisestä – jolloin kuluttajat joutuvat vaaraan ja kilpailu on epärehellistä koko unionin yrityksiä ja palkansaajia kohtaan.

4.19 Komitea katsoo, että säännöllisten raportointivelvoitteiden ja kenttätutkimusten avulla on mahdollista seurata tuotteiden kehitystä nykyistä tarkemmin. Kuluttaja- ja työntekijäjärjestöt voisivat hyvin toimia varoittajina etenkin terveys- ja turvallisuusasioissa, ja ne olisi otettava mukaan kaikkiin standardien suunnittelun ja toteutuksen vaiheisiin.

Bryssel 4. kesäkuuta 2014.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi työnvälityspalvelujen eurooppalaisesta verkostosta, liikkuvuuspalvelujen tarjoamisesta työntekijöille ja työmarkkinoiden yhdentymisen tiivistämisestä”

COM(2014) 6 final – 2014/0002 (COD)

(2014/C 424/04)

Esittelijä **Vladimíra Drbalová**

Toinen esittelijä **Luis Miguel Pariza Castaños**

Euroopan parlamentti päätti 3. helmikuuta 2014 ja neuvosto 6. helmikuuta 2014 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset työnvälityspalvelujen eurooppalaisesta verkostosta, liikkuvuuspalvelujen tarjoamisesta työntekijöille ja työmarkkinoiden yhdentymisen tiivistämisestä

COM(2014) 6 final – 2014/0002 (COD).

Asian valmistelusta vastannut ”työllisyys, sosiaalasiat, kansalaisuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 13. toukokuuta 2014.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 4.–5. kesäkuuta 2014 pitämässään 499. täysistunnossa (kesäkuun 4. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 116 ääntä puolesta yhdenkään äänestämättä vastaan 1:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK kannattaa komission ehdotusta asetuksen N:o 492/2011 ja täytäntöönpanopäätöksen 2012/733/EU korvaamisesta yhdellä säädöksellä, jonka avulla lisätään avoimuutta, mahdollistetaan tehokas automatisoitu työntekijöiden ja työpaikkojen yhteensaattaminen, määritellään tukipalvelut ja otetaan käyttöön järjestelmä tietojen vaihtamiseksi työvoiman puutteesta ja ylitarjonnasta ja jonka lähtökohtana on syrjimättömyys ja yhdenvertainen kohtelu.

1.2 ETSK suosittaa, että Euroopan komissio määrittelee 2 artiklassa (”Määritelmät”) oikeudenmukaisen liikkuvuuden ottaen huomioon uudenlaiset liikkuvuuden muodot ja oikeudenmukaisen liikkuvuuden yhä suuremman tarpeen. Määritelmän on oltava tasapainoinen. Komissio voisi käyttää pohjana asetuksessa N:o 492/2011 jo olevan 2 jakson sisältöä ja ilmaista samalla aikovansa varmistaa täyden tuen antamisen ihmisille, jotka haluavat käyttää oikeuttaan työskennellä toisissa jäsenvaltioissa tietoisien valintansa perusteella.

1.3 ETSK ymmärtää komissio aikomuksen ilmoittaa Eures-portaalissa lähes kaikista avoimista työpaikoista laajentamalla avoimuusperiaatetta niin, että sen piiriin kuuluvat muutkin tahot kuin vain julkiset työvoimapalvelut. Tarkoituksena on, että Eures-yhteistyökumppanit voivat vapaaehtoisuudeltaan osallistua Eures-verkoston toimintaan yhteisten vähimmäiskriteerien perusteella. Komitea suhtautuu asiaan kuitenkin kriittisesti, jollei varmisteta, että yksityisten palveluntarjoajien on noudatettava samoja laatuvaatimuksia kuin julkisten työvoimapalvelujen. Jäsenvaltiot voivat joka tapauksessa ottaa käyttöön muitakin kuin liitteessä säädetyt kriteerit, jos sitä pidetään tarpeellisena, mutta ne eivät saa olla millään muotoa syrjiviä. Missään tapauksessa osallistuvat yksityiset palveluntarjoajat eivät saa tarjota palvelujaan maksullisina.

1.4 ETSK kannustaa jäsenvaltioita huolehtimaan siitä, että etenkin rajatyöntekijöiden ja nuorten saatavilla on säännönmukaisesti perustiedot Eures-verkostosta ja sen tarjoamista erityisistä tukipalveluista, sekä parantamaan viestintää ja tiedon jakamista Eures-palveluista.

1.5 ETSK suhtautuu myönteisesti rajatylittävän yhteistyön kehittämiseen ja tukemiseen annettuun painoarvoon sekä ehdotukseen yhden palvelupisteen käytöstä viestinnässä rajatyöntekijöiden ja -työnantajien kanssa valtioiden rajat ylittävillä alueilla. Komitea kannattaa Eures-T-kumppanuuksien roolin vahvistamista.

1.6 ETSK kehottaa varmistamaan johdonmukaisuuden ja synergiavaikutukset liikkuvuuden edistämistä koskevien EU:n politiikkojen kanssa etenkin luotaessa julkisten työvoimapalveluiden verkostoa ja laadittaessa toimenpiteitä, joilla edistetään työntekijöiden ja kansalaisten sekä heidän perheenjäsentensä vapaata liikkuvuutta EU:ssa. Nuorisotakuun täytäntöönpanoon liittyen komitea kannattaa Eures-verkoston toiminta-alan laajentamista niin, että se kattaa myös kansalaiset, jotka hakevat oppisopimus- tai työharjoittelupaikkaa tai mitä tahansa muuta paikkaa, kunhan tähän liittyy EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 45 ja 46 artiklassa tarkoitettu työsopimus, jotta kyseiset työntekijät voivat oleskella jäsenvaltion alueella työn tekemiseksi tämän valtion kotimaisten työntekijöiden työsuhdetta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten mukaisesti.

1.7 Lisäksi ETSK tähdentää, että Euresin laajempi vastuuala ja uudet tukipalveluihin liittyvät tehtävät huomioon ottaen kansallisilla koordinoitavimistoilla olisi oltava riittävästi henkilökuntaa ja muita resursseja tehtäviensä hoitamiseksi, mukaan luettuna hyvät henkilöstökoulutusjärjestelmät.

1.8 ETSK kehottaa jäsenvaltioita hyödyntämään komission tarjoamaa teknistä tukea ja noudattamaan kansallisia luokitusjärjestelmiä koskevan alustavan luettelon laatimiseen asetettuja määräaikoja. Näin mahdollistetaan kaikkien luokitus tietojen vertaileminen taitojen/osaamisen, pätevyyksien ja ammattien eurooppalaiseen luokitukseen (ESCO).

1.9 ETSK suhtautuu myönteisesti siihen, että uuden rahoitusjärjestelmän ei ole tarkoitus horjuttaa rajatylittävien Eures-kumppanuuksien roolia, ja katsoo, että niitä olisi jatkossakin tuettava unioninlaajuisten horisontaalisten toimien kautta ja voitava täydentää kansallisista tai ESR:n varoista.

1.10 ETSK huomauttaa tietojen keruun ja indikaattorien osalta, että asetuksessa tulee noudattaa hienovaraisuutta määriteltäessä jäsenvaltioiden oikeuksia ja velvollisuuksia esimerkiksi toiseen maahan työskentelemään muuttaneita henkilöitä koskevien tietojen siirron ja tilastojen suhteen, sikäli kuin käytettävissä ei ole järjestelmiä tiettyjen indikaattorien seuranta varten. Komitea ehdottaa, että määrällisiä indikaattoreita täydennetään laadullisilla.

1.11 ETSK kiinnittää huomiota siihen, että työmarkkinaosapuolilla on ratkaisevan tärkeä rooli kaikilla tasoilla työmarkkinoiden keskeisinä sidosryhminä. Se kehottaa ottamaan ne täysivaltaisiksi kumppaneiksi, joiden tehtäviin kuuluvat yritysten ja työntekijöiden neuvonta ja auttaminen sekä yrityksiin liittyvistä asioista ja työoloista tiedottaminen. Jäsenvaltioiden olisi luotava järjestelmät, joiden avulla työmarkkinaosapuolet voivat osallistua tehokkaasti kansallisten koordinoitavimistojen toimintaan kansalliset käytännöt ja lainsäädäntöjärjestelmät huomioon ottaen.

1.12 ETSK kehottaa komissiota esittämään asianmukaisen säädöspaketin, jolla parannetaan sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista sekä työntekijöille kertyneiden oikeuksien tunnustamista ja siirtoa.

1.13 Tietosuojan osalta ETSK kehottaa komissiota ottamaan huomioon Euroopan tietosuojavaltuutetun (EDPS) 3. huhtikuuta 2014 antaman lausunnon.

2. Johdanto

2.1 EU:n talous on palannut kasvu-uralle, ja työttömyysasteet ovat pysyneet vuoden 2013 puolivälistä lähtien suhteellisen vakaina⁽¹⁾. Pitkäaikaistyöttömyys kasvaa sitkeän kriisin takia edelleen. Nuorisotyöttömyys on hälyttävällä tasolla, ja myös työssäkäyvien köyhyys kasvaa⁽²⁾.

⁽¹⁾ COM(2013) 801 final.

⁽²⁾ COM(2014) 12 final.

2.2 Tilanne edellyttää, että hyödynnetään kaikkia toimenpiteitä ja välineitä Euroopan työmarkkinoiden avoimuuden ja dynaamisuuden edistämiseksi, tarjonnan ja kysynnän paremman kohtaamisen varmistamiseksi sekä työvoiman liikkuvuuden lisäämiseksi EU:ssa. EU:n sisäisen liikkuvuuden lisääntyminen laajentaa työntekijöiden työllistymismahdollisuuksia ja auttaa työnantajia täyttämään avoimet työpaikat paremmin ja nopeammin ⁽³⁾.

2.3 Komissio lupasi Uuden osaamisen ja työllisyyden ohjelmassa ⁽⁴⁾, että Eures-verkosto uudistetaan, jotta voidaan kehittää verkoston mahdollisuuksia työnhakijoiden ja toimenkuvien yhteensovittamiseen ja työhakijoiden työhönsijoittamiseen Euroopan työllisyysstrategian mukaisesti (mukaan luettuna ”Eka Eures-työpaikka” -aloite).

2.4 Sitoumus uudistaa Euresia esitettiin myös katsauksessa Euroopan unionin kansalaisuuteen ⁽⁵⁾, ja se kytkeytyy komission muihin työntekijöiden vapaata liikkuvuutta EU:ssa tukeviin aloitteisiin ⁽⁶⁾, julkisten työvoimapalvelujen eurooppalaisen verkoston perustamiseen ⁽⁷⁾, työllisyystoimenpiteiden paketin täytäntöönpanoon ⁽⁸⁾ ja kaikkiin välineisiin, joiden avulla pyritään edistämään nuorten työllistymistä ⁽⁹⁾.

2.5 ETSK:n mielestä työntekijöiden vapaa liikkuvuus, joka perustuu syrjimättömyyteen ja yhdenvertaiseen kohteluun ⁽¹⁰⁾, sekä jäljellä olevien liikkuvuuden esteiden poistaminen ⁽¹¹⁾ ovat yhä edelleen EU:n painopisteitä. Komitea on kehottanut useissa suosituksissaan kehittämään Euresista ⁽¹²⁾ välineen, jonka avulla voidaan aidosti edistää tarjonnan ja kysynnän yhteensovittamista Euroopan työmarkkinoilla.

3. Ehdotuksen pääsisältö

3.1 Eures-verkostoon tehtiin joitakin muutoksia komission oma-aloitteisesti vuonna 2012 tekemän päätöksen ⁽¹³⁾ johdosta. Asetuksen N:o 492/2011 II luku, joka muodostaa EU:n sisäistä työvoiman liikkuvuutta koskevat eurooppalaiset sääntelypuutteet jäsenvaltioiden välistä välitystoimintaa ja tiedonvaihtoa varten, ei kuitenkaan ole juuri muutettu vuoden 1992 jälkeen. Uuden asetusehdotuksen myötä Eures-peruskirjaa tarkistetaan ⁽¹⁴⁾.

3.2 Euresin toimintatapoihin tarvitaan kiireellisesti kokonaisvaltaista uudistusta uusien liikkuvuuden muotojen ja avoimia työpaikkoja koskevien tietojen jakamisessa käytetyn teknologian muutosten takia sekä siksi, että työnhakijat ja työnantajat käyttävät monia erilaisia rekrytointikanavia, työpaikkojen välittäjien rooli kasvaa ja yhä useammat työntekijät haluavat lähteä töihin ulkomaille.

3.3 Paras tapa saavuttaa tavoitteet nopeasti ja korjata havaitut puutteet on antaa uusi asetus ja luoda erillinen väline. Pyrkimyksenä on tehdä Euresista aito syrjimättömyyteen ja yhdenvertaiseen kohteluun perustuva työhönsijoitus- ja rekrytointijärjestelmä. Verkostoa laajennetaan vähitellen niin, että se kattaa myös oppisopimuskoulutuksen ja harjoittelupaikat (”Eka Eures-työpaikka” -pilottihanke).

3.4 Komissio toteutti ennen vuoden 2012 päätöksen antamista vuonna 2010 suoritetun Eures-arvioinnin ⁽¹⁵⁾ pohjalta kuulemismenettelyn, jossa kartoitettiin verkoston nykyisiä puutteita ja mahdollista tulevaa kehittämistä. Ehdotuksesta kuultiin työntekijöiden vapaan liikkuvuuden neuvoa-antavaa komiteaa, jonka oli määrä osallistua prosessiin entistä aktiivisemmin.

⁽³⁾ Euroopan kaikkiaan noin 241 miljoonasta työvoimaan kuuluvasta vain noin 7,5 miljoonaa (3,1 %) harjoittaa taloudellista toimintaa toisessa jäsenvaltiossa.

⁽⁴⁾ COM(2010) 682 final, 23.11.2010.

⁽⁵⁾ COM(2013) 269 final.

⁽⁶⁾ COM(2013) 236 final.

⁽⁷⁾ COM(2013) 430 final.

⁽⁸⁾ COM(2012) 173 final.

⁽⁹⁾ COM(2012) 727 final.

⁽¹⁰⁾ EUVL C 341, 21.11.2013, s. 54–58.

⁽¹¹⁾ EUVL C 228, 22.9.2009, s. 14.

⁽¹²⁾ EUVL C 67, 6.3.2014, s. 116–121; EUVL C 214, 8.7.2014, s. 36–39.

⁽¹³⁾ COM(2014) 6 final, 2014/0002 (COD).

⁽¹⁴⁾ *Reforming EURES to meet the goals of Europe 2020*, SWD(2012) 100, joka liittyy asiakirjaan COM(2012) 173 final.

⁽¹⁵⁾ COM(2010) 731 final.

3.5 Arvioinnissa kiinnitettiin huomiota Euresin erinäisiin perustaviin puutteisiin. Merkittävimpinä mainittiin seuraavat: 1) epätäydellinen avointen työpaikkojen ja ansioluetteloiden reservi, joka olisi EU:n tasolla kaikkien jäsenvaltioiden käytettävissä; 2) Eures-portaalin rajallinen kyky saattaa yhteen työnhakijoita ja työpaikkoja; 3) Eures-palvelujen epätasainen saanti eri puolilla EU:ta; 4) vähäiset mahdollisuudet avustaa työnhakijoiden ja työpaikkojen yhteensaatamisessa, rekrytoinnissa ja työhönsijoituksessa ja 5) tehoton tiedonvaihto jäsenvaltioiden välillä työvoiman puutteesta ja ylitarjonnasta.

3.6 Eures ei voi jatkossa toimia nyky muodossaan. Kaikki jäsenvaltiot ovat ilmaisseet tukevansa ajatusta Euresin uudelleensuuntaamisesta ja Eures-toimien ohjelmakauden ja yhteisten indikaattorien käyttöön otosta, jotta suorituskykyä koskeva avoimuus lisääntyisi, tiedonvaihto tehostuisi ja toimien koordinointi paranisi.

3.7 Perustiedot Eures-verkostosta olisi asetettava kaikkialla unionissa kaikkien työnhakijoiden tai rekrytointiin liittyvää asiakaspalvelua etsivien työnantajien saataville. Näille tahoille tulee tarjota mahdollisuus hyödyntää Eures-verkostoa, ja verkoston toimintaa tulee tukea vaihtamalla tietoja työvoiman puutteesta ja ylitarjonnasta jäsenvaltioissa.

3.8 Ehdotuksen avulla tavoitellaan tilannetta, jossa Eures-portaalissa on lähes täydellinen avointen työpaikkojen tarjonta, jotta työnhakijat kaikkialla Euroopassa pääsevät välittömästi tutustumaan samoihin avoimiin työpaikkoihin, sekä kattava ansioluetteloiden reservi, josta siihen rekisteröityneet työnantajat voivat rekrytoida.

3.9 On tärkeää varmistaa, että Eures-portaali pystyy saattamaan sujuvasti ja automaattisesti yhteen avoimet työpaikat ja ansioluettelot kaikista jäsenvaltioista, niin että saatavilla on käännökset kaikille kielille ja että eri maissa ja aloilla hankittu osaaminen, pätevyudet ja ammattikokemus esitetään ymmärrettävästi.

3.10 Kaikki komission Eures-verkostolle tekemä työ, joka edellyttää henkilöstö- ja/tai taloudellisia resursseja, kuuluu työllisyyttä ja sosiaalista innovointia koskevan ohjelman ("EaSI-ohjelma") (2014–2020) perustamisesta annetun asetuksen⁽¹⁶⁾ soveltamisalaan.

4. Erityistä

4.1 Määritelmät

4.1.1 Euroopan komission olisi määriteltävä oikeudenmukainen liikkuvuus asianmukaisesti ottaen huomioon uudenlaiset liikkuvuuden muodot ja oikeudenmukaisen liikkuvuuden yhä suurempi tarve. Komissio voisi käyttää pohjana asetuksessa N:o 492/2011 jo olevan 2 jakson sisältöä ja tehdä samalla selväksi, että oikeudenmukaiseen liikkuvuuteen luetaan kuuluvaksi myös oikeus saada ja hyödyntää tietoja kaikista EU:n alueella tarjolla olevista työpaikoista.

4.1.2 Lisäksi liikkuvuuden käsitteessä olisi aina otettava huomioon kunkin maan näkemykset ja erityistilanne, jotta varmistetaan lahjakkaiden ihmisten tosiasialliset mahdollisuudet hyödyntää liikkuvuutta. Jäsenvaltioiden tulee ehdotetun asetuksen 26 artiklan mukaisesti kehittää liikkuvuuspolitiikkaa erottamattomana osana työllisyyspolitiikkaansa.

4.2 Avoimuus

4.2.1 ETSK ymmärtää komission aikomuksen ottaa avoimuusperiaatteen piiriin muitakin tahoja, mutta se näkee riskit, jos julkisten työvoimapalvelujen, yksityisten työnvälitystoimistojen ja muiden työnvälityspalveluja tarjoavien organisaatioiden ei tarvitse noudattaa samoja (julkisissa työvoimapalveluissa sovellettavan standardin mukaisia) laatuvaatimuksia. Järjestelmän on oltava avoin, ja siinä on noudatettava hakijaorganisaatioiden yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

4.2.2 Lisäksi ehdotuksessa edellytetään julkisten työvoimapalvelujen ja muiden Eures-yhteistyökumppanien varmistavan omalta osaltaan, että parannetaan pääsyä niiden omista työnvälitysportaaleista Eures-portaaliin. Joissakin maissa on hyvin hankalaa saada yhteyttä Eures-neuvojaan. Monet työnhakijat – etenkin nuoret – törmäävät myös byrokraattisiin ja taloudellisiin esteisiin.

⁽¹⁶⁾ EUVL L 347, 20.12.2013, s. 238.

4.2.3 Viimeaikaiset kokemukset osoittavat myös, että monissa maissa tietämys Eures-verkostosta ja sen tarjoamista palveluista on vähäistä erityisesti nuorten keskuudessa. Vain kolmasosa työnantajista oli kuullut Eures-verkostosta ennen ensikosketustaan siihen. Jäsenvaltioiden tulee viestiä ja tiedottaa Eures-palveluista nykyistä paremmin, jotta varmistetaan, että toiseen valtioon töihin lähtevät tekevät päätöksensä kattavien tietojen perusteella.

4.2.4 Komitea kannattaa Eures-verkoston laajentamista niin, että se kattaa myös ne kansalaiset (etenkin nuoret), jotka hakevat oppisopimus- tai työharjoittelupaikkaa tai mitä tahansa muuta paikkaa, johon liittyy EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 45 ja 46 artiklassa tarkoitettu työsopimus, jotta kyseiset työntekijät voivat oleskella jäsenvaltion alueella työn tekemiseksi tämän valtion kotimaisten työntekijöiden työsuhdetta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten mukaisesti.

4.2.5 ETSK suhtautuu niin ikään myönteisesti rajatylittävän yhteistyön tukemiselle annettuun painoarvoon sekä yhden palvelupisteen käyttöön viestinnässä rajatyöntekijöiden ja -työnantajien kanssa valtioiden rajat ylittävillä alueilla. Se kehottaa hyödyntämään yrityksille jo luotuja yhteyspisteitä.

4.2.6 Eures-T-kumppanuuksia, joihin osallistuvat julkiset työvoimapalvelut, ammattiliitot, alueelliset työnantajajärjestöt ja eräissä tapauksissa myös paikallis- tai aluehallinto, olisi vahvistettava, ja niiden rooli olisi määriteltävä selkeästi.

4.2.7 ETSK kehottaa selvittämään Eures-verkoston ja Solvit-verkoston eli EU:n sisämarkkinoiden neuvonta- ja tiedotusportaalin keskinäistä suhdetta. Tämä pätee erityisesti (7 artiklan 4 kohdan) säännöksiin, jotka koskevat kansallisen koordinoitumistalon tarjoamaa tukea Eures-verkoston avoimiin työpaikkoihin ja rekrytointeihin liittyvissä valitusasioissa sekä yhteistyötä viranomaisten, kuten työsuojeluviranomaisten, kanssa.

4.3 *Automatisoitu työntekijöiden ja työpaikkojen yhteensaattaminen yhteisen tietoteknisen järjestelmän kautta*

4.3.1 Vaikka tarjonnan ja kysynnän tasapainoon tähtäävästä mekanismista säädetään jo asetuksen N:o 492/2011 13 artiklassa⁽¹⁷⁾, toistaiseksi ei ole käytössä ansioluetteloiden tai muiden työnhakijoita koskevien tietojen automatisoitua sähköistä välityspalvelua.

4.3.2 ETSK toteaa, että yhteentoimivuus ei edellytä kansallisten luokitusjärjestelmien yhdenmukaistamista tässä vaiheessa. Komitea kannattaa kuitenkin komission pyrkimystä teettää jäsenvaltioilla alustava luettelo niiden luokitusjärjestelmistä. Tämä mahdollistaa kaikkien luokitusaineistojen vertailemisen taitojen/osaamisen, pätevyysien ja ammattien eurooppalaiseen luokitukseen (ESCO), jota käytetään tulevaisuudessa automatisoidun tiedonvaihdon ja täyden yhteentoimivuuden varmistamisessa jäsenvaltioiden viranomaisten välillä.

4.4 *Tukipalvelut*

4.4.1 Eures-verkoston on tarjottava asiakkailleen (työnhakijoille ja työnantajille) kattavat palvelut, joihin kuuluvat tietämyksen lisääminen, tiedon kanavointi, mekanismien luominen rekisteröitymisen helpottamiseksi, ansioluetteloiden ja avoimien työpaikkojen tarjonnan seuraaminen, automatisoidusta työntekijöiden ja työpaikkojen yhteensaattamisesta sekä työhönsijoittamisesta huolehtiminen, rekrytoinnissa auttaminen ja asiaankuuluvien organisaatioiden (kuten ammattiliittojen) yhteystietojen antaminen hakijoille, jotta he voivat kääntyä niiden puoleen työpaikan saatuaan.

4.4.2 Työntekijöille ja työnantajille tarjottavien palvelujen olisi oltava maksuttomia.

4.4.3 ETSK on tyytyväinen siihen, että jäsenvaltioiden on tulevaisuudessa jaettava entistä järjestelmällisemmin tietoa kotimaisesta työvoiman puutteesta ja ylitarjonnasta sekä tämän alan politiikoista. Tällaisia politiikkoja koskevat päätökset eivät kuitenkaan kuulu tarkasteltavana olevan asetuksen soveltamisalaan.

⁽¹⁷⁾ "Jäsenvaltioiden erityisviranomaisten on toimitettava muiden jäsenvaltioiden erityisviranomaisille ja – – Euroopan koordinoituihin toimistolle säännöllisesti ilmoitukset: a) avoimista työpaikoista, jotka otaksutaan voitavan täyttää muiden jäsenvaltioiden kansalaisilla; b) avoimista työpaikoista, jotka on osoitettu kolmansille maille; c) työnhakijoista, jotka ovat muodollisesti ilmoittaneet olevansa halukkaita työskentelemään muussa jäsenvaltiossa; d) alueittain ja toimialoittain työnhakijoista, jotka ovat nimenomaisesti ilmoittaneet olevansa valmiita ottamaan vastaan työtä toisessa maassa."

4.4.4 ETSK pitää tärkeänä, että Euroopan koordinoitumistojen – jonka tehtävänä on luoda yhtenäiset puitteet ja tarjota horisontaalista tukea – sekä kansallisten koordinoitumistojen, julkisten työvoimajärjestelmien ja Eures-yhteistyökumppanien toimivaltuudet ja velvollisuudet rajataan selvästi.

4.4.5 Kun Euresin vastuuala laajenee, kansalliset koordinoitumistot saavat uusia tehtäviä ja niillä olisi oltava tätä varten riittävästi henkilökuntaa ja rahoitusvaroja, mukaan luettuna hyvät henkilöstökoulutusjärjestelmät. Euroopan komission olisi varmistettava, että ne saavat mahdollisimman paljon teknistä ja neuvonta-apua.

4.4.6 Kansallisten koordinoitumistojen olisi hyödyllistä laatia työohjelmat Eures-verkoston työskentelyyn kyseisessä maassa osallistuville organisaatioille. Työohjelmissa voitaisiin esittää toimintasuunnitelmat, toimien toteuttamiseksi osoitetun henkilöstön ja rahoitusvarojen kokonaismäärät sekä suunniteltujen toimien seuranta- ja arviointimekanismit.

4.5 Henkilötietojen suoja

4.5.1 Asetukseen liittyvät toimenpiteet on toteutettava henkilötietojen suojaa koskevan EU-lainsäädännön⁽¹⁸⁾ mukaisesti. Eures-portaaliin syötettäviä tietoja koskevan työntekijän suostumuksen on oltava nimenomainen, yksiselitteinen, vapaaehtoinen, täsmällinen ja tietoon perustuva.

4.5.2 Tavoitteena on varmistaa sekä a) yksilöiden perusoikeuksien ja -vapauksien suojelua koskevien sääntöjen tosiasiallinen noudattaminen että b) henkilötietojen vapaa liikkuvuus jäsenvaltioiden sekä yhteisöjen toimielinten ja elinten kesken tai yhteisöjen toimielinten ja elinten välillä niiden hoitaessa toimivaltaansa kuuluvia tehtäviä.

4.5.3 ETSK toteaa, että Euroopan tietosuojavaltuutetun kanssa on käyty neuvotteluja Eures-verkoston uuden, laajemman roolin tiimoilta. ETSK suosittaa, että Euroopan komissio ottaa huomioon tietosuojavaltuutetun 3. huhtikuuta antaman lausunnon⁽¹⁹⁾ sisältämät suositukset ja päätelmät.

4.6 Muutokset ESR-rahoituksessa

4.6.1 ETSK suhtautuu myönteisesti siihen, että uusi rahoitusjärjestelmä ei horjuta tärkeää roolia, joka rajatylittävillä Eures-kumppanuuksilla on etenkin haavoittuvilla alueilla, ja katsoo, että tällaisia kumppanuuksia olisi jatkossakin tuettava unioninlaajuisen horisontaalisten toimien kautta ja voitava täydentää kansallisista tai ESR:n varoista.

4.6.2 ESR:ään liittyen olisi vahvistettava selkeät Euresia koskevat painopisteet ja annettava tarvittavaa tukea. Avustuksen haku- ja myöntämismenettelyt tulee pitää johdonmukaisina, avoimina ja vaivattomina.

4.7 Työmarkkinaosapuolten rooli

4.7.1 Euroopan komissio on viitannut työmarkkinaosapuolten roolin uuteen määrittelyyn⁽²⁰⁾. Työmarkkinaosapuolten olisi voitava osallistua täysivaltaisesti ohjelma- ja raportointisykliin, ja ne olisi kutsuttava kokouksiin.

4.7.2 ETSK korostaa silti, että työmarkkinaosapuolilla on kaikilla tasoilla perustava rooli. Ne ovat työmarkkinoiden tärkeimpiä toimijoita ja osallistuvat laajasti Euresin tekemään työhön, jonka tavoitteena on löytää avoimiin työpaikkoihin ammattitaitoisia työvoimaa. Niiden roolia ei pitäisi typistää liitännäisjäsenyydeksi⁽²¹⁾. Etenkin kansallisten koordinoitumistojen olisi tiivistettävä yhteistyötään työmarkkinaosapuolten ja ammattialajärjestöjen kanssa. Komitea ehdottaa, että EU- ja jäsenvaltiotason työmarkkinaosapuolten tulisi osallistua asianmukaisesti EU-tason toimiston ja kansallisten koordinoitumistojen toimintaan.

⁽¹⁸⁾ Asetus (EY) N:o 45/2001, EYVL L 281, 23.11.1995, s. 31.

Direktiivissä 95/46/EY jäsenvaltioita vaaditaan turvaamaan henkilötietojen käsittelyssä yksilöille heidän perusoikeutensa ja -vapautensa ja erityisesti heidän oikeutensa yksityisyyteen, henkilötietojen vapaan liikkuvuuden varmistamiseksi yhteisössä.

⁽¹⁹⁾ http://edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Opinions/2014/14-04-03_Workers_mobility_EN.pdf

⁽²⁰⁾ Ks. 12. huhtikuuta 2013 pidetyn työntekijöiden vapaan liikkuvuuden neuvonantavan komitean kokouksen pöytäkirja.

⁽²¹⁾ BusinessEurope, CEEP:n, ETUCin ja UEAPME:n yhteinen kirje Euroopan komission jäsen László Andorille, 19.12.2012.

4.8 Työllisyyteen liittyvän Euresin työskentelyn seuranta ja arviointi

4.8.1 Jotta varmistetaan, että Eures-verkoston suorituskyvyn mittaamiseksi on käytettävissä riittävästi tietoa, olisi otettava käyttöön yhteiset indikaattorit verkoston toimintaan osallistuvien organisaatioiden opastamiseksi tulostensa määrittelyssä. Indikaattorien tulisi myös auttaa arvioimaan edistymistä koko Eures-verkostolle asetetuissa tavoitteissa. On tärkeää käyttää myös laadullisia indikaattoreita, jotka voivat koskea esimerkiksi työpaikkojen laatua, yhdenvertaista kohtelua ja sosiaaliturvaoikeuksia. Asetuksessa tulee noudattaa hienovaraisuutta määriteltäessä jäsenvaltioiden oikeuksia ja velvollisuuksia esimerkiksi toiseen maahan työskentelemään muuttaneita henkilöitä koskevien tietojen siirron ja tilastojen suhteen, sikäli kuin käytettävissä ei ole järjestelmiä tiettyjen indikaattorien seuranta varten.

Bryssel 4. kesäkuuta 2014.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Suuritehoisella vesisärötyksellä tapahtuva hiilivetyjen (esimerkiksi liuskekaasun) etsintä ja tuotanto EU:ssa”

COM(2014) 23 final

(2014/C 424/05)

Esittelijä: **Josef ZBOŘIL**

Toinen esittelijä: **Sorin IONIȚĂ**

Euroopan komissio päätti 22. tammikuuta 2014 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Suuritehoisella vesisärötyksellä tapahtuva hiilivetyjen (esimerkiksi liuskekaasun) etsintä ja tuotanto EU:ssa

COM(2014) 23 final.

Asian valmistelusta vastannut ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 22. toukokuuta 2014.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 4.–5. kesäkuuta 2014 pitämässään 499. täysistunnossa (kesäkuun 4. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 163 ääntä puolesta ja 18 vastaan 10:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 EU on käymässä läpi suunnattoman suuria muutoksia energian alalla; Euroopan talous ja haavoittuvassa asemassa olevat kuluttajat joutuvat kohtaamaan kasvavan riskin toimitusten epävarmuudesta ja korkeista energianhinnoista.

1.2 Suuritehoinen vesisärötys (tai hydraulinen murtaminen, engl. *hydraulic fracturing*, lyh. *fracking*) aiheuttaa huolta kyseisen tekniikan kansanterveys- ja ympäristövaikutuksista. On tarpeen informoida asianomaisia yhteisöjä parhaalla mahdollisella tavalla ja edistää niiden suojelua, ja paikallisten tahojen on päästävä paremmin vaikuttamaan, kun kulloisistakin hankkeista tehdään päätöksiä lakisäätöiden vaatimusten mukaisesti.

1.3 Epätavanomaisten hiilivetyjen tuotantoa koskevat komission toimintapoliittiset ohjeet käsittävät sarjan periaatteita, joita jäsenvaltioiden on määrä ryhtyä soveltamaan kuuden kuukauden kuluessa, ja seurantajärjestelmän sen jälkeistä aikaa varten. Etsintä- ja poraamistoimintaa koskevaa avoimuutta pidetään ratkaisevan tärkeänä seikkana, kun pyritään supistamaan riskit mahdollisimman vähiin ja saamaan ihmisten hyväksyntä hankkeille.

1.4 ETSK katsoo, että komission asiakirjat (tiedonanto ja suositukset) nojautuvat realistiseen näkemykseen aiheesta ja että jatkopohdintojen tulee perustua tosiasioihin ja havaintoihin, mutta että on myös välttämätöntä ottaa huomioon merkittävät subjektiiviset tekijät, kuten ihmisten käsitys riskistä. ETSK suhtautuu tasapainoisesti kysymykseen epätavanomaisten hiilivetyjen mahdollisesta roolista EU:n energialähteiden valikoimassa.

1.5 ETSK on hyvillään nopeutetusta prosessista ja siitä, että suositukset helpottavat etsintätoimintaa koskevien läpinäkyvien hyväksyntämenettelyjen käynnistämistä maissa, jotka pitävät epätavanomaisten hiilivetyjen käyttämistä välttämättömänä energiatarpeitaan ajatellen.

1.6 ETSK:n mielestä tämä kehys, asianmukaisesti sovellettuna, vastaa käyttötarkoituksia paikallisyhteisötasolla, eikä ainakaan toistaiseksi ole tarvetta erityisen ”liuskekaasudirektiivin” antamiselle. EU:n lainsäädäntö tarjoaa asianmukaiset keinot ratkaisujen löytämiseksi hydraulisen murtamisen aiheuttamiin rajanylittäviin vaikutuksiin, mikäli niitä ilmenee. Asiaa tulee harkita uudelleen tulevaisuudessa, jos toiminnan mittasuhteet kasvavat voimakkaasti.

1.7 ETSK tähdentää, että epätavanomaiset hiilivetyresurssit, asianmukaisissa institutionaalisissa puitteissa hyödynnettyinä, voivat olla kasvutekijä Euroopassa. Fossiilisiin polttoaineisiin perustuva suhteellisen vähäsaasteinen, luotettava ja joustava tuotanto on välttämätöntä sähköjärjestelmien epävakauden ehkäisemiseksi. Lisäksi taajaan toistuvat poliittiset kriisit EU:n itäisessä naapurustossa osoittavat, miten tärkeää tällainen hyvissä ajoin tapahtuva toimitusten lähteiden monipuolistaminen on.

1.8 ETSK suosittaa, että komissio laatii jatkoksi asiakirjoja, joissa paneudutaan joukkoon muita, hydraulisen murtamisen teknologiaan liittyviä kysymyksiä. Vedenkulutus ei ole niin suurta kuin toisinaan otaksutaan, vaikka työskentely vesivarojen kuormitusalueilla kysyykin erityistä huolellisuutta; käytettäviä kemikaaleja säännellään (Reach-asetuksen nojalla), ja vaarallisten aineiden käyttäminen on kielletty; kaasuvuodoista pitää huolehtia asianmukaisesti, ja sama pätee jätekaasun soihdutukseen. Saastuttaja maksaa -periaatetta noudatetaan.

1.9 ETSK korostaa olevan epätavanomaisten hiilivetyjen yleisen hyväksynnän kannalta ratkaisevan tärkeää, että käyttömaksujen ja valmisteverojen tuloja ohjataan asianomaisten paikallisyhteisöjen rahoitukseen avoimella ja ennustettavalla tavalla, jotta siten korvataan kaikki niille mahdollisesti koituvat kielteiset ulkoisvaikutukset.

2. Johdanto

2.1 EU on käymässä läpi suunnattoman suuria muutoksia energian alalla. Niitä määrittävät sellaiset keskenään lomittuvat tekijät kuin merkittävät teknologiset läpimurrot (jotka koskevat sekä uudistuvia energialähteitä että fossiilisia polttoaineita), tuntuvat geopolittisen asetelman siirtymät ja kunnianhimoiset toimintapolitiittiset tavoitteet, jotka tietyissä tapauksissa johtavat monitahoiseen toimintaan, jonka vaikutuksia on vaikea selvittää. Mutta vaikka energialähteiden kirjo on ilman muuta moninkertaistunut ja monipuolistunut, Euroopan talous ja haavoittuvassa asemassa olevat kuluttajat joutuvat kohtaamaan kasvavan riskin toimitusten epävarmuudesta ja korkeista energianhinnoista.

2.2 Yksi viime vuosikymmenten uusista tekniikoista on suuritehoinen vesisärötys, joka on nopeasti kehittynyt täyteen mittaan Yhdysvalloissa ja tuottanut kiistatonta etua kasvattamalla taloudellisesti hyödynnettävissä olevaa maakaasuvarantoa ja madaltamalla hintoja merkittävästi. Samanaikaisesti vesisärötys eli hydraulinen murtaminen aiheuttaa huolta kansanterveys- ja ympäristövaikutuksistaan, ja ihmiset ovat tyytymättömiä liuskekaasua koskevan toiminnan avoimuuden puutteeseen ja siihen liittyvän konsultoinnin riittämättömyyteen. Asianomaisia yhteisöjä on informoitava paremmin ja paikallisia tahoja on osallistettava laajemmin kulloistakin hanketta koskevaan päätöksentekoprosessiin, vaikutustenarviointimenettely mukaan luettuna, lakisäateisten vaatimusten mukaisesti.

2.3 ETSK pyrkii vahvistamaan komission viestiä, että epätavanomaiset hiilivetyresurssit, asianmukaisissa institutionaalisissa puitteissa hyödynnettyinä, voivat olla kasvutekijä Euroopassa. Uusiutuvien energialähteiden käyttöönoton yhteydessä saatu oppi käy osoitukseksi siitä, että myös näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa tullaan tarvitsemaan fossiilisiin polttoaineisiin perustuvaa suhteellisen vähäsaasteista, luotettavaa ja joustavaa tuotantoa sähköjärjestelmien epävakauden ehkäisemiseksi. Lisäksi taajaan toistuvat poliittiset kriisit EU:n itäisessä naapurustossa osoittavat jälleen kerran, miten tärkeää on huolehtia toimitusten lähteiden monipuolistamisesta.

3. Komission asiakirja

3.1 Euroopan unionin taloudet ja kansalaiset tarvitsevat energiaa, joka täyttää kestävyysajattelun vaatimukset, on kohtuuhintaista ja jonka saatavuus on varmaa ja luotettavaa. Suuri riippuvuus tuonnista ja yksipuolinen energialähteiden yhdistelmä ovat muun muassa aiheuttaneet hintojen nousua EU:ssa, erityisesti verrattuna eräisiin sen tärkeimpiin kilpailijoihin.

3.2 Tekniikan kehitys on mahdollistanut sellaisten epätavanomaisten fossiilisten polttoaineiden saatavuuden, joita oli aikaisemmin teknisesti liian vaikeaa ja kallista tuottaa. Yhdysvalloissa on epätavanomaisten kaasun lähteiden osuus tätä nykyä 60 % kotimaisesta kaasuntuotannosta, ja liuskekaasun kohdalla kasvu on nopeinta. Tällöin Yhdysvaltojen hinnaltaan edullisempia hiilivarantoja vapautuu vientiin, joka suuntautuu varsinkin EU:hun.

3.3 Liuskemuodostumien mahdolliset maakaasuesiintymät ovat synnyttäneet suuria odotuksia myös osissa EU:ta: liuskekaasu voi olla hiili-intensivisempien fossiilisten polttoaineiden mahdollinen korvaaja, joka voi vähentää riippuvuutta EU:n ulkopuolisista toimittajista, luoda uusia työpaikkoja, aikaansaada talouskasvua sekä muodostaa uuden julkisten tulojen lähteen. Tästä syystä muutamat jäsenvaltiot etsivät aktiivisesti liuskekaasua.

3.4 Suuritehoiseen vesisärötykseen on kuitenkin yhdistetty riskejä, jotka aiheuttavat huolta kyseisen tekniikan kansanterveys- ja ympäristövaikutuksista. Merkittävä osa väestöstä katsoo lisäksi, että liuskekaasutoimintojen yhteydessä varovaisuuden, avoimuuden ja suuren yleisön konsultoimisen taso on riittämätön. Eräät jäsenvaltiot ovat päättäneet kieltää vesisärötyksen kokonaan tai määräaikaaisesti.

3.5 Vastatakseen näihin viesteihin komissio päätti laatia kehyksen epätavanomaisten hiilivetyjen turvallisuudelle tuotannolle seuraavin tavoittein:

- Varmistetaan, että mahdollisuudet monipuolistaa energiavaroja ja parantaa kilpailukykyä voidaan hyödyntää turvallisesti ja tehokkaasti niissä jäsenvaltioissa, jotka haluavat käyttää niitä edukseen.
- Lisätään selkeyttä ja ennustettavuutta sekä markkinatoimijoiden että kansalaisten osalta, myös etsintähankkeissa.
- Otetaan täysimääräisesti huomioon kasvihuonekaasupäästöt sekä ilmasto- ja ympäristöriskien, myös terveystarkkailun, hallinta kansalaisten odotusten mukaisesti.

3.6 Tiedonannon lisäksi on annettu myös voimassa olevaa EU:n lainsäädäntöä täydentävä suositus suuritehoisella vesisärötyksellä tapahtuvaan hiilivetyjen etsintään ja tuotantoon sovellettavista vähimmäisperiaatteista. Suosituksen tavoitteena on mahdollistaa näiden varantojen turvallinen kehitys sekä tukea tämän teollisuudenalan tasapuolisia toimintaedellytyksiä kaikissa niissä EU:n jäsenvaltioissa, jotka päättävät hyödyntää näitä energiavaroja.

3.7 Käytettävissä olevien tietojen perusteella liuskemuodostumista saatavalla maakaasun tuotannolla on Euroopassa suurempaa potentiaalia kuin muilla epätavanomaisilla fossiililla polttoaineilla: teknisesti erotettavissa olevaa liuskekaasua arvioidaan olevan noin 16 biljoonaa kuutiometriä (tcm), mikä on paljon enemmän kuin tiheän kaasun (3 tcm) ja hiilikerroksessa olevan metaanin (2 tcm) määrät. Kun etsintähankkeet etenevät, saadaan lisätietoja liuskemuodostumien ja muiden epätavanomaisten kaasu- ja öljylähteiden taloudellisesti hyödynnettävistä esiintymistä.

3.8 Uusi tekniikka voisi tarjota niille jäsenvaltioille, jotka ovat erityisen riippuvaisia energian tuonnista, mahdollisuuden monipuolistaa energialähteitään ja parantaa toimitusvarmuuttaan. Jäsenvaltioille olisi eduksi, mikäli kaasunhinnat laskisivat edes hieman tai jos niiden hinnannousu kyettäisiin välttämään – esimerkiksi siten, että neuvotteluasema EU:n ulkopuolisiin kaasuntoimittajiin nähden vahvistuisi tai pysyisi entisenlaisena. Liuskekaasutoiminnot voivat myös tuoda suoria tai välillisiä taloudellisia etuja, esimerkiksi infrastruktuuriin tehtävien alueellisten investointien, suorien tai välillisten työllistymismahdollisuuksien tai veroina, maksuina ja palkkioina saatavien julkisten tulojen muodossa.

3.9 Asiantuntijat ovat yksimielisiä siitä, että liuskekaasun poraaminen johtaa yleensä ympäristöjalanjäljen kasvuun tavanomaiseen kaasuntuotantoon verrattuna. Tämä johtuu siitä, että sen tuotannossa tarvitaan intensiivisempää kaivonärsytystekniikkaa, tuotanto tapahtuu lähinnä maan päällä ja se vaatii suurempia alueita. Lisäksi liuskekaasukaivon tuottavuus on yleisesti ottaen alhaisempi kuin tavanomaisen kaivon, ja liuskekaasun tuotannossa on porattava useampia kaivoja. Eräillä näistä riskeistä ja vaikutuksista voi olla rajatylittäviä ulottuvuuksia, esimerkiksi veden ja ilman pilaantumisen osalta.

3.10 Ympäristöriskit, jotka ovat myös terveystarpeita, ovat johtaneet eriaikaiseen yleiseen huolestumiseen, johon saattaa myös liittyä liuskekaasuhankkeiden suoranaista vastustusta. Kommentteissa tuotiin nimenomaisesti esille ongelmalliseksi koettu toiminnanharjoittajien ja toimivaltaisten viranomaisten tai yleisön välisten tietojen asymmetria, erityisesti särötysnesteiden ainesosien ja särötyspaikan geologisten olosuhteiden osalta.

3.11 Aiemmin mainitussa suosituksessa pyydetään jäsenvaltioita, kun ne soveltavat tai mukauttavat suuritehoisella vesisärötyksellä saataviin hiilivetyihin sovellettavaa lainsäädäntöään, varmistamaan seuraavat seikat:

- Strateginen ympäristövaikutusten arviointi suoritetaan ennen hiilivetyjen etsintä- ja/tai tuotantolupien myöntämistä, jos on odotettavissa että toimintoihin liittyy suuritehoista vesisärötystä.
- Aluekohtainen riskienkartoitus ja -arviointi suoritetaan sekä maanalaisten alueen että maanpäällisen alueen osalta.

- Perustilannetta (esimerkiksi vettä, ilmaa, seismisyyttä) koskeva raportti laaditaan, jotta voidaan muodostaa vertailukohta myöhempiä arviointia varten häiriötilanteissa.
- Yleisölle tiedotetaan vesisärötyksessä käytettävän nesteen koostumuksesta kaivokohtaisesti, samoin kuin jäteveden koostumuksesta, perustilaa koskevista tiedoista ja seurannan tuloksista.
- Kaivo on riittävän hyvin eristetty ympäröiviltä geologisilta muodostumilta, erityisesti pohjaveden pilaantumisen välttämiseksi.
- Kaasunpoistot (kaasujen päästäminen ilmakehään) rajoitetaan kaikkein poikkeuksellisimpiin toiminnan turvallisuuteen liittyviin tapauksiin, soihdutus (kaasujen valvottu polttaminen) minimoidaan, ja kaasu otetaan talteen myöhempiä käyttöä varten (esimerkiksi laitoksella tai putkistojen avulla).

3.12 Jäsenvaltioiden suositellaan myös varmistavan, että yritykset soveltavat mahdollisuuksien mukaan parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa (BAT) sekä alan hyviä käytäntöjä etsintä- ja tuotantohankkeisiin liittyvien vaikutusten ja riskien estämiseksi, hallitsemiseksi ja vähentämiseksi. Lisäksi komissio tarkistaa kaivannaisjätedirektiiviin perustuvaa kaivannaisjätteiden parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa koskevan vertailuasiakirjan (BREF). Komitea uskoo, että se julkaistaan piakkoin.

3.13 Yleisön osallistumisen helpottamiseksi komissio perustaa epätavanomaisten hiilivetyjen tuotantoa käsittelevän Euroopan tiede- ja teknologiaverkoston, joka tuo yhteen teollisuuden toimijat, tutkijat, tiedemaailman sekä kansalaisyhteiskunnan toimijat. Horisontti 2020 -puiteohjelman vuosia 2014–2015 koskevassa työohjelmassa ilmoitetaan myös lisätutkimuksista liuskekaasun etsimisen ja hyödyntämisen ympäristövaikutusten ja riskien ymmärtämiseksi, estämiseksi ja vähentämiseksi.

3.14 Jäsenvaltioita pyydetään saattamaan suosituksessa esitettävät periaatteet voimaan kuuden kuukauden kuluessa ja ilmoittamaan vuodesta 2015 alkaen komissiolle vuosittain toimenpiteistä, jotka ne ovat toteuttaneet. Komissio seuraa suosituksen täytäntöönpanoa vertailemalla jäsenvaltioiden tilannetta julkisella tulostaululla. Se arvioi toimintapolitiikan tuloksekkuutta 18 kuukauden kuluttua.

4. Komitean huomiot

4.1 ETSK arvostaa Euroopan komission tasapainoista lähestymistapaa epätavanomaisia hiilivetyjä koskevaan kysymykseen. Asian käsittelyn täytyy olla avointa sekä perustua tosiasioihin ja todettuihin tuloksiin. Siitä huolimatta on myös välttämätöntä ottaa huomioon sellaiset subjektiiviset tekijät kuin ihmisten käsitys riskistä. Tiedonanto on kattava, informatiivinen ja hyvin jäsennelty, ja siinä painotetaan kaikkein tärkeimpiä seikkoja, joihin kiinnitettävä huomiota ympäristön ja terveyden suojelua sekä suuren yleisön hyväksyntää ajatellen. Siinä suhtaudutaan tasapainoisesti kysymykseen epätavanomaisten hiilivetyjen mahdollisesta roolista EU:n energialähteiden valikoimassa.

4.2 Koska kaikilla EU-mailla ei ole käytettävissään tätä primäärienergian lähdettä, on noudatettava toissijaisuusperiaatetta. EU:n lainsäädäntö tarjoaa asianmukaiset keinot ratkaisujen löytämiseksi hydraulisen murtamisen aiheuttamiin rajanylittäviin vaikutuksiin, mikäli niitä ilmenee. ETSK:n mielestä voimassa olevat EU:n säädökset kattavat useimmat hydrauliseen murtamiseen liittyvät näkökohdat, eikä toistaiseksi ole tarvetta erityisen ”liuskekaasudirektiivin” antamiselle. Voimassa olevien lakimääräisten velvoitteiden perinpohjainen täytäntöönpano on turvallinen tapa kehittää tätä uutta porausteknologiaa.

4.3 Raaka-ainelähteet EU:ssa ovat suhteellisen niukat; kaikki saatavilla olevat varannot pitäisi käyttää mahdollisimman tehokkaasti ja ottaa terveys- ja ympäristöriskit toiminnassa huomioon. Todettakoon toisaalta, että mikään inhimillinen toiminta ei ole kokonaan vailla riskejä ja että järkevän riskinhallinnan täytyy olla ihmisen kaikkien pyrkimysten erottamaton osa. Tämä pätee myös epätavanomaisten hiilivetyjen etsintään ja tuotantoon.

4.4 Suuri avoimuus jokaisen etsintä- ja hyödyntämishankkeen yhteydessä on ratkaisevan tärkeä seikka, kun pyritään saamaan ihmisten hyväksyntä kyseessä olevalle uudelle teknologialle. Avoimuutta pitäisi noudattaa heti hankkeen varhaisista vaiheista lähtien, koska liuskekaasun mahdolliseksi esiintymisalueiksi todetuilla seuduilla on tarpeen suorittaa koeporauksia, jotta pystytään realistisesti arvioimaan kaasuvarojen kokoa ja niiden hyödyntämisestä saatavaa taloudellista etua. Etsinnästä on tehtävä perusteellinen vaikutusten arviointi. Toimitusten varmuus ja kestäväpohjaisuus ovat EU:n energiapolitiikan peruspilareita. Koska tuuli- ja aurinkoenergiälähteiden aiheuttamaa järjestelmän epävakautta ei vielä kyetä korjaamaan heikentämättä muita tavoitteita, kuten hiilestä irtautumista sekä tehostamispyrkimyksiä, epätavanomaisen kaasun tuotanto vaikuttaa tarjoavan käyttökelpoisen vaihtoehdon energia-alan muutoksen sujuvoittamiseksi.

4.5 Myös geopoliittiset näkökohdat on otettava huomioon, erityisesti viimeisin kehitys Ukrainassa komission tiedonannon ja suositusten julkistamisen jälkeen. Nämä seikat kytkeytyvät energiatoimitusten varmuuteen siinä tapauksessa, että jännitteet EU:n lähinaapurustossa jatkuvat, tai jos Venäjän kanssa syttyy kauppasota. Asiaan liittyvät kuitenkin myös maailman muissa kolkissa etenevät kehityssuuntaukset ja EU:n aseman asteittainen heikentyminen merkittävimpien kaupparyhmittymien joukossa.

4.6 ETSK toteaa, että epätavanomaisten hiilivetyjen hyödyntämiseen tarkoitettu teknologia on edistynyt viimeksi kuluneina vuosina. Keskeisiin ympäristö- ja turvallisuuskysymyksiin on paneuduttu tuloksellisella ja uskottavalla tavalla ja riskejä on kyetty supistamaan kriittisen tärkeillä ympäristölohkoilla. Siitä huolimatta varsinkin vaara vesien pilaantumisesta vaatii tarkkaa seurantaa, ja erityistä huomiota on kiinnitettävä vesivarojen kuormitusalueisiin. ETSK kehottaa komissiota muokkaamaan asiakirjojaan ensi tilassa, jotta niihin voidaan sisällyttää seuraavassa mainittavat esitykset.

4.7 Tuotantohankkeiden arvioinneissa tulee paikallisyhteisöille kertyvät hyödyt (infrastruktuuri, työpaikat, tulot veroista ja käyttömaksuista yms.) tuoda täysimääräisesti julki. On erittäin tärkeää – ja hyvä käytäntö noudatettavaksi – että käyttömaksujen ja valmisteverojen tuloja ohjataan asianomaisten paikallisyhteisöjen rahoitukseen avoimella ja ennustettavalla tavalla, mieluiten käyttämällä julkisesti tarkistettavissa olevaa jakokaavaa, jotta siten korvataan kaikki yhteisöille mahdollisesti tuotantotoiminnasta koituvat kielteiset seuraukset ja jotta lievennetään niiden vastustusta kyseisen kaltaisia hankkeita kohtaan. ETSK kehottaa sisällyttämään tämän seikan komission suosituksiin.

4.8 Kaikki ilmaston suojelelun kannalta saatavat hyödyt tulisi ilmoittaa: palamisprosesseista aiheutuvat päästöt vastaisivat kooltaan suunnilleen puolta hiilen aiheuttamista. Tässä yhteydessä meidän tulisi tiedostaa, että kaasua vuotaa hukkaan matkalla kaasulähteestä polttimeen. Tietyillä maapallon seuduilla tämä vuotovaikutus on varsin merkittävä, vaikka se mainitaan julkisuudessa äärimmäisen harvoin. Asiantuntijat myöntävät epävirallisesti, että huonosti hoidetuilta kaasukentiltä tapahtuvat kaasuvuodot voivat olla jopa 12–13 prosentin luokkaa, vaikka asianmukaisia toimintanormeja noudattamalla ne voitaisiin pitää alle kolmessa prosentissa!

4.9 Tiettyjen alueiden geologiset ja seismiset riskit täytyy kartoittaa huolellisesti, mutta komission tiedonannossa tulisi olla maininta siitä, että murtamisprosessi tapahtuu paljon syvemmissä kaivoissa kuin tavanomaisessa poraamisessa on asian laita, ja liuskekaasun tapauksessa reilusti vesipitoisten maaperäkerrosten alapuolella. Tietämystä tulisi kuitenkin kehittää edelleen niistä keskipitkän ja pitkän aikavälin riskeistä, jotka aiheutuvat jo pelkästään tämän uuden teknologian soveltamiseen liittyvän toiminnan mittasuhteista.

4.10 Komissio voisi myös harkita sen mainitsemista, että kaivokohtainen vedenkulutus on suhteellisen vähäinen ja että melkoinen osa tästä vedestä palaa takaisin maanpinnalle, missä se voidaan joko käyttää uudelleen tai käsitellä asianmukaisesti. Käytettäviä kemikaaleja säännellään EU:ssa Reach-asetuksen nojalla, ja kaasuvuodoista pitää huolehtia asianmukaisesti, mikä pätee myös jätekaasun soihdutukseen. Sen lisäksi maankäyttö suhteessa muiden kaasukenttien tehotiheyteen on paljon vähäisempää kuin aurinkosähkö-, tuulivoima- ja biomassalaitoksissa. Nykyään kaikenlaisten uusiutuvien energialähteiden kannattajat aliarvioivat tämän ilmiön pahasti, vaikka sillä on monesti merkitystä tehtäessä päätöksiä primäärienergiälähteiden hyödyntämismahdollisuuksista.

Bryssel 4. kesäkuuta 2014.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE*

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Ilmasto- ja energiapolitiikan puitteet vuosille 2020–2030”

COM(2014) 15 final

(2014/C 424/06)

Esittelijä: **Ulla SIRKEINEN**

Euroopan komissio päätti 8. toukokuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Ilmasto- ja energiapolitiikan puitteet vuosille 2020–2030

COM(2014) 15 final.

Asian valmistelusta vastannut ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 22. toukokuuta 2014.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 4.–5. kesäkuuta 2014 pitämässään 499. täysistunnossa (kesäkuun 4. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 198 ääntä puolesta ja 23 vastaan 13:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK katsoo, että

- komission tiedonannon tavoitteena on lisätä ilmasto- ja energiapolitiikan ennakoitavuutta
- tiedonannossa otetaan asianmukaisesti huomioon vuoteen 2020 ulottuvien EU:n politiikkojen hyväksymisen jälkeen tapahtuneet suuret muutokset ja niistä saadut kokemukset
- hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin viimeaikaiset huomiot tekevät lisäksi EU:n vuoden 2020 jälkeisen ilmasto- ja energiapolitiikan valmistelusta entistä ajankohtaisempaa.

1.2 ETSK kannattaa

- ehdotusta kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä 40 prosentilla vuoteen 2030 mennessä, koska se on päästöjen vähentämistä 80–95 prosentilla vuoteen 2050 mennessä koskevan tavoitteen mukaista, vaikkakin kunnianhimoista
- ehdotusta yhteisestä tavoitteesta, jonka mukaan uusiutuvien energialähteiden osuus olisi vähintään 27 prosenttia, mutta pitää komission ehdotuksesta poiketen tarpeellisenä määrittellä myös jäsenvaltiokohtaiset tavoitteet
- komission aikomusta esittää uusia ehdotuksia energiatehokkuudesta nykyisten toimien arvioinnin jälkeen myöhemmin vuoden 2014 kuluessa
- ehdotusta uudesta monivaiheisesta hallintomenettelystä.

1.3 ETSK suosittaa seuraavaa:

- Käytetään kustannustehokkaimpia täytäntöönpanotoimia, jotta voidaan vähentää haitallisia seurauksia ja suojella kaikkein haavoittuvimpia energiankäyttäjiä.
- Harkitaan alakohtaisia energiatehokkuustavoitteita esimerkiksi rakennusalalla, jotta voidaan hyödyntää tämän lupaavan keinon merkittävää potentiaalia energiapolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi kustannustehokkaalla tavalla.

- Kehitetään menetelmiä ehdotettujen kansallisten suunnitelmien laatimiseksi ja toimeenpanemiseksi siten, että kansalaisyhteiskunta otetaan siihen aidosti mukaan, ja kuullaan naapurimaita niiden toimista ennen kuin tehdään kansallisia päätöksiä, joilla on kauaskantoiset seuraukset.
- Otetaan ratkaiseva askel Euroopan energiayhteisön luomiseksi koordinoimalla kansallisia suunnitelmia etenkin energian toimitusvarmuuden takaamiseksi EU:ssa.
- Toimitaan määrätietoisesti, jotta voidaan vähentää EU:n erittäin suurta riippuvuutta epäluotettavista energialähteistä mm. määrittelemällä sitovia jäsenvaltiokohtaisia tavoitteita uusiutuvien energialähteiden lisäämiselle.
- Lisätään tukea assosioituneille ja unionin naapuruuspolitiikan piiriin kuuluville maille vähähiilisen talouden luomiseksi.
- Tarjotaan lisää tietoa suunnitelmista vauhdittaa toimia päästökauppaan kuulumattomilla aloilla ja etenkin liikenteessä, maataloudessa ja maankäytössä.
- Annetaan lisää tietoa vihreiden työpaikkojen luomisessa saavutetuista tuloksista.
- Varmistetaan riittävät toimenpiteet, jotta vältetään hiilivuoto energiavaltaisilla teollisuudenaloilla.
- Toteutetaan tehokkaita innovointia ja tutkimusta edistäviä toimia, koska ne tarjoavat todellisia ratkaisuja haasteisiin, sekä toimia vähähiilisen talouden edellyttämän laitteiston tuotannon edistämiseksi ja varmistetaan samalla, että teollisuuden toiminnan tuloksia tuetaan kehittämällä koulutusta.
- Asetetaan ilmastopolitiikan kansainvälinen kehittäminen ensisijaiseksi tavoitteeksi ja kiinnitetään samalla aiempaa enemmän huomiota ilmastonmuutokseen sopeutumiseen. Tähän kuuluu myös se, että ajetaan paitsi WTO-neuvotteluissa myös TTIP:n yhteydessä niiden eurooppalaisten teollisuusalojen oikeutettuja intressejä, joihin kohdistuu kansainvälistä kilpailupainetta tiukentuvan eurooppalaisen energia- ja ilmastonsuojelupolitiikan vuoksi.

2. Johdanto

2.1 Sen jälkeen kun Eurooppa-neuvosto päätti maaliskuussa 2008 vuoteen 2020 ulottuvista ilmasto- ja energiapolitiikan 20–20–20-tavoitteista, **monet asiat ovat muuttuneet. Ensinnäkin** on koettu pahin talouskriisi sotien jälkeen, ja Euroopan elpyminen siitä on vasta alkanut vähitellen ja on edelleen heikkoa. **Toiseksi** muut tärkeät toimijat eivät ole seuranneet EU:n esimerkkiä ilmastonmuutoksen lieventämiseen tähtäävien tavoitteiden asettamisessa ja toimenpiteiden toteuttamisessa. **Kolmanneksi** Yhdysvaltojen ”liuskekaasuvallankumous” on muuttanut ainakin kaasusta riippuvaisten alojen energiantuotantoa ja näin ollen kilpailutasapainoa. **Neljänneksi** energian vähittäismyyntihinnat ovat viime vuosina nousseet nopeasti laajoissa osissa EU:ta, mikä on vaarantanut teollisuuden kilpailukykyä ja aiheuttanut ongelmia heikossa asemassa oleville kuluttajille, ja **viidenneksi** myös Ukrainan viimeaikaiset poliittiset tapahtumat ovat tuoneet dramaattisella tavalla esiin, että on tärkeää vähentää EU:n riippuvuutta Venäjän fossiilisista energialähteistä. **Kuudenneksi** uusiutuvien energiamuotojen alalla on kuitenkin tapahtunut myös suorastaan vallankumouksellista teknologista kehitystä, joka vähentää jatkuvasti vähähiilisen energiatuotannon kustannuksia. ETSK suosittaa tässä yhteydessä komissiolle, että se tekisi laajemmin tunnetuksi analyysia, jonka mukaan ”vähähiiliseen energijärjestelmään siirtymisestä aiheutuvat kustannukset eivät merkittävästi eroa kustannuksista, jotka aiheutuisivat joka tapauksessa, koska vanhentumassa oleva energijärjestelmä on uusittava. Energijärjestelmän kustannusten odotetaan – – nousevan vuoteen 2030 mennessä noin 14 prosenttiin suhteessa BKT:hen (kun ne vuonna 2010 olivat noin 12,8 prosenttia suhteessa BKT:hen). Painopiste siirtyy kuitenkin polttoainemenosta korkean lisäarvon innovatiivisiin laitteisiin. Tämä vauhdittaa investoimista innovatiivisiin tuotteisiin ja palveluihin, luo uusia työpaikkoja ja kasvua sekä parantaa unionin kauppatasetta.” **Seitsemänneksi** tietyissä jäsenvaltioissa on kansalaisyhteiskunnan suoralla myötävaikutuksella kehittynyt kiintoisia aloitteita, jotka koskevat uusiutuviin energiamuotoihin tukeutuvaa hajautettua energiantuotantoa. Tässä yhteydessä on käynyt selväksi, että kansalaisten, kuntien ja alueiden aktiivinen ja suora osallistuminen energiantuotantoon tuo uusia mahdollisuuksia alueellisen arvonnäkökulman luomiseksi, mikä lisää huomattavasti uuden ilmasto- ja energiapolitiikan yhteiskunnallista hyväksyntää. **Kahdeksanneksi** käy yhä ilmeisemmäksi, että teknologinen johtoasema uusiutuvien energiamuotojen alalla tarjoaa suuren taloudellisen tulevaisuuspotentiaalin ja että aluekehitys ja energiapolitiikka voidaan yhdistää keskenään.

2.2 Vuodelle 2020 asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa on **edistytty huomattavasti**. Kasvihuonekaasupäästöt olivat vuonna 2012 vähentyneet 18 prosentilla vuodesta 1990, ja niiden odotetaan tähän asti päätettyjen toimenpiteiden perusteella vähenevän edelleen 24 prosentilla vuoteen 2020 mennessä ja 32 prosentilla vuoteen 2030 mennessä. Uusiutuvien energialähteiden osuus energian loppukäytöstä oli 13 prosenttia vuonna 2012, ja Euroopan komission nykyisten laskelmien mukaan niiden osuuden odotetaan kasvavan 21 prosenttiin vuonna 2020 ja 24 prosenttiin vuonna 2030. EU:n talouden energiantensiteetti väheni 24 prosentilla vuosina 1995–2011, vaikka näyttäkin, että suuntaa-antavaa tavoitetta energiatehokkuuden parantamisesta 20 prosentilla ei saavuteta. Nämä tulokset johtuvat osittain pitkittyneestä talouden laskusuhdanteesta, hiilivuodosta ja energiatehokkuuden parantumisesta.

2.3 Edessä olevat haasteet ovat kuitenkin entistä vakavampia ja ne edellyttävät kiireellisiä toimia. Hallitustenvälinen **ilmastonmuutospaneeli** (IPCC) julkaisi äskettäin osia viidennestä arviointiraportistaan. Ne osoittavat, että kasvihuonekaasujen kokonaispäästöt ovat toteutetuista lieventämissäpolitiikoista huolimatta nousseet ennennäkemättömälle tasolle. IPCC:n mukaan ainoastaan laajat institutionaaliset ja teknologiset muutokset sekä merkittävät investoinnit antaisivat paremmat mahdollisuudet pitää ilmaston lämpeneminen enintään kahden celsiusasteen tasolla.

2.4 Eurooppa-neuvosto päätti vuonna 2008 asettaa tavoitteeksi **kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen 80–95 prosenttia vuoteen 2050 mennessä**, mikä on ilmaston lämpenemisen pysäyttämiseksi kahteen celsiusasteeseen annetun kansainvälisen sitoumuksen mukaista.

2.5 **ETSK on tukenut aktiivisesti** ja seurannut tiiviisti EU:n ilmasto- ja energiapolitiikkaa koskevia päätöksiä ja niiden täytäntöönpanoa. Komitea on antanut useita niihin liittyviä lausuntoja joko lausuntopyyntöjen perusteella tai omasta aloitteestaan. Näihin kuuluvat lausunto kansainvälisistä ilmastoneuvotteluista⁽¹⁾, Euroopan energiayhteisöstä⁽²⁾, energiakustannuksista⁽³⁾, energiaköyhydestä⁽⁴⁾ ja viimeksi markkinaperusteisista välineistä vähähiilisen talouden edistämiseksi⁽⁵⁾.

2.6 Käsillä oleva lausunto perustuu komitean aiemmin antamiin lausuntoihin ja täydentää niitä. Kuten muutkin ETSK:n lausunnot, se on kompromissi erilaisten toisistaan eriävien näkemysten välillä. Se kattaa ainoastaan aiheesta ”Ilmasto- ja energiapolitiikan puitteet vuosille 2020–2030” annetun tiedonannon⁽⁶⁾. ETSK antaa erilliset lausunnot paketin muista osista eli päästökauppajärjestelmän uudistamisesta⁽⁷⁾, energian hintoja koskevasta tiedonannosta⁽⁸⁾, liuskekaasua koskevista suosituksista⁽⁹⁾ ja teollista renessanssia käsittelevästä tiedonannosta⁽¹⁰⁾.

3. Komission puite-ehdotus

3.1 Komissio on esittänyt puitetiedonannon muodossa kohdassa 2.8 mainitun **ehdotuspaketin**, jossa käsitellään ilmasto- ja energiapolitiikkaa vuoteen 2030 asti ja joka pohjautuu vuoteen 2050 ulottuviin ilmasto- ja energiapolitiikan etenemissuunnitelmiin, julkisen kuulemismenettelyyn tarkoitettuun vihreään kirjaan ja vaikutustenarviointiin.

3.2 Komissio ehdottaa **kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä 40 prosentilla** vuoden 1990 tasoon verrattuna. EU:n päästökauppajärjestelmään kuuluvien alojen olisi vähennettävä päästöjä 43 prosentilla vuoteen 2005 verrattuna ja päästökauppaan kuulumattomien alojen 30 prosentilla. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi päästökauppajärjestelmän vuosittainen kerroin päästökaton alentamiseksi nousee nykyisestä 1,74 prosentista 2,2 prosenttiin vuoden 2020 jälkeen. Päästökauppajärjestelmän ulkopuolisia aloja koskeva tavoite asetetaan jäsenvaltioille pääosin nykyisin sovellettavan menettelyn mukaisesti.

⁽¹⁾ EUVL C 67, 6.3.2014, s. 145–149.

⁽²⁾ EUVL C 68, 6.3.2012, s. 15–20.

⁽³⁾ EUVL C 198, 10.7.2013, s. 1–8.

⁽⁴⁾ EUVL C 341, 21.11.2013, s. 21–27.

⁽⁵⁾ EUVL C 226, 16.7.2014, s. 1.

⁽⁶⁾ COM(2014) 15 final.

⁽⁷⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”EU:n kasvihuonekaasupäästöjen kauppajärjestelmä” (ei vielä julkaistu EUVL:ssä), EESC-2014-00800-00-AC-TRA.

⁽⁸⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Energian hinnat ja kustannukset Euroopassa”, EESC-2014-01113-00-00-AC. (Katso EUVL:n sivu 64).

⁽⁹⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Hydraulisen murtamisen käyttäminen hiilivetyjen etsinnässä”, EESC-2014-01320-00-00-AC-EDI. (Katso EUVL:n sivu 34).

⁽¹⁰⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Kohti Euroopan teollista renessanssia (ei vielä julkaistu EUVL:ssä), EESC-2014-00746-00-00-AC.

3.3 Komissio esittää, että **uusiutuvien energialähteiden osuus** energian loppukulutuksesta asetetaan EU:ssa **vähintään 27 prosenttiin**. Tavoite on sitova EU-tasolla, mutta sitä ei ole tarkoitus jakaa yksittäisiksi tavoitteiksi jäsenvaltioille. Siksi jää epäselväksi, kuka voidaan saattaa vastuuseen, jos tavoitetta ei saavuteta. Uusiutuvien energialähteiden osuus sähköntuotannossa nousisi nykyisestä 21 prosentista 45 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.

3.4 Tässä yhteydessä ei esitetä **energiatehokkuutta** koskevia ehdotuksia. Energiatehokkuusdirektiivin täytäntöönpanon arviointi esitetään vuoden 2014 puolivälissä, ja tulevia ehdotuksia harkitaan sen pohjalta.

3.5 Komissio ehdottaa, että **päästökauppajärjestelmää uudistetaan** ⁽¹⁾ perustamalla markkinavakauserä, ja se on esittänyt sitä koskevan asetusehdotuksen.

3.6 Komissio käsittelee myös **kilpailua yhdenmetyillä markkinoilla** sekä energian toimitusvarmuuden parantamista. Komissio on esittänyt erillisen tiedonannon **energian hinnoista** ⁽²⁾.

3.7 Komissio ehdottaa **uutta hallintomenettelyä**, joka perustuu kansallisiin suunnitelmiin.

3.8 Komissio ehdottaa **indikaattorien valikoiman laajentamista**, jotta edistymistä voitaisiin arvioida paremmin.

3.9 Komissio käsittelee myös keskeisiä **täydentäviä politiikkoja**, kuten maataloutta ja maankäyttöä, hiilidioksidin talteenottoa ja varastointia sekä innovaatiota ja rahoitusta.

3.10 Lopuksi komissio esittää lyhyen yhteenvedon kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen **kansainvälisestä ulottuvuudesta**.

4. ETSK:n kommentit vuoteen 2030 ulottuvista puitteista

4.1 ETSK suhtautuu myönteisesti tiedonantoon, koska sen tavoitteena on varmistaa edelleen ilmasto- ja energiapolitiikan tavoitteiden **ennakoitavuus**. Vakaa ja ennakoitava sääntelykehys ja etenkin sen johdonmukainen täytäntöönpano ovat edellytyksiä kauaskantoisille päätöksille ja mittaville investoinneille, jotka ovat tarpeen kehityksen ohjaamiseksi haluttuun suuntaan.

4.2 Tärkeä ennustettavuutta lisäävä tekijä on viesti siitä, että **vuoteen 2020** ulottuvien ilmasto- ja energiapolitiikan **piteiden** keskeiset osatekijät säilyvät entisellään.

4.3 Tiedonannossa **otetaan kuitenkin huomioon myös suuret muutokset**, joita on tapahtunut 2020-politiikan hyväksymisen jälkeen. Ennustettavuuden tarpeesta huolimatta nykyisten politiikkojen mukauttaminen on välttämätöntä kansainvälisen tilanteen muutoksiin liittyvien haasteiden, talouden elvyttämisen, kilpailukyyn parantamisen ja energiakustannusten nousun vuoksi.

4.4 Ilmaston lämpeneminen on vakava kauaskantoinen uhka maapallolle ja tulevien sukupolvien hyvinvoinnille mutta myös taloudelle yleensä. Se aiheuttaa jo tänään suuria kustannuksia. EU:n pyrkimykset on suunnattava siten, että kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen 80–95 prosenttia vuoteen 2050 mennessä on mahdollista. **ETSK kannattaa komission ehdotusta tavoitteen asettamisesta 40 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä**, vaikka se onkin **kunnianhimoinen päämäärä**. Tiedonantoon liittyvän vaikutustenarvioinnin mukaan 35 prosentin tavoite olisi riittävä, jotta päästöjen vähentäminen vuoteen 2050 asetun tavoitteen mukaisesti onnistuisi.

4.5 Kun vuonna 2008 päätettiin "20–20–20-tavoitteesta", jonka mukaan päästöjä vähennettäisiin 20 prosenttia vuoden 1990 lähtöarvoihin verrattuna, päästöarvot olivat jo 10 prosenttia lähtövuoden 1990 arvojen alapuolella. Nyt näyttää siltä, että vuoteen 2020 mennessä saavutetaan 24 prosentin vähennys, mikä tarkoittaa 14 prosentin vähennystä 11 vuodessa. **Kymmenessä vuodessa olisi saavutettava vielä 16 prosentin vähennys**, mikä ei aiheuttane kovin suuria vaikeuksia, kun otetaan huomioon teknologinen kehitys, uusiutuvien energialähteiden vakiintumiseen liittyvä kustannusten vähentyminen sekä fossiilisen energian hinnannousu. Talouden taantuma, entisten kommunististen maiden suuret rakennemuutokset ja Kioton mekanismien hyödyntäminen ovat kuitenkin helpottaneet päästöjen vähentämistä huomattavasti vuoden 1990 jälkeen.

⁽¹⁾ COM(2014) 20 final.

⁽²⁾ COM(2014) 21 final.

4.6 Jotta tavoite voitaisiin kuitenkin saavuttaa ilman kielteisiä – taloudellisia tai yhteiskunnallisia – vaikutuksia muihin kestäväen kehityksen osa-alueisiin, toteutusta varten on erittäin tärkeää valita **kustannustehokkaimmat toimenpiteet**. ETSK onkin tyytyväinen siihen, ettei komissio enää aseta tavoitteita biopolttoainealalla, sillä se on yksi kalleimpia kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen vaihtoehtoja. ETSK suositteli tätä jo vuonna 2008⁽¹³⁾. Tässä yhteydessä olisi arvioitava perusteellisesti joustomekanismeja, joiden poistamista vuoden 2020 jälkeen komissio nyt ehdottaa, ja niistä tulisi keskustella laajasti. Arvioinnissa olisi otettava huomioon havaitut ongelmat sekä maailmanlaajuiseen kustannustehokkuuteen ja kansainvälisen ilmastoalan yhteistyön kehittämiseen liittyvät hyödyt.

4.7 Poliitikat vaikuttavat talouden eri osa-alueisiin eri tavoin. Näin ollen toimenpiteet on suunniteltava ja kohdistettava huolellisesti, jotta voidaan **vähentää haitallisia seurauksia** ja suojella kaikkein heikoimmassa asemassa olevia energiankäyttäjiä. Siirtymisen vähähiiliseen talouteen on oltava oikeudenmukaista. Keskeisiä tekijöitä ovat koulutus, korkeatasoiset työpaikat ja työntekijöiden osallistuminen sekä mahdollisesti myös korvaustoimenpiteet.

4.8 ETSK **kannattaa myös komission ehdotusta yleisestä tavoitteesta, jonka mukaan vähintään 27 prosenttia energiasta on tuotettava uusiutuvista energialähteistä**. Kasvihuonekaasupäästöjen osalta asetettua 40 prosentin tavoitetta voidaan pitää tärkeänä ilmastopoliittisena signaalina myös tulevia COP 20 / COP 21 -neuvotteluita ajatellen, mutta uusiutuvien energialähteiden osuuden lisääminen on sen sijaan pikemminkin energiapoliittinen tavoite, jolla pyritään vähentämään nykyisin aivan liian suurta riippuvuutta tuonnista. Komitea suhtautuu kriittisesti siihen, että jäsenvaltioille ei aiota asettaa erillisiä sitovia tavoitteita. On täysin epäselvää, miten komissio voi ilman jäsenvaltiokohtaisia tavoitteita valvoa yhteisen tavoitearvon noudattamista, saati sitten määrätä seuraamuksia noudattamatta jättämisestä.

4.9 **Energiatohokkuuden** parantaminen on lupaavin tapa työskennellä kustannustehokkaasti kaikkien energiapolitiikan tavoitteiden – niin ympäristöä koskevien ja taloudellisten tavoitteiden kuin toimitusvarmuudenkin – saavuttamiseksi. Potentiaali on suuri, mutta radikaalit toimet ovat tarpeen. ETSK odottaa komission esittävän myöhemmin tämän vuoden kuluessa arviointiin perustuvat tehokkaat poliittiset toimenpiteet, joissa otetaan huomioon tällä osa-alueella käsiteltävien kysymysten laajuus. On otettava huomioon nykyisestä, äskettäin hyväksytyistä lainsäädäntökehityksestä saadut kokemukset. Alakohtaisten tavoitteiden asettamista voitaisiin harkita etenkin rakennus- ja liikennealan suuren potentiaalinn hyödyntämiseksi.

4.10 ETSK **suhtautuu myönteisesti** komission ehdottamaan **uuteen hallintomenettelyyn** ja siihen sisältyvään monivaiheiseen prosessiin kansallisten suunnitelmien laatimiseksi. Tällaisten suunnitelmien laatiminen voisi tarjota hyvän mahdollisuuden ottaa sidosryhmien lisäksi myös kansalaisyhteiskunta laajemmin mukaan energiapoliittisten kysymysten käsittelyyn, mukaan lukien täytäntöönpanoon sitoutuminen. Ehdotuksen tärkein näkökohta on vaatimus **kuulla naapurivaltioita**. Siitä olisi tehtävä pakollista ennen kuin tehdään kansallisia päätöksiä, joilla on mahdollisesti laajoja vaikutuksia muille, ja se voisi olla ratkaiseva askel aidon **eurooppalaisen energiayhteisön** luomisessa. Jäsenvaltioiden erilaisten resurssien ja lähestymistapojen ja näin ollen erilaisten energialähdevalikoiden yhdistäminen voi mahdollistaa kustannustehokkaat alueelliset järjestelmät ja markkinat, jotka edistävät osaltaan tasapainoa, tuotannon riittävyyttä ja toimitusvarmuutta. ETSK kehottaaakin jäsenvaltioita suhtautumaan myönteisesti hallintotapojen tehostamiseen ja määrittelemään komission ja kansalaisyhteiskunnan kanssa, miten se voidaan toteuttaa. Uuden hallintomenettelyn tulisi olla avoin, ja sen tulisi mahdollistaa kansalaisyhteiskunnan osallistuminen sekä vähentää jäsenvaltioille koituvia ylimääräisiä hallintorasitteita.

4.11 Jäsenvaltioiden käyttäessä oikeuttaan **päätää omasta energialähteiden yhdistelmästä**an kestävyys ja monipuolisuus ovat keskeisiä tavoitteita. Uusiutuvien energialähteiden käytön lisääminen on edelleen tarpeen molemmilta kannoilta, ja sitä täydentävät muut vähäpäästöiset energialähteet. EU:n poliitikkojen ei tule estää jäsenvaltioita käyttämästä halutessaan ydinvoimaa tai hyödyntämästä omia energiavarojaan, myös epätavanomaisia maakaasun lähteitä.

4.12 On tarpeen lisätä tukea assosioituneille ja unionin naapuruuspolitiikan piiriin kuuluville maille vähähiilisen talouden luomiseksi, parantaa niiden mahdollisuuksia saada käyttöönsä asianmukaista teknologiaa sekä tukea näissä maissa kyseiseen alaan erikoistuvia tutkimuskeskuksia.

⁽¹³⁾ EUVL C 198, 10.7.2013, s. 56.

4.13 Viime viikkoina ongelma, joka liittyy EU:n erittäin suureen riippuvuuteen **epäluotettavista lähteistä peräisin olevista fossiilisista energiavaroista**, on tullut korostetusti esille, ja se vaatii kiireesti huomiota. On ryhdyttävä päättäväisiin toimiin energiahuollon monipuolistamiseksi, kuten kohdassa 4.10 kuvataan. Tässä on panostettava erityisesti pitkäaikaisesti saatavilla oleviin ja mahdollisimman päästövapaisiin energialähteisiin. Todelliset energian sisämarkkinat sekä yhteinen ulkoinen energiapolitiikka ovat myös tarpeen hankintalähteiden monipuolistamiseksi.

4.14 ETSK suhtautuu myönteisesti ehdotukseen **indikaattorien** määrän laajentamisesta, jotta edistystä voidaan arvioida aiempaa täsmällisemmin. Rajatylittävän siirtokapasiteetin riittämättömyys on edelleen tärkein este todellisten energian sisämarkkinoiden luomiselle. Oikea tapa arvioida edistystä on seurata alueiden ja valtioiden välisten hintaerojen kehitystä.

4.15 Tässä yhteydessä komissiolla on tärkeä tehtävä varmistaa **tasapuoliset toimintaedellytykset** poistamalla haitalliset tuet ja valvomalla julkisia tukijärjestelmiä⁽¹⁴⁾. Tätä pitäisi soveltaa myös päästökauppajärjestelmään sisältyviin tukitoimiin, joilla korvataan esimerkiksi korkeampien sähkön hintojen kaltaiset epäsuorat ilmastokustannukset teollisuudenaloille, joilla on hiilivuodon riski. Tämän korvausjärjestelmän tulisi olla EU:n laajuinen, jotta vältettäisiin jäsenvaltioiden välinen kilpailun vääristyminen. ETSK esittää myös erillisen lausunnon päästökauppajärjestelmän uudistamista koskevasta ehdotuksesta⁽¹⁵⁾. Komission on ajettava tasapuolisia toimintaedellytyksiä myös kansainvälisellä tasolla, eli kysymykseen on puututtava paitsi WTO-neuvotteluissa myös TTIP-sopimuksen yhteydessä.

4.16 Tärkeä osa kansallisia energiasuunnitelmia on **päästökauppajärjestelmän ulkopuolisia aloja** koskeva politiikka. Liikenne- ja lämmitysala ovat erityisen tärkeitä. Komitea on jo esittänyt useaan otteeseen kantansa biopolttoainepolitiikasta, ja se viittaa aiheesta antamiinsa lausuntoihin⁽¹⁶⁾.

4.17 **Maataloudella ja maankäytöllä** on osansa ilmastomuutoksen lieventämisessä, mutta niitä koskevat politiikat edellyttävät lisää analysointia ja pohdintaa. Maa- ja metsätalouden tuottamalla kestävä kehityksen mukaisella biomassalla on tehtävänsä energialähteiden monipuolistamisessa. Jos maankäytön muutokset sisällytettäisiin päästökauppajärjestelmän ulkopuolisiin tavoitteisiin, metsien hiilinielun nettolisäys olisi vähennettävä täysimääräisesti.

4.18 Tiedonannosta puuttuu myös **tietoa saavutuksista uusien vihreiden työpaikkojen luomisessa**, joka oli tärkeä tavoite 20–20–20-päätöksissä. Tähänastiset tutkimukset osoittavat työllisyysvaikutusten olevan neutraaleja tai ainoastaan lievästi myönteisiä, ja työrakenteet ovat muuttumassa huomattavasti.

4.19 Suuri osa EU:n nykyisestä tuotannosta on todennäköisesti **muutettu aiempaa ympäristöystävällisemmäksi**, mihin viittaa muun muassa tuotantoteollisuuden huomattavasti parantunut energiatehokkuus. Tähän saakka paljon energiaa käyttävät teollisuudenalat ovat voineet reagoida ilmastomuutokseen parantamalla tehokkuuttaan, mutta koska suuri osa potentiaalista on jo käytetty, hiilivuodon riskiin on suhtauduttava tulevaisuudessa entistä vakavammin.

4.20 Monet **paljon energiaa käyttävät teollisuudenalat** kilpailevat Euroopassa avoimilla maailmanmarkkinoilla ilman, että ne voivat yksipuolisesti lisätä kustannuksia hintoihinsa, ja sen vuoksi niillä on hiilivuodon riski. Tällaiset teollisuudenalat ovat useimmissa tapauksissa energia- ja hiilidioksiditehokkaimpia maailmanlaajuisesti. Näin ollen mahdollinen hiilivuoto voisi johtaa jopa kokonaispäästöjen lisääntymiseen. EU:n politiikkojen ei pitäisi johtaa näiden teollisuudenalojen välittömien tai välillisten energiakustannusten nousuun, tai niihin tulisi sisältyä selkeät säännökset lisääntyneiden kustannusten korvaamisesta. Hiilivuodon estämiseen tarkoitettujen säännösten on mahdollistettava päästölupien myöntäminen täysin vapaasti ja teknisesti saavutettavissa olevien vertailuarvojen perusteella, kunnes uusilla teknologioilla voidaan todistetusti saavuttaa merkittäviä päästövähennyksiä taloudellisesti kannattavalla tavalla.

⁽¹⁴⁾ EUVL C 226, 16.7.2014, s. 28.

⁽¹⁵⁾ EUVL C 177, 11.6.2014, s. 88.

⁽¹⁶⁾ EUVL C 198, 10.7.2013, s. 56.

4.21 Paras todellinen ratkaisu ilmasto- ja energiapolitiikan haasteisiin on **innovaatio**. EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä muiden talouden toimijoiden on toimittava hyödyntääkseen tätä potentiaalia tukemalla uusien teknologioiden käyttöön-ottoa ja riskialttiimpia läpimurtoinnovaatioita. Monilla aloilla pitkän aikavälin tavoitteita ei kyetä saavuttamaan ilman todellista teknologian kehitystä. Innovaatioiden tuottamiseksi tarvitaan kilpailukykyinen teollisuus, joka voi myös pysyä kilpailukykyisenä ja laajentua mukautumalla haasteisiin. Tässä yhteydessä korkealaatuinen koulutus on olennaisen tärkeä tekijä. Vähähiilisen talouden edellyttämän laitteiston tuottamiseen erikoistunut teollisuus voi osaltaan parantaa Euroopan talouden kilpailukykyä ja helpottaa näiden laitteistojen saatavuutta. Se edellyttää tutkimus- ja edistämistoimien yhdistämistä.

4.22 Jotta kyetään vastaamaan ilmastonmuutoksen haasteisiin ja jatkamaan turvallisen ja kohtuuhintaisen energian toimittamista kaikille eurooppalaisille, asenteita on muutettava ja kaikkien on toimittava sen mukaisesti. Minkä poliittisen linjan EU:n päättäjät valitsevatkin, sen kitkaton **täytäntöönpano riippuu** kaikkien sidosryhmien **osallistumisesta** jo varhaisessa vaiheessa. Kuten kohdassa 4.9 mainitaan, kansalaisyhteiskunnalla on tehtävänsä tässä yhteydessä, ja ETSK voi tukea sitä.

4.23 **Tärkein** kysymys ilmastopolitiikassa on kuitenkin **kansainvälinen kehitys**. Tiedonannossa esitetyt poliittiset puitteet vähentäisivät EU:n nykyistä 11 prosentin osuutta maailman kasvihuonekaasupäästöistä huomattavasti. Kansainvälisen energiajärjestön IEA:n mukaan nykyistenkin politiikkojen avulla vähennettäisiin EU:n osuutta seitsemään prosenttiin vuoteen 2035 mennessä. Euroopan unionilla on erityinen historiallinen vastuu ryhtyä ilmastonmuutokseen liittyviin toimiin, mutta yksin se ei kykene vaikuttamaan kovinkaan paljon kahden asteen tavoitteen saavuttamiseen. Kunnianhimoinen kansainvälinen sopimus ja sen tehokas täytäntöönpano ovat keskeisiä tavoitteita EU:n politiikassa. Ellei näitä tavoitteita saavuteta, EU:n saattaa olla pakko harkita omaa politiikkaansa uudelleen. Lisäksi on kiinnitettävä paljon nykyistä enemmän huomiota ilmastonmuutokseen **sopeutumiseen** ja laadittava siihen liittyviä toimia – asiaa ei voida enää sivuuttaa.

Bryssel 4. kesäkuuta 2014.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE*

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi markkinavakausvarannon perustamisesta unionin kasvihuonekaasupäästöjen kauppajärjestelmään, sen toiminnasta sekä direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta”

COM(2014) 20 final – 2014/0011 (COD)

(2014/C 424/07)

Esittelijä: **Antonello PEZZINI**

Euroopan parlamentti päätti 6. helmikuuta 2014, neuvosto 13. helmikuuta 2014 ja Euroopan komissio 22. tammikuuta 2014 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 192 ja 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös markkinavakausvarannon perustamisesta unionin kasvihuonekaasupäästöjen kauppajärjestelmään, sen toiminnasta sekä direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta

COM(2014) 20 final.

Asian valmistelusta vastannut ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 22. toukokuuta 2014.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 4.–5. kesäkuuta 2014 pitämässään 499. täysistunnossa (kesäkuun 4. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 167 ääntä puolesta ja 2 vastaan 10:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Komitea pitää Euroopan unionin päästökauppajärjestelmää (EU ETS) unionin ilmasto- ja energiapolitiikan keskeisenä välineenä EU:n teollisuuden päästöjen vähentämiseksi ja kehottaa siksi uudistamaan sitä perusteellisesti niin, että sen avulla voidaan saavuttaa vuosiin 2020 ja 2030 ulottuvat EU:n ilmastotavoitteet sekä turvata Euroopan teollisuuden kilpailukyky ja estää investointien karkaaminen.

1.2 ETSK suhtautuu myönteisesti ehdotukseen perustaa markkinavakausvaranto unionin kasvihuonekaasupäästöjen kauppajärjestelmään seuraavan päästökauppajakson alussa vuonna 2021. Tämä on yksi mahdollinen keino puuttua hintojen heilahteluun päästökauppajärjestelmässä vuoden 2020 jälkeen.

1.3 Komitea huomauttaa, että 21. maaliskuuta 2014 kokoontunut Eurooppa-neuvosto toivoi erityisesti toimenpiteitä, joilla varmistetaan EU:n ilmastopolitiikasta johtuvien suorien ja välillisten kustannusten täysi kompensoiminen maailmanlaajuiselle kilpailulle alttiilla aloilla, kunnes Euroopan teollisuudelle vahvistetaan globaalilla kansainvälisellä ilmastopöytäkirjalla maailmanlaajuisesti yhtäläiset toimintaedellytykset.

1.4 ETSK edellyttää seuraavaa:

— Määritellään ennakoon automaattiset sääntelyjärjestelmät, jotka ovat joustavia vakavien häiriöiden varalta ja joihin ei liity harkintavaltaa tai harkinnanvaraisia häiriöitä.

— Järjestelmä on avoin, ennakoitava ja yksinkertainen.

— Siirtymäkustannukset ovat rajallisia.

- Investointinäkyvät ovat ennakoitavissa.
- Vakaista pitkän aikavälin tavoitteista on varmuus.
- Päästökaupan tuloja käytetään tukemaan yrityksiä siirryttäessä kohti vähähiilistä taloutta ja puhtaiden teknologioiden kehittämistä ja soveltamista.
- Energiaintensiivisiä tuotantotalouden aloja varten on asianmukaisia innovatiivisia tukitoimia.
- Strategia on aiempaa selkeämpi unionin tasolla ja maailmanlaajuisesti.

1.5 Komitea katsoo, että päästökauppajärjestelmä on päällekkäinen muiden unionin ja jäsenvaltioiden ympäristö-, ilmasto-, energia- ja teollisuuden kehittämisspolitiikkojen kanssa ja että niitä olisi koordinoitava nykyistä enemmän keskenään myönteisten vaikutusten aikaansaamiseksi. Komitea kehottaa tarkistamaan järjestelmää tiiviimmässä yhteydessä muiden sellaisten säännösten kanssa, jotka vaikuttavat teolliseen käyttöön liittyviin kasvihuonekaasupäästöihin ja energiakustannuksiin.

1.6 ETSK korostaa, että päästökauppajärjestelmää on vahvistettava paitsi välineenä kustannusten optimoimiseen ja energiatehokkuuden edistämiseen kaikilla aloilla myös välineenä suuren yleisön valvutuneisuuden edistämiseen, jotta

- etusijalle asetettaisiin vähäpäästöiset tuotteet ja palvelut
- tuettaisiin infrastruktuuri-investointeja
- edistettäisiin koulutusta ja valmiuksien parantamista avainaloilla Euroopan valmistusteollisuuden taloudellisen arvon lisäämiseksi.

1.7 Komitea korostaa, että teollisuus on kautta aikojen sitoutunut jatkuvaan innovointiprosessiin energiankulutuksen alentamiseksi ja energiatehokkuuden parantamiseksi, vaikka on selvää, että päästökaupamarkkinoiden vääristymät hiilidioksidin hinnan massiivisine alennuksineen saattavat vaikeuttaa kestäväpohjaisen tieteellis-teknisen innovoinnin vahvistamista.

1.8 Komitea katsoo, että EU:n päästökauppajärjestelmän roolina ajanjaksosta 2020–2030 alkaen olisi oltava paitsi hiilidioksidin vähentäminen taloudellisesti kannattavalla tavalla asianomaisissa laitoksissa ja asianomaisilla aloilla vähähiiliseen teknologiaan tehtävien investointien avulla, käyttämällä uusiutuvia energialähteitä ja edistämällä energiatehokkuutta, myös kansainvälisten korvausten saatavuuden edistäminen. Näin rajoitettaisiin päästöjä maailmanlaajuisilla hiilidioksidimarkkinoilla myös vuoden 2015 maailmanlaajuisesta ilmasopimusta silmällä pitäen ja vuoden 2015 jälkeiseen ohjelmaan kirjattujen kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisesti. Nämä tavoitteet koskevat yhdenmukaisia lähestymistapoja kehitykseen, tasa-arvoon, ihmisoikeuksiin ja ympäristön kannalta kestävä kehityksen täyteen toteuttamiseen.

1.9 Komitea on sitä mieltä, että vuodesta 2021 toteutettava päästökauppajärjestelmän ehdotettu tarkistus, joka on kiinteä osa ilmasto- ja energia-asiat kattavaa uutta kehystä vuodeksi 2030, sekä Horisontti 2020 -ohjelman käyttö ja kansallisten ohjelmien koordinointi on nivottava tiiviisti yhteen, jotta nopeutetaan kestäväpohjaisen teknologisen innovoinnin käynnistämistä. Näin pyritään säilyttämään Euroopan teollisuuden kilpailukyky ja edistämään uusia ja parempia teollisuuden sijaintipaikkoja.

1.10 ETSK on vakuuttunut tarpeesta lisätä hiilidioksidimarkkinoiden vakautta ja joustavuutta ja avata markkinat maailman kaikille merkittävälle toimijoille. Se kehottaa näin ollen komissiota, parlamenttia ja neuvostoa laatimaan hyvin yksityiskohtaisen ja koordinoitun toimintakehyksen kilpailukykyistä ja kestävyysperiaatteiden mukaista valmistusteollisuuden järjestelmää koskevan tavoitteen saavuttamiseksi.

1.11 ETSK korostaa, että hiilivapaaseen talouteen tähtäävät politiikat voivat lisätä työllisyyttä, edistää päästöjen vähentämistä ja parantaa ilmanlaatua. Komitea kehottaa korostamaan näitä seikkoja kansainvälisissä neuvotteluissa.

2. Johdanto

2.1 EU:n päästökauppajärjestelmän (EU ETS) tulee olla keskeinen ja tehokas väline pyrittäessä vähentämään energia-alan päästöjä EU:ssa. Jotta se olisi kustannustehokas, sen on oltava markkinalähtöinen ja sen avulla tulee voida stimuloida hiilidioksidin hintaa ja myös edistää vähähiilisiin teknologioihin tehtäviä investointeja ja uudistuvien energialähteiden kehittämistä sekä energiatehokkuutta. Näin voidaan varmistaa valmistusteollisuuden kilpailukyky ja yhdenmukaisuus kaikkien merkittävien kumppanien yhdessä maailmanlaajuisella tasolla sopimien ja allekirjoittamien kestävyystavoitteiden kanssa.

2.2 Päästökauppajärjestelmässä säädetään nykyisin, että kaikille niille yhtiöille, joiden on noudatettava päästövähennysvelvoitetta, annetaan päästöhyvityksiä, jotka vastaavat niille sallittujen hiilidioksidiekvivalenttitonni määrää; määrä alenee vuosittain (-1,74 prosenttia). Vuodesta 2021 kyseisen prosenttiosuuden on määrä nousta 2,2 prosenttiin.

2.3 EU:n päästökauppajärjestelmässä on sen perustamisesta lähtien asetettu EU-tasolla hiilidioksidin viitehintaa, joka ohjaa päivittäin operatiivisia ja strategisia investointipäätöksiä. Tavoitteena on vähentää päästöjä kaikilla Euroopan talouden aloilla, jotka ovat vastuussa noin puolesta EU:n kasvihuonekaasupäästöistä.

2.4 Vakavan talouskriisin ja siitä johtuvan toiminnan vähenemisen vuoksi järjestelmä on kuitenkin luonut päästöoikeuksien tarjonnan ja kysynnän välisen rakenteellisen epätasapainon, joka on johtanut noin kahden miljardin päästöoikeuden ylijäämään. Tämä epätasapaino näyttää jatkuvan yli vuosikymmenen.

2.5 Markkinoiden ylijäämä on aiheuttanut hintojen laskun EU:n päästökauppajärjestelmässä, ja hiilidioksiditonni hinta laski noin 30 eurosta 13,09 euroon vuonna 2010 ja 11,45 euroon vuonna 2011. Hiilidioksidin maailmanlaajuinen keskihinta vuonna 2012 oli noin 5,82 euroa/tonni.

2.6 Monissa Euroopan maissa on kehitetty erilaisia hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen tähtäviä aloitteita, kuten valkoiset ja vihreät todistukset Italiassa, joilla pyritään energian säästöön ja energiatehokkuuden parantamiseen (valkoiset todistukset) tai hiilivetyjen korvaamiseen uusiutuvilla energialähteillä primaarienergian tuotannossa (vihreät todistukset) ⁽¹⁾.

2.7 Teollisuus on kautta aikojen sitoutunut jatkuvaan innovointiprosessiin energiankulutuksen vähentämiseksi ja energiatehokkuuden parantamiseksi. On kuitenkin selvää, että huomattavat hiilidioksidin hinnanalennukset vaikeuttaisivat kestäväpohjaisen tieteellisen teknisen innovoinnin vahvistamista.

2.8 Päästökauppajärjestelmän nykyisten sääntöjen mukaisesti huutokaupattavien päästöoikeuksien tarjonnasta on päätetty moneksi vuodeksi, eivätkä päästöoikeuksien kysynnän suuriin muutoksiin reagoivat mukautukset ole sallittuja. Tämä johtaa jatkuvaan epätasapainoon ja kielteisiin vaikutuksiin, jotka kohdistuvat innovointiin ja uusiin vähähiilisiin päästötieteisiin tehtäviin investointeihin.

2.9 Euroopan parlamentti ja neuvosto keskustelivat joulukuussa 2013 päästökauppajärjestelmään tehtävistä mukautuksista ja hyväksyivät päätöksen antaa komissiolle mahdollisuuden – poikkeustilanteissa sekä markkinoiden kitkattoman toiminnan varmistamiseksi, kunnes pitkän aikavälin rakenteelliset toimet on hyväksytty – lykätä poikkeuksellisesti ja vain kerran enintään 900 miljoonan hiilidioksidipäästöoikeuden myymistä ja asettaa uusi määräaika vuoteen 2020 kolmivuotiskauden 2014–2016 sijaan.

2.10 Näistä lyhyen aikavälin edistysaskelista huolimatta EU on vielä kaukana ylijäämäkysymyksen ratkaisemisesta pitkällä tähtäimellä.

2.11 Komission mukaan – vuonna 2021 eli vaiheesta 4 käynnistyvän – markkinavakausvarannon perustaminen on vaihtoehto, joka mahdollistaisi nykyisten sääntöjen huomioon ottamisen. Näin varmistettaisiin tasapainoisemmat markkinat ja hiilidioksidin hinta, jota ohjaavat nykyistä vahvemmin keskipitkän ja pitkän aikavälin päästövähennykset, sekä luotaisiin vakaat odotukset, jotka kannustaisivat vähähiiliseen teknologiaan tehtäviin investointeihin. Ne hyödyttäisivät yrityksiä, jotka ovat olleet ja ovat edelleen erittäin energiantensiivisiä.

⁽¹⁾ Direktiivin 2006/32/EY mukaisesti; siinä säädetään, että kaikkien jäsenvaltioiden tulee laatia energiatehokkuutta koskeva kansallinen toimintasuunnitelma, jonka tavoitteena on kulutuksen vähentäminen ja uusiutuvien energialähteiden kehittäminen.

2.12 Tällaisen varannon ansiosta voitaisiin sekä puuttua viime vuosina syntyneeseen päästöoikeuksien ylijäämään että parantaa järjestelmän joustavuutta vakavien sokkien varalta automaattisesti mukauttamalla huutokaupattavien päästöoikeuksien tarjontaa.

2.13 Tällaisen varannon perustamista – ehkä paremmin kuin äskettäin sovitua lykkäämistä (*back-loading*) ja päätöstä huutokaupata 900 miljoonaa päästöoikeutta 2019–2020 – tukee laaja kirjo sidosryhmiä. Ehdotetun lainsäädännön mukaan varanto toimisi täysin ennalta määriteltyjen sääntöjen mukaisesti, eikä komissiolle tai jäsenvaltioille jätettäisi harkintavaltaa sen toteuttamisessa.

3. Komission ehdotusten pääsisältö

3.1 Komissio ehdottaa, että perustetaan markkinavakausero seuraavan päästökauppajakson alussa vuonna 2021. Varannon – sekä äskettäin sovitun 900 miljoonan päästöoikeuden huutokauppaamisen lykkäämistä (*back-loading*) – ansiosta voitaisiin

- puuttua viime vuosina kertyneeseen päästöoikeuksien ylijäämään
- parantaa järjestelmän joustavuutta vakavien sokkien varalta
- luoda mekanismeja, joilla voidaan automaattisesti säännellä huutokaupattavia päästöoikeuksia.

3.2 Ehdotetun lainsäädännön mukaan tällainen ennalta määritelty automaattinen sääntelymekanismi ei jättäisi komissiolle tai jäsenvaltioille harkintavaltaa sen toteuttamisessa.

3.3 Päästökauppajärjestelmää vuodesta 2021 lähtien käsittelevä ehdotus on kiinteä osa komission ehdottamaa ilmasto- ja energia-asioiden uutta kehystä vuodeksi 2030, josta ETSK laatii erillistä lausuntoa ja joka käsittää useita eri elementtejä. Niitä ovat muun muassa kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen 40 prosenttia vuoteen 1990 verrattuna, EU-tason sitovat tavoitteet uudistuvien energialähteiden osuuden nostamiseksi vähintään 27 prosenttiin, energiatehokkuutta käsittelevät kunnianhimoisemmat politiikat, uusi hallintojärjestelmä sekä joukko uusia indikaattoreita, jotta varmistetaan kilpailukykyinen ja varma energiajärjestelmä.

4. Yleistä

4.1 Komitea on jo aiemmin todennut, että se ”kannattaa päästöoikeuksien huutokaupan lisäämistä. Huutokauppa on saastuttaja maksaa -periaatteen mukaista, sen avulla vältetään ansiottomat voitot, kannustetaan ja rahoitetaan investointeja vähähiilisiin tuotantolaitoksiin ja tuotteisiin eli edistetään innovointia”⁽²⁾.

4.2 ETSK:n mielestä on erittäin tärkeää säilyttää EU:n ilmasto- ja energiapolitiikan kulmakivenä vahva päästökauppajärjestelmä, jonka toiminta ei saa johtaa valmistusteollisuuden taantumiseen ja investointien karkaamiseen. Tätä varten olisi uudistettava hiilidioksidimarkkinoiden hallintojärjestelmä, jotta sen avulla voidaan tehokkaasti vähentää teollisuuden ja muiden asianomaisten alojen päästöjä, ja edistettävä innovatiivisiin, vähähiilisiin ja maailmanlaajuisesti kilpailukykyisiin teknologioihin tehtäviä investointeja.

4.3 EU:n päästökauppajärjestelmässä tällä hetkellä teollisuuden tukemiseksi toteutettavat toimenpiteet poistuvat suurelta osin vuoteen 2021 mennessä, ja ilmaisten päästöoikeuksien jakaminen päättyy kokonaan vuonna 2027. EU:n päästökauppajärjestelmän piiriin kuuluvia aloja koskeva uusi, vuoteen 2030 ulottuva hiilidioksidipäästöjen vähentämistävoite saattaa aiheuttaa lisärasitteita EU:n teollisuudenaloille.

4.4 Siihen asti kun teollisuudelle vahvistetaan globaalilla kansainvälisellä ilmastomuutosta koskevalla sopimuksella maailmanlaajuisesti yhtäläiset toimintaedellytykset, EU:n päästökauppajärjestelmä olisi muokattava sellaiseksi, että hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen tähtäävien EU:n ilmastopoliittisten toimien suorat ja välilliset kustannukset kompensoidaan kokonaan maailmanlaajuiselle kilpailulle alttiilla aloilla. Tällainen lähestymistapa noudattelee 21. maaliskuuta 2014 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmiä, joissa kehoitetaan kehittämään vuosiksi 2020–2030 toimenpiteitä mahdollisten hiilivuotojen estämiseksi ja luomaan teollisuuden investoinneille pitkän aikavälin suunnitelluvarmuutta, jotta voidaan varmistaa Euroopan energiaintensiivisen teollisuuden kilpailukyky.

⁽²⁾ EUVL C 27, 3.2.2009, s. 66.

4.5 Lausunnossaan ”Etenemissuunnitelma – siirtyminen kilpailukykyiseen vähähiiliseen talouteen vuonna 2050”⁽³⁾ ETSK suosittaa komissiolle uuden kokonaistoimenpidepaketin esittämistä näiden uusien tavoitteiden edellyttämien massiivisten uusien investointien edistämiseksi. Pakettiin olisi sisällyttävä päästökauppajärjestelmän vahvistaminen investointipäätöksiä ohjaavana kustannusoptimoinnin välineenä sekä muita toimenpiteitä, joilla pyritään edistämään energiatehokkuutta kaikilla aloilla; saamaan suuri yleisö, kansalaiset ja kuluttajat ymmärtämään yhä paremmin, että he voivat suosia vähähiilisiä tuotteita ja palveluja tehdessään ostoksia; tukemaan tarvittaviin perusrakenteisiin suuntautuvia investointeja sekä kehittämään koulutusta ja valmiuksia avainaloilla.

4.6 Komitea katsoo, että unionin strategiat ja politiikat ympäristön, ilmaston, energian ja teollisuuden kehittämisen aloilla olisi koordinoitava entistä tiiviimmin keskenään myönteisten synergiavaikutusten aikaansaamiseksi. Jos ”hiilen hintana” pidetään vain hiilidioksidikiintiön arvoa päästökauppamarkkinoilla ottamatta huomioon muihin välineisiin – kuten uudistuvien energialähteiden tukeen tai energiatehokkuuteen tähtääviin politiikkoihin – liittyviä kustannuksia, se saattaa osoittautua rajoittuneeksi ja epätäydelliseksi ja johtaa kaiken kaikkiaan vääristyneisiin arvioihin⁽⁴⁾.

4.7 ETSK yhtyy vuoden 2014 kevään Eurooppa-neuvoston päätelmiin teollisuuden tarpeista kaikilla aloilla – energiasta ja kilpailusta aina kauppaan ja koulutukseen saakka – ja kannattaa erityisesti sitä periaatetta, että teollisuuden kilpailukyky ”on nähtävä yhteydessä johdonmukaiseen eurooppalaiseen ilmasto- ja energiapolitiikkaan, jolla pyritään muun muassa ratkaisemaan korkeiden energiakustannusten kysymys erityisesti energiaintensiivisen teollisuuden osalta”.

4.8 Päästökauppajärjestelmän olisi tarjottava yhteinen lainsäädäntökehys energia-alalle ja energiaintensiivisille aloille sekä puuttuttava lisätoimin kilpailukyvyyn menettämiseen hiilivuodon vuoksi ja nopeuttamaan lisäparannusten toteuttamista päästökauppajärjestelmän piiriin kuulumattomilla aloilla, jotka edustavat yli puolta EU:n nykyisistä hiilidioksidipäästöistä etenkin rakentamisen ja liikenteen kaltaisilla aloilla, joilla on merkittävä energiatehokkuuspotentiaali.

4.9 ETSK kehottaa painokkaasti toteuttamaan päästökauppajärjestelmän uudistuksen ohella voimakkaita toimenpiteitä talouden elvyttämiseksi investoinneilla suuren potentiaalin aloihin, kuten infrastruktuuriin, vihreään talouteen ja strategiaan teollisuudenaloihin, tutkimus ja innovointi mukaan luettuina. Erityisen tärkeä sija on valmistusteollisuudella ja pienillä ja keskusuurilla yrityksillä.

4.10 ETSK on vakuuttunut siitä, että päästökauppajärjestelmä voisi olla tehokas markkinaväline kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi taloudellisesti kestäväällä tavalla, sillä sen avulla voidaan varmistaa entistä suurempi vakaus siten, että rajoitetaan harkinnanvaraisia toimia ja varmistetaan joustavuus ennalta määriteltyjen sääntöjen pohjalta. Säännöt perustuvat avoimuuden, ennakoitavuuden ja yksinkertaisuuden kriteereihin, ja niiden ansiosta markkinatoimijat voivat ottaa toiminnassaan huomioon tarjonnan mukauttamisodotukset.

4.11 Jotta päästökauppajärjestelmä voi olla tehokas, on

— rajoitettava siirtymäkustannuksia

— tarjottava ennakoitavia investointinäkymiä

— luotava varmuus vakaista pitkän aikavälin tavoitteista

— taattava, että päästökaupan tuloja käytetään tukemaan⁽⁵⁾ yrityksiä siirryttäessä kohti vähähiilistä taloutta ja puhtaiden teknologioiden kehittämistä ja soveltamista.

4.12 EU:n päästökauppajärjestelmän on ajanjaksosta 2020–2030 lähtien tarkoitus helpottaa hiilen vähentämistä taloudellisesti tehokkaalla tavalla asianomaisissa laitoksissa ja asianomaisilla aloilla siten, että investoidaan vähähiilisiin teknologioihin, hyödynnetään uudistuvia energialähteitä ja sitoudutaan voimakkaasti energiatehokkuuteen.

⁽³⁾ EUVL C 376, 22.12.2011, s. 110.

⁽⁴⁾ EUVL C 226, 16.7.2014, s. 1.

⁽⁵⁾ Ks. *Comparative Study of Different Measures Funded through the Use of Economic Environmental Instrument* (ETSK 2012)

4.13 Päästökauppakiintiöiden markkinahinnan on edelleen oltava käypä viitepohja investoinneille päästöjen vähentämiseksi.

4.14 Tulevassa päästökauppajärjestelmässä on säilytettävä kansainvälisten korvausten mahdollisuus, sillä ne ovat uskottava väline päästöjen rajoittamiseksi tehokkaalla tavalla, ja samalla käytetään hyväksi tilaisuutta luoda globaalit hiilimarkkinat.

4.15 Puhtaan kehityksen mekanismi (*Clean Development Mechanism*, CDM) olisi säilytettävä ja sitä olisi parannettava ja laajennettava. Olisi tuettava asianmukaisesti EU:n päästökauppajärjestelmän ja niiden uusien järjestelmien välisiä yhteyksiä, jotka ovat muodostumassa maailman muilla alueilla.

4.16 ETSK pitää välttämättömänä, että EU ponnistelee kaikin voimin, jotta luotaisiin todelliset kansainväliset hiilidioksidimarkkinat ja tehokkaita päästöoikeuksien kaupan mekanismeja laajennettaisiin niin, että ne olisivat avoimia maailman kaikille merkittävälle toimijoille.

4.17 Uusia mekanismeja olisi kehitettävä nopeasti ja ne olisi asetettava käyttöön, jotta hallitukset voisivat hyödyntää niitä vapaaehtoisesti kansallisten tarpeidensa mukaisesti. Tällaiset mekanismit olisi suunniteltava siten, että voitaisiin mahdollisuuksien mukaan välttää alueiden väliset kilpailuvääristymät maailmanlaajuisesti kaupan olevien tuotteiden osalta.

4.18 Päästökauppajärjestelmä on päällekkäinen unionin ja jäsenvaltioiden muiden politiikkojen, kuten uudistuvien energialähteiden tai energiatehokkuuden tukemisen, kanssa. Tästä aiheutuu markkinavääristymiä ja tehottomuutta. Järjestelmää olisikin tarkistettava tiiviimmässä yhteydessä muiden sellaisten säännösten kanssa, jotka vaikuttavat teolliseen käyttöön liittyviin kasvihuonekaasupäästöihin ja energiakustannuksiin.

4.19 Yksipuoliset valinnat nostavat hiilidioksidin liittyviä kustannuksia (etenkin energiakustannuksia) yrityksissä ja uhkaavat strategisten tuotantoteollisuusalojen kilpailukykyä ilman konkreettista edistymistä ilmastoasiassa. Tuoreet tutkimukset⁽⁶⁾ ovat osoittaneet, että EU:ssa saavutetut päästövähennykset kumoutuvat EU:hun tuotuihin tuotteisiin "sisältyvien" päästöjen lisääntymisen vuoksi.

4.20 Vaikka on erittäin tärkeää päästä vuonna 2015 maailmanlaajuiseen ilmastomuutos sopimukseen, jonka piiriin kuuluvat päästöjä eniten aiheuttavat maat, ETSK katsoo, että olisi jatkettava teknologista innovointia hyödyntämällä Horisontti 2020 -ohjelmaa ja koordinoimalla kansallisia investointeja, jotta säilytetään tuotantoteollisuuden kilpailukyky Euroopassa ja edistetään uusia ja parempia teollisuuslaitoksia.

4.20.1 Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on laadittava yksityiskohtainen ja koordinoitu kehys tulevia toimia varten, jotta päästään maailmanlaajuisesti kilpailukykyisen ja kestäväpohjaisten teollisuusjärjestelmän tavoitteeseen. ETSK kehottaakin komissiota, parlamenttia ja neuvostoa laatimaan tällaisen kehyksen huolehtien sen johdonmukaisuudesta vuoden 2015 jälkeiseen YK:n ohjelmaan kirjattujen kestävä kehityksen vuosituhtavaroitteiden kanssa.

4.21 Komitea vahvistaa, että "[o]n otettava huomioon, että päästökauppajärjestelmä on haavoittuva globaaleihin talouden voimiin törmätessään. On selvää, että globaali ilmastopoliittikka (tai epäonnistuminen sen luomisessa) määrittää EU:n päästökauppajärjestelmän tulevaisuuden. Vuoden 2015 keskustelut ovat ratkaisevia, eikä päästökauppajärjestelmän edellyttämiä radikaaleja tukitoimia voida toteuttaa saamatta merkittävämpää globaalin tason poliittista selkeyttä aikaan"⁽⁷⁾.

4.22 ETSK korostaa sitä vuoteen 2030 ulottuvia puitteita koskevassa vaikutustenarvioinnissa ilmennyttä seikkaa, että "kun huutokauppajärjestelmä kierrätetään ja jos hiilen hinnoittelu ulotetaan kattamaan kaikki sektorit, hiilen vähentämiseen tähtäävät politiikat voivat johtaa työllisyyden nousuun"⁽⁸⁾. Positiiviset vaikutukset päästöjen vähentämiseen ja ilmanlaatuun ovat niin ikään merkittäviä. Komitea kehottaakin korostamaan näitä seikkoja kansainvälisissä neuvotteluissa.

Bryssel 4. kesäkuuta 2014.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE*

⁽⁶⁾ Glen P. Peters, Jan C. Minx, Christopher L. Weber e Ottmar Edenhofer (2010), "Growth in Emission Transfers via International Trade from 1990 to 2008", PNAS; A. Brinkley, S. Less, "Carbon Omissions", *Policy Exchange*, research note (2010).

⁽⁷⁾ EUVL C 341, 21.11.2013, s. 82.

⁽⁸⁾ Ks. SWD(2014) 18 final, Tiivistelmä vaikutusten arvioinnista, 22.1.2014.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille – EU:n lähestymistapa luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjuntaan”

COM(2014) 64 final

(2014/C 424/08)

Esittelijä: **Antonio POLICA**

Euroopan komissio päätti 7. maaliskuuta 2014 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille – EU:n lähestymistapa luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjuntaan

COM(2014) 64 final.

Asian valmistelusta vastannut ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 22. toukokuuta 2014.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 4.–5. kesäkuuta 2014 pitämässään 499. täysistunnossa (kesäkuun 5. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 167 ääntä puolesta ja 1 vastaan 2:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK pitää luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan viimeaikaista voimakasta lisääntymistä uutena Euroopan unioniin kohdistuvana taloudellisena, ympäristöä koskevana, sosiaalisena sekä kansanterveyden ja kotoperäisten eläin- ja kasvilajien suojelua koskevana uhkana. Näin ollen ETSK kannattaa parlamentin ja komission aloitetta laatia kattava ja koordinoitu lähestymistapa, jonka avulla kyseisiä rikoksia voidaan torjua entistä tehokkaammin.

1.2 ETSK katsoo, että lähestymistavan lähtökohtana tulee olla olemassa olevien kansainvälisten sopimusten (erityisesti CITES-sopimuksen⁽¹⁾), lakien, asetusten, politiikkojen ja soveltamisvälineiden kunnioittaminen, vahvistaminen ja koordinointi. Konkreettisesti olisi nivottava kaikki asiaan liittyvät alat – luonnonsuojelu, tullivalvonta, oikeusjärjestelmä, järjestäytyneen rikollisuuden torjunta jne. – entistä paremmin yhteen ja tehostettava lähtö-, kauttakulku- ja kohdemaiden välistä yhteistyötä.

1.3 Komitea on vakuuttunut siitä, että tehostettu koordinointi voi olla vaikuttavaa vain, jos sen tukena on kaikille luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjuntaan osallistuville EU- ja jäsenvaltiotason viranomaisille suunnattu asianmukainen ja yhdenmukainen koulutus- ja valvuttamisjärjestelmä.

1.4 ETSK pitää sekä lähtö- että kohdemaiden kansalaisyhteiskunnan roolia luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjunnassa perustavan tärkeänä. Erityisen tärkeänä komitea pitää kuluttajien ja yksityisen sektorin aktiivista ja tietoista osallistumista. Se myös kannattaa merkintä- ja jäljitysjärjestelmän käyttöönottoa.

1.5 Komitea pitää välttämättömänä tarjota niille kolmansien maiden asukkaille, jotka työskentelevät kyseisen laittoman kaupan parissa, uusia ja parempia, kestäväällä pohjalla olevia kehittämis- ja työllistymismahdollisuuksia.

1.6 Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien kauppa kasvaa kasvamistaan, koska tuotto on suuri ja rangaistusten uhka vähäinen. Tämäntyyppinen rikollisuus on järjestäytyneelle kansainväliselle rikollisuudelle tarjoamiltan hyötymahdollisuuksilta verrattavissa ihmiskauppaan, asekauppaan ja huumekauppaan. Sitä pidetään kuitenkin vähemmän tärkeänä huomion kohteena ja sen torjuntaan osoitetaan paljon niukemmin resursseja. Lisäksi rangaistusjärjestelmä on epäyhtenäinen EU:n sisälläkin, mikä rohkaisee järjestäytyntä kansainvälistä rikollisuutta siirtymään maihin, missä seuraamukset ovat lieviä tai missä toimivaltaisten viranomaisten työ on tehottomampaa.

1.7 ETSK toteaaakin, että luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laitton kauppa tulee luokitella rikokseksi, joka kuuluu rahanpesun ja korruption torjuntaan liittyvien toimenpiteiden piiriin. Komitea toivoo, että käyttöön otetaan tosiasiallisesti tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia, esimerkiksi enimmäisseuraamuksena vähintään neljä vuotta vankeutta.

⁽¹⁾ Luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskeva yleissopimus, *Convention on International Trade of Endangered Species* (1973).

2. Johdanto

2.1 Tausta: luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laitonta kauppaa koskevat tiedot

2.1.1 Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laitton kauppa on ihmiskaupan sekä huumausaineiden ja aseiden laittoman kaupan ohella yksi vakavimmista järjestäytyneen rikollisuuden muodoista ⁽²⁾.

2.1.2 Salametsästys lisääntyi vuonna 2013 niin paljon, että se kumosi viimeksi kuluneiden kolmen vuosikymmenen aikana tapahtuneen uhanalaisten lajien, kuten norsujen, tiikerien ja sarvikuonojen, kannan elpymisen vaikutukset. Tämä uhkaa toden teolla biologisen monimuotoisuuden säilymistä ja kestävästä kehitystä.

2.1.3 Laittoman puunkorjuun osuus on jopa 30 % maailmanlaajuisesta puukaupasta, ja laitton puunkorjuu on yli 50 %:ssa tapauksista syy metsien häviämiseen Keski-Afrikassa, Amazonin alueella ja Kaakkois-Aasiassa. Se vie alkuperäiskansoilta merkittäviä kehitysmahdollisuuksia.

2.1.4 Laittoman kalastuksen osuuden arvioidaan olevan 19 % saaliiden ilmoitetusta arvosta.

2.1.5 Laittoman kaupan laajuus johtuu luonnonvaraisista eläimistä saatavien tuotteiden, kuten norsunluun, sarvikuonon sarvien ja tiikerin luiden, kasvavasta kysynnästä etenkin eräissä Aasian maissa (esim. Kiinassa ja Vietnamissa).

2.1.6 EU on luonnonvaraisista eläimistä ja kasveista peräisin olevien laittomien tuotteiden merkittävimpiä kohdealueita ⁽³⁾ ja Afrikasta, Latinalaisesta Amerikasta ja Aasiasta muualle suuntautuvan laittoman kaupan keskeinen solmukohta.

2.2 Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan suorat ja välilliset vaikutukset

2.2.1 Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laitton kauppa on yksi tärkeimmistä syistä biologisen monimuotoisuuden vähenemiseen maailmassa: satoja miljoonia harvinaisia eläimiä ja kasveja viedään vuosittain niiden luontaisesta elinympäristöstä myytäväksi laittomilla markkinoilla.

2.2.2 Puukasvien laitton hakkuu on syynä maapallon tärkeimpien metsäalueiden hupenemiseen, biologisen monimuotoisuuden häviämiseen, kasvihuoneilmaston voimistumiseen, kiistoihin maa-alueiden ja luonnonvarojen hallinnasta sekä alkuperäisyhteisöjen taloudellisen voiman heikkenemiseen.

2.2.3 Laitton kalastus köyhdyttää kalakantoja, tuhoaa meren elinympäristöjä, vääristää kilpailua ja heikentää rannikkoyhteisöjä etenkin kehitysmaissa.

2.2.4 Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien sukupuuttoon kuoleminen vaaraa lisäävät myös sellaiset tekijät kuin kestävyysperiaatteiden vastainen maaperän käyttö, ilmaston muuttuminen, lääkekasvien liiallinen hyväksikäyttö ja intensiivinen matkailutoiminta, etenkin metsästyks- ja saalistusturismi.

2.2.5 Maailmanlaajuistunut kulutus uhkaa aiheuttaa voimakkaita ympäristöpaineita biologista monimuotoisuutta kohtaan, rappeuttaa ekosysteemejä ja heikentää kotoperäisten lajien selviytymiskykyä ⁽⁴⁾.

2.2.6 Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laitton kauppa uhkaa kansanterveyttä sekä kotoperäisiä eläin- ja kasvilajeja. Euroopan unionin jäsenvaltioiden alueella laittomasti kuljetettavilla eläimillä ei ole eläinlääkintäviranomaisten antamia todistuksia, ja ne voivat siis levittää tauteja erityisesti tuotantoeläimiin. Asianmukaisten kasvinterveystarkastusten kiertäminen altistaa kotoperäiset – viljeltyt ja luonnonvaraiset – kasvilajit huomattaville uusista taudinaiheuttajista johtuville tartuntariskeille. Lisäksi arvioidaan, että 75 % uusista tartuntataudeista on eläinperäisiä ja että suurin osa niistä on peräisin luonnonvaraisista eläimistä. Tällaisten lajien laitton kauppa lisää H5N1-lintuinfluenssan ja SARS-keuhkokuumeen kaltaisten maailmanlaajuisten epidemioiden riskiä ⁽⁵⁾.

⁽²⁾ YK:n rikosentorjunnan ja rikosoikeuden toimikunnan hyväksymä ja YK:n talous- ja sosiaalivestoston puoltama päätöslauselma.

⁽³⁾ Tiettyjen harvinaisten lintu-, koralli-, kala- ja kilpikonnalajien laitton kauppa on lisääntynyt viime vuosina myös EU-maissa.

⁽⁴⁾ Esimerkiksi kašmirin kasvava kysyntä on johtanut Aasiassa karjankasvatuksen lisääntymiseen. Tämä vie yhä enemmän tilaa kasveja syövilta luonnonvaraisilta eläimiltä (antiloopit, villihevoset, aasit), jotka muodostavat kotoperäisten suurpetojen (esim. susi, lumileopardi) ravintoketjun perustan. Ks. tutkimus "Globalization of the Cashmere Market and the Decline of Large Mammals in Central Asia" julkaisussa *Conservation Biology*.

⁽⁵⁾ Lähde: WWF:n raportti http://awsassets.panda.org/downloads/wwffightingillicitwildlifetrafficking_lr_1.pdf

2.3 Säätelykehys

2.3.1 Vuonna 1973 solmitulla Washingtonin yleissopimuksella (CITES-sopimuksella) säännellään uhanalaisten eläinten ja kasvien vientiä, jälleenvientiä, tuontia, kuljetusta alueen läpi tai kautta sekä hallussapitoa missä tahansa tarkoituksessa. Yleissopimuksella pyritään eläin- ja kasvipopulaatioiden säilyttämiseen ja kestäväpohjaiseen hyödyntämiseen maailmanlaajuisesti.

2.3.2 YK:n rikoksentorjunnan ja rikosoikeuden toimikunta määrittelee 26. huhtikuuta 2013 hyväksymässään päätöslauselmassa luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan vakavaksi järjestäytyneen rikollisuuden muodoksi, jotta harjoittavat kansainvälisesti järjestäytyneet rikollisryhmät.

2.3.3 Koska on varmaa, että eräät puolisoitilaalliset ryhmät rahoittavat toimintaansa luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittomalla kaupalla, YK:n pääsihteeri (raportissa S/2013/297) ja turvallisuusneuvosto (pätöslauselmassa 2013/2121) ovat todenneet, että luonnonvaraisten eläinten salametsästys ja luonnonvaraisten kasvien laitton kerääminen sekä niiden laitton kauppa kuuluvat niihin tekijöihin, jotka aiheuttavat epävakautta Saharan eteläpuolisessa Afrikassa ja järkyttävät alueen rauhaa ja turvallisuutta. Lisäksi turvallisuusneuvosto hyväksyi tammikuussa 2014 ensimmäistä kertaa sanktioita luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittomaan kauppaan Kongon demokraattisessa tasavallassa ja Keski-Afrikan tasavallassa osallistuneita tahoja vastaan.

2.3.4 G8-maiden johtajat sitoutuivat kesäkuussa 2013 toteuttamaan toimenpiteitä suojeltujen tai uhanalaisten lajien laittoman kaupan torjumiseksi sekä poliittisen ja taloudellisen tuen tarjoamiseksi alueelliseen ja kansainväliseen rajavalvontaan, jotta voidaan torjua korruptiota ja järjestäytyneitä kansainvälistä rikollisuutta.

2.3.5 Euroopan parlamentti kehottaa 15. tammikuuta 2014 antamassaan päätöslauselmassa (2013/2747(INI)) komissiota laatimaan EU:n toimintasuunnitelman luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan vähentämiseksi ja määrittelemään aikataulultaan ja tavoitteiltaan selkeän strategian sekä jäsenvaltioiden omilla alueilla että kansainvälisellä tasolla toteutettavia toimia varten.

2.3.6 Helmikuussa 2014 annetussa Lontoon julkilausumassa⁽⁶⁾ asetettiin aiempaa kunnianhimoisempia uusia tavoitteita luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjumalle. Niistä mainittakoon mm. voimassa olevan lainsäädännön muuttaminen niin, että luonnonvaraisten eläinten salametsästys ja laitton kauppa luokitellaan ”vakaviksi rikoksiksi”, uhanalaisten lajien käytöstä luopuminen, rajatylittävän yhteistyön tehostaminen sekä luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjuntaverkoston⁽⁷⁾ koordinointi.

2.3.7 Huhtikuun 2. ja 3. päivänä 2014 pidetyn EU:n ja Afrikan välisen huippukokouksen loppujulkilausumassa todetaan, että osapuolet aikovat toteuttaa yhteisiä toimia järjestäytyneen rikollisuuden – mm. luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan – torjumiseksi.

3. Vastaukset kysymyksiin, joihin komissio pyysi kannanottoja

3.1 *Onko voimassa oleva luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjumista koskeva EU:n toimenpide- ja lainsäädäntökehys riittävä?*

3.1.1 ETSK:n mielestä EU:n jäsenvaltioiden voimassa oleva lainsäädäntökehys ei ole vielä riittävä ympäristörikosten tehokkaaksi torjumiseksi. Tämä johtuu mm. säädettyjen rangaistusten lievydestä.

3.2 *Pitäisikö EU:n vahvistaa lähestymistapaansa luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjuntaan laatimalla asiaa koskeva EU:n toimintasuunnitelma, kuten Euroopan parlamentti vaatii?*

3.2.1 Nykyisessä kansainvälisessä tilanteessa olisi syytä laatia jäsenvaltioita sitovaa lainsäädäntöä, jossa vahvistetaan yhtenäiset kriteerit tehokkaiden tarkastusten ja valvonnan varmistamiseksi. Yhtenä keinona olisi oltava myös koordinointi niiden nimenomaisten säännösten kanssa, jotka koskevat luonnonympäristössä elävien lajien rikosoikeudellista suojelemista.

3.2.2 ETSK kannattaa vastaavan toimintasuunnitelman laatimista kuin on jo laadittu eräiden muiden järjestäytyneen rikollisuuden muotojen torjumiseksi (laitton asekauppa, ihmiskauppa).

⁽⁶⁾ Julkilausuma, jonka 46 maan valtionpäämiehet, ministerit tai muut edustajat allekirjoittivat luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laitonta kauppaa käsitelleessä konferenssissa (12.–13. helmikuuta 2014).

⁽⁷⁾ Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjuntaverkoston (*wildlife enforcement networks*) ovat hallitustenvälisiä alueellisia aloitteita, joiden tavoitteena on asiaan liittyvien tietojen ja hyvien käytänteiden vaihtaminen: http://www.cites.org/eng/news/pr/2013/20130307_wen.php

3.3 Miten EU voisi lujittaa poliittista sitoutumistaan luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjumiseen kaikilla tasoilla? Millä diplomaattisilla keinoilla voitaisiin parhaiten varmistaa johdonmukaisuus erilaisten kansainvälisten aloitteiden välillä?

3.3.1 ETSK pitää myönteisenä, että on enenevästi sitouduttu diplomaattisiin toimiin, jotka koskevat luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittonta kauppaa (ja käsittävät pääasiallisesti tämän markkinatoiminnan lähtö-, kauttakulku- ja myyntimaat). Tämän ansiosta on hiljattain allekirjoitettu yhteisiä sitoumuksia, joiden tavoitteena on määrätietoisten toimien kiireellinen toteuttaminen uhanalaisista lajeista peräisin olevien tuotteiden kysynnän ja tarjonnan lopettamiseksi⁽⁸⁾. Komitea toivoo, että kansainvälinen yhteisö ryhtyy toimiin, joiden avulla pystytään tekemään loppu laittomista markkinoista ja jotka varmistavat yhteisen ja vakaan sääntelykehyksen soveltamisen ja edesauttavat luonnonvarojen kestävää hallintoa yhdessä paikallisyhteisöjen kanssa.

3.3.2 ETSK kannustaa EU:ta edistämään luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjumiseen tähtäävän maailmanlaajuisen strategian laatimista vuoden 2015 jälkeistä aikaa koskevan YK:n toimintaohjelman uudelleenmäärittelyjen tavoitteiden pohjalta.

3.4 Mihin välineisiin EU:n olisi kohdistettava huomio kansainvälisellä tasolla, jotta voidaan parantaa täytäntöönpanon valvontaa luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjunnan alalla ja vahvistaa hyvää hallintotapaa?

3.4.1 Komitea katsoo, että laittonta kauppaa voidaan valvoa, siihen voidaan puuttua ja sitä voidaan kontrolloida tehokkaimmin tullitarkastuspisteissä niin, että kansalliset viranomaiset toimivat koordinoitusti ja säännöt, toimintatavat ja päämäärät ovat yhteiset. EU:n kannattaisi edistää toimia, joiden tarkoituksena on helpottaa jäsenvaltioiden vastuuviranomaisten välistä synergiayhteistyötä ja yhteistä tiedonhankintaa, jotta toiminta ja menettelytavat olisivat yhdenmukaisia. Tässä yhteydessä tulee myös tukea uusia kumppanimaita (esim. tarjota niiden käyttöön tilapäisesti tukihenkilöitä).

3.4.2 Laittoman kaupan uuden rintaman muodostaa kuitenkin verkossa tapahtuva kauppa, jota on hankala seuloa, sillä vaarana on laillisen kaupankäynnin häiriytyminen. ETSK pitää yhtenä kiinnostavana hyvänä käytänteenä Italian metsänvartioiden (*Corpo Forestale dello Stato*) ja kahden suuren internetissä toimivan ilmoitusportaalin (*eBay Annunci* ja *Subito.it*) allekirjoittamaa yhteisymmärryspöytäkirjaa, jonka mukaan kuluttajille tulee tarjota aiempaa enemmän tietoa ja epäilyttävinä pidettävät ilmoitukset voidaan poistaa tarpeen tullen ripeästi. Pöytäkirjan mukaan ilmoituksia voidaan myös valvoa "suodattimilla", joiden avulla seulotaan julkaistaviksi vain sellaiset ilmoitukset, joissa myytävän tuotteen alkuperä on varmasti jäljitettävissä.

3.4.3 Kansainvälisissä toimissa on otettava huomioon vaatimus kolmansien maiden kanssa solmittuihin vapaakauppasopimuksiin liittyvien monenvälisten ympäristösopimusten ja metsä- ja kalastusalojen kauppaan koskevien sopimusten noudattamisesta. On perustavan tärkeää pyrkiä saavuttamaan luonnonvaraisten eläinten ja kasvien kansainvälistä kauppaa koskevan CITES-sopimuksen tavoitteet. Sopimuksen allekirjoittajaosapuolet ovat sitoutuneet toteuttamaan konkreettisia toimia tiettyjen uhanalaisten lajien salakuljetuksen ja laittoman kaupan torjumiseksi.

3.4.4 Luonnonvaraisiin eläimiin ja kasveihin kohdistuvien rikosten torjuntaa käsittelevän kansainvälisen konsortion (ICCWC)⁽⁹⁾ osallistujakunta, johon kuuluvat mm. CITES, Interpol, Yhdistyneiden kansakuntien huumausaine- ja kriminaalipolitiikan toimisto UNODC, Maailman tullijärjestö ja Maailmanpankki, on arvovaltainen, mikä voi taata sääntöjen täytäntöönpanoon tarvittavien valmiuksien ja luonnonvaraisten eläinten ja kasvien kaupan valvontaa koskevien sopimusten määrärausten noudattamisen parantamiseen tähtäävien toimien vaikuttavuuden. Komitea katsoo, että konsortion tulee hyödyntää Euroopan parhaita asiantuntijoita tiedotustoiminnassa, kansallisten vastuuviranomaisten tukemisessa ja – mikä on tärkeää – valvontahenkilöstön ja -virkamiesten käytännön koulutuksessa.

3.4.5 Yksi luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan kitkemisen oleellinen edellytys on oikeusvaltion rakentaminen ja oikeusvaltioperiaatteen vahvistaminen niissä maissa, joista kyseiset eläimet ja kasvit ovat peräisin. ETSK toivookin EU:lta suoraa osallistumista ja myös taloudellista panosta syyttäjä- ja tuomioistuinlaitoksen luomiseksi sekä tähän liittyen paikallisviranomaisten valveuttamiseksi.

⁽⁸⁾ Lontoon julkilausuma, 14. helmikuuta 2014.

⁽⁹⁾ International Consortium on Combating Wildlife Crime.

3.5 Mitkä välineet soveltuvat parhaiten EU:n toimiksi, joilla voidaan puuttua laittomien luonnonvaraisista eläimistä ja kasveista peräisin olevien tuotteiden kysyntään eri puolilla maailmaa ja EU:ssa? Mikä rooli kansalaisyhteiskunnalla ja yksityissektorilla voisi olla tässä yhteydessä?

3.5.1 Jotta luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjunta onnistuisi, tarvitaan toimia sekä tarjonnan vähentämiseksi – varoittavia seuraamuksia ja petosten torjuntaa koskevien strategioiden avulla – että kysynnän supistamiseksi. ETSK:n mielestä yksityissektorin ja kuluttajien aktiivisella ja tietoisella osallistumisella on tässä perustava rooli.

3.5.2 ETSK on samaa mieltä Lontoon julkilausumassa mainitusta tarpeesta toteuttaa erityistoimenpiteitä sen varmistamiseksi, että yksityinen sektori toimii vastuullisesti. Komitea toivoo, että käyttöön otettaisiin merkintä- ja jäljitysjärjestelmä, jolla varmistettaisiin luonnonvaraisten eläinten ja kasvien kaupan laillisuus ja (talouden, ympäristön ja paikallisyhteisöjen kannalta) kestävä toteuttaminen. Tässä voidaan ottaa mallia kaviaarin ja trooppisten puulajien kaupassa jo sovellettavista nykyisistä järjestelmistä ⁽¹⁰⁾.

3.5.3 ETSK pitää samoin tarpeellisena informoida kansalaisyhteiskuntaa ja kuluttajia ja saada nämä ymmärtämään, että laitton kauppa aiheuttaa erittäin vakavia ympäristövahinkoja ja vaikuttaa tuleviin sukupolviin. ETSK ilmaisee jälleen olevansa halukas edistämään aloitteita, joita EU mahdollisesti aikoo toteuttaa instituutioiden (koulut, museot jne.) puitteissa tai verkostojen konferenssien, mainoskampanjoiden, dokumenttien jne. avulla unionissa tai sen ulkopuolella. Komitea voi hyödyntää tässä EU:n ja Afrikan talous- ja yhteiskuntaelämän toimijoiden verkostoa, jonka se on muodostanut.

3.6 Miten EU voi parhaiten tuottaa lisäarvoa, jotta voidaan puuttua vaikutuksiin, joita luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittomasta kaupasta aiheutuu rauhalle ja turvallisuudelle?

3.6.1 ETSK katsoo, että tässä yhteydessä on kiinnitettävä erityishuomiota niiden lajien yksilöihin, jotka suuren arvonsa vuoksi keräävät järjestäytyneen rikollisuuden huomiota, mikä uhkaa sisäistä turvallisuutta tai jopa maailmanrauhaa. Näin ollen on huolehdittava asianmukaisten toimien toteuttamisesta EU:n ja maailman tasolla tekemällä yhteistyötä Europolin, Interpolin sekä muiden organisaatioiden ja foorumien kanssa sekä tästä ongelmasta eniten kärsivien maiden kanssa.

3.6.2 ETSK ei aliarvioi sitä, että hiljattain koetut maailmanlaajuiset epidemiat, mm. H5N1-lintuinfluenssa ja SARS-keuhkokuume, olivat välillisesti seurausta luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittomasta kaupasta. Edellä mainittujen merkintä- ja jäljitysjärjestelmien avulla, sikäli kuin ne yhdistetään asianmukaiseen eläinlääkinnälliseen valvontaan ja kasvinterveystarkastuksiin, voidaankin vähentää laittoman kaupan esiintymistä ja laajuutta maailmassa.

3.7 Miten EU:n yhteistyövälineillä voitaisiin paremmin auttaa kehitysmaita lujittamaan valmiuksiaan luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelemiseksi ja niillä käytävän laittoman kaupan torjumiseksi?

3.7.1 Laajoilla, kolmansien maiden kanssa solmittuihin kauppasopimuksiin tai -kumppanuuksiin liittyvillä kansainvälisillä yhteistyöaloitteilla voi olla ratkaiseva merkitys tällaisen laittoman kaupan kitkemisessä.

3.7.2 Valtioista riippumattomilla organisaatioilla voi olla perustava rooli tiedotuskampanjoissa ja tarjonnan supistamiseen tähtäävien politiikkojen tukemisessa. Ne voivat toimia yhdyslinkkinä viranomaisten ja asianomaisten ihmisten välillä.

3.7.3 Komitea toteaa, että niille kolmansien maiden asukkaalle, jotka työskentelevät luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan parissa, on tarjottava uusia ja parempia, kestäväällä pohjalla olevia kehitymis- ja työllistymismahdollisuuksia. Ne voivat liittyä mm. toiminnan muuttamiseen niin, että siirrytään laittomuuksista lailliseen toimintaan, esim. vastuulliseen matkailuun ⁽¹¹⁾.

3.8 Miten luonnonvaraisiin eläimiin ja kasveihin kohdistuvia rikoksia koskevien tietojen laatua voitaisiin parantaa EU:ssa sen varmistamiseksi, että poliittinen päätöksenteko on oikein kohdennettu?

3.8.1 ETSK katsoo, että rikollista toimintaa koskevien tietojen kokoaminen, yhdistäminen ja analysointi (tietopankissa) kansainvälisten turvallisuusorganisaatioiden (Europol, Interpol, UNODC) toimesta voi auttaa ymmärtämään nykyistä paremmin, miten järjestäytyneet rikollisuus toimii, ja ehkäisemään sitä.

⁽¹⁰⁾ CITES-sopimuksen puitteissa on olemassa kaviaariin sovellettava yleinen merkintäjärjestelmä. Kaviaarin maahantuonti edellyttää, että siihen on saatu toimivaltaisten viranomaisten lupa. Metsäalan kauppaa koskevalla unionin säännöllä edistetään tavoitetta ehkäistä trooppisten puulajien laitonta kauppaa tukemalla kansallisten jäljitysjärjestelmien toteuttamista. Näin pyritään vahvistamaan hyvää hallintotapaa kumppanimaissa. EU:ssa on ollut maaliskuusta 2013 lähtien kiellettyä tuoda mistä tahansa maailman maasta puutavaraa ja puutuotteita, jotka ovat peräisin laittomista hakkuista. Jäsenvaltioiden kansallisten viranomaisten velvollisuutena on tehdä tarkastuksia ja tarvittaessa langettaa seuraamuksia tahoille, jotka pitävät kaupan kiistanalaisesta lähteestä peräisin olevaa puutavaraa.

⁽¹¹⁾ Vastuullisessa matkailussa on kyse lähestymistavasta, jossa kiinnitetään huomiota sekä kohdealueen luonnonympäristön suojeluun että matkailijoita vastaanottavien ihmisten toimeentuloon ottaen huomioon, että näille on taattava tulojen saanti. Valistuneen matkailun tai ekomatkailun toivotaan auttavan monia maita pois köyhyydestä, antavan lukuisille perheille elinkeinon ja edistävän luonnon ja eläinten suojelua.

3.8.2 TRAFFIC-verkostolla⁽¹²⁾ voi olla tässä tärkeä rooli, sillä se voi kiinnittää kansainvälisen yhteisön huomion asiaan ja auttaa laittomasta kaupasta kootun datan ja tietojen jakamisessa asianomaisille viranomaisille ja sidosryhmille.

3.9 Miten voitaisiin vahvistaa ympäristö-, poliisi-, tulli- ja syyttäviviranomaisten toteuttamaa täytäntöönpanon valvontaa luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjumisen alalla jäsenvaltioissa ja lujittaa yhteistyötä näiden viranomaisten välillä? Miten voitaisiin lisätä oikeusviranomaisten asiantuntemusta tästä alasta?

3.9.1 Kun otetaan huomioon, että ympäristörikokset ovat vahvasti sidoksissa korruptioon ja laittomiin rahavirtoihin, komitea pitää tarpeellisena luokitella myös luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan rikokseksi, joka kuuluu rahanpesun ja korruption torjuntaan liittyvien toimenpiteiden piiriin. Näin ollen komitea kannattaa sellaisten suuntaviivojen soveltamista, joissa kuvaillaan tähän tarkoitukseen käytettävissä olevien, unionin sisäisten ja kansainvälisten maksusuoritusten tehokkaampaan jäljitettävyyteen tähtäävien rahoitusvälineiden (esim. *due diligence*) käyttöä.

3.9.2 ETSK toivoo tosiasiallisesti tehokkaiden, oikeasuhteisten ja varoittavien seuraamusten käyttöönottoa etenkin kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden ohjaileman laajamittaisen laittoman kaupan torjumiseksi. Tämä edellyttää, että EU:n antamilla säännöksillä varmistetaan, että jäsenvaltiot lukevat myös luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan ”vakavaksi rikokseksi”, josta määrätään enimmäisseuraamuksena vähintään neljä vuotta vankeutta.

3.9.3 ETSK:n mielestä on perustavan tärkeää saada kaikki luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjuntaan osallistuvat viranomaistahot kiinnittämään asiaan aiempaa enemmän huomiota ja järjestää sekä valvontavirkailijoille että toimivaltaisille tuomioistuimille asianmukaista koulutusta. Tällaisen toiminnan tulee sisältyä EU:n kansallisten viranomaisten välisiin uusiin koordinoitiprosesseihin ja kattaa mahdollisuuksien mukaan myös unionin ulkopuolisten maiden viranomaiset.

3.10 Miten nykyisillä välineillä järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi EU:ssa ja jäsenvaltioissa voitaisiin paremmin puuttua luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittomaan kauppaan? Mitä muita toimenpiteitä olisi harkittava, esimerkiksi seuraamusten osalta? Mitä toimia Europol ja Eurojust voisivat toteuttaa tämän suhteen?

Kyseiset rikokset tulee ottaa Europolin toteuttamien torjuntatoimien yhdeksi painopistealaksi, ja jäsenvaltioiden poliisilaitosten toimintastrategioita tulee koordinoida, kuten Euroopan komissio toteaa. Näin voidaan tehostaa syytteiden nostamista rikoksista, jotka liittyvät suojeltujen eläin- ja kasvilajien pyydystämiseen, kiinniottoon, hallussa pitämiseen, laittomaan kauppaan ja kaupan pitämiseen sekä kyseisten eläinten ja kasvien osien ja niistä tehtyjen tuotteiden kaupan pitämiseen ja laittomaan kauppaan.

Bryssel 5. kesäkuuta 2014.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE

⁽¹²⁾ <http://www.traffic.org/>

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Tavoitteena kilpailukykyinen ja resurssitehokas kaupunkiliikenne”

COM(2013) 913 final

(2014/C 424/09)

Esittelijä: **Edgardo Maria IOZIA**

Euroopan komissio päätti 7. maaliskuuta 2014 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Tavoitteena kilpailukykyinen ja resurssitehokas kaupunkiliikenne

COM(2013) 913 final.

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 21. toukokuuta 2014.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 4.–5. kesäkuuta 2014 pitämässään 499. täysistunnossa (kesäkuun 4. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 132 ääntä puolesta 3:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) suhtautuu myönteisesti komission 17. joulukuuta 2013 antamaan tiedonantoon ja pitää erittäin tärkeänä, että tehokkaan ja kestäväpohjaisen kaupunkiliikenteen kehittämiseen suunnattuja tukiohjelmia (esimerkiksi Civitas, Älykäs energiahuolto Euroopassa) jatketaan. Tarkasteltavana olevan ehdotuksen kaltaisten kunnianhimoisten hankkeiden ja käytössä olevien niukkojen taloudellisten resurssien yhteensovittaminen edellyttää kaikkien mahdollisten vaihtoehtojen huolellista ja perusteellista tarkastelua, jotta kiireelliset kestäväpohjaista liikkuvuutta edistävät aloitteet voidaan toteuttaa.

1.2 ETSK pitää välttämättömänä, että

- laaditaan realistisia, yhdennettyjä, koordinoituja suunnitelmia, joiden toteuttamista seurataan jatkuvasti, joissa keskitytään sekä henkilöiden liikkuvuuteen että logistiikkaketjuun ja joissa otetaan huomioon kaikki yhteisön jäsenet, erityisesti liikuntarajoitteiset
- kunnioitetaan toissijaisuusperiaatetta; komissio onkin järkevästi jakanut vastuuta tasapuolisesti eri tasoille ja on erityisesti ottanut jäsenvaltiot aktiivisesti mukaan
- edistetään taloudellisten resurssien hankintaa myös houkuttelemalla mukaan yksityistä pääomaa
- kansalaiset sekä työmarkkinaorganisaatiot ja kansalaisjärjestöt otetaan mukaan, jotta kestäväpohjaisesta liikkuvuudesta tulee koko yhteisön yhteinen haaste
- tuetaan hyvien käytänteiden vaihtoa laajan yhteisen eurooppalaisen portaalin kautta
- annetaan uutta vauhtia kaupunginjohtajien energia- ja ilmastositoumukselle (*Covenant of Mayors*)
- lisätään unionin ja EIP:n rahoitusosuutta: niiden tulisi edistää kaikin keinoin kestäväpohjaista kaupunkiliikennettä koskevan hankkeen toteuttamista Euroopan tasolla, sillä se vaikuttaa 70 prosenttiin unionin kansalaisista

- tehostetaan viranomaisten ja täydentäviä kaupunkiliikennepalveluja tarjoavien yksityisten tahojen koordinoitua kokonaisvaltaista ja kohdennettua lähestymistavan pohjalta
- toteutetaan johdonmukaista logistiikkaa, jolla pyritään aktiivisesti saavuttamaan kestävä ja muuttuvan kaupungin (*resilient, transition town*) tavoitteet: siinä kaikki osatekijät toimivat yhdessä kansalaisten elämänlaadun ja terveyden parantamisen puolesta
- hallinnoidaan julkisen ja yksityisen sektorin täydentävyyttä avaamalla markkinat kilpailulle sillä edellytyksellä, että sosiaalisia perusvaatimuksia noudatetaan kaikilta osin, hintoja valvotaan ja varmistetaan ympäristön kannalta kestävä kehitys
- määritetään ohjeelliset vaatimukset julkisen liikenteen ajoneuvojen ominaisuuksista ja luodaan näin Euroopan laajuiset markkinat, joilla voidaan saavuttaa mittakaavaetuja yhteishankintaorganisaatioiden kautta.

1.3 ETSK on samaa mieltä kaupunkiliikenteen strategisesta roolista kehityksessä kohti älykkäitä, ihmisläheisiä kaupunkeja, jotka pystyvät ratkaisemaan ympäristöhaasteet ja sopeutumaan uusiin tilanteisiin, ja korostaa jatkuvaa tarvetta välttää kapea-alaista ajattelua, johon liikennepolitiikassa usein edelleen syyllistytään.

1.4 Toteutettavissa toimenpiteissä on otettava asianmukaisesti huomioon tarve tasapainottaa sosiaaliset, taloudelliset ja ympäristöön liittyvät näkökohdat, sillä ne ovat kestävä kehityksen kolme pilariaa.

1.5 ETSK ei vastusta kaupunkiliikenteen markkinoiden avaamista kilpailulle, mikäli työntekijöiden oikeudet ja työpaikat turvataan, kattavan liikenneverkon säilyttäminen taataan ja palvelu ja hintataso todella paranevat. Sopimusehtojen tarkka noudattaminen on varmistettava jatkuvan seurannan avulla.

1.6 ETSK katsoo, että tehokas, tuloksellinen ja kestävä kehityksen mukainen liikennepolitiikka perustuu seuraaviin osaluaisiin:

EU:n tasolla

- Kestävä liikkuvuuden suunnitelmista tehdään unionin laajuinen hanke, jossa kaupungit toteuttavat paikallistason aloitteita, jotta kansalaiset tiedostavat paremmin tarpeen muuttaa käyttäytymistä ja myös syvään juurtuneita tapoja.
- Annetaan uutta pontta kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopimuksen energiatehokkuutta käsittelevälle osiolla, johon sisältyy myös kaupunkiliikenteen tehostaminen.
- Rahoitetaan tarvittavat toimenpiteet käyttämällä EU:n varoja (rakennerahastot, Horisontti 2020 -puiteohjelma) alan tutkimus- ja innovointitoimintaan.
- Myönnetään halpakorkoista EIP:n rahoitusta ja kehitetään mahdollisuuksien mukaan julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia suurten kaupunki-infrastruktuurien toteuttamista ja hallinnointia varten.

Valtakunnallisella tasolla

- Kannustetaan käyttämään tehokkaampia ja vähemmän saastuttavia liikennemuotoja ja uutta teknologiaa.
- Taataan kaikkien ja erityisesti liikuntarajoitteisten oikeus kestäväpohjaiseen liikkuvuuteen.

Alue- ja paikallistasolla

- Parannetaan yhteentoimivuutta.
- Kehitetään etätyökeskuksia.

- Toteutetaan viranomaisille ja alan ammattilaisille suunnattua yhteistä koulutuspolitiikkaa yhdenmukaisen osaamisen ja yhdenmukaisten strategioiden kehittämiseksi.
- Toteutetaan kohdennettua ja kestäväpohjaista politiikkaa kaupunkien keskusta-alueille pääsyn sääntelemiseksi.
- Koordinoidaan toimintaa suuria kaupunkikeskuksia ympäröivien alueiden kanssa yhdenmukaisesti toteuttamiseksi.
- Otetaan kansalaiset mukaan etsimään parhaita ratkaisuja.
- Seurataan jatkuvasti saavutettuja tuloksia ja tehdään tarvittaessa nopeita muutoksia tehostamiin toimenpiteisiin.
- Annetaan valistusta julkisen ja yksityisen liikenteen vastuullisesta käytöstä.
- Kehitetään yritysten välistä yhteistyötä tuotantokeskuksiin ja käsiteollisuusalueille suuntautuvien ja sieltä lähtevien kuljetusten koordinoimiseksi.
- Otetaan kohderyhmät eli vastaavanlaisia vaatimuksia ajavat ryhmät mukaan arvioimaan yhdessä erityistarpeisiin kohdennettujen palvelujen ominaisuuksia.

1.7 ETSK korostaa tarvetta nykyistä tiiviimpään yhteistyöhön toimivaltaisten julkishallinnon elinten ja kansalaisten välillä ja muistuttaa, että komissio kehotti kaupunkiliikenteen toimintasuunnitelmassa ⁽¹⁾ kiinnittämään erityistä huomiota muita heikommassa asemassa olevien ryhmien, kuten vanhusten, pienituloisten ja liikuntarajoitteisten, liikkuvuustarpeisiin, joihin vastaamiseksi tarvitaan erityistä politiikkaa.

1.8 ETSK katsoo, että komission olisi pitänyt jälleen ajaa voimakkaasti näitä asioita, joista aiheutuvaa syrjintää ei voida hyväksyä. Komission tulisi valvoa, että tämä eurooppalainen perusoikeus – oikeus liikkuvuuteen – taataan jäsenvaltioissa kaikille kansalaisille ilman minkäänlaista syrjintää.

1.9 Komitea pyytää käsittelemään myös köyhyyden ja liikkuvuuden välistä kytköstä ja puuttumaan siihen samalla tavalla kuin unioni on käsitellyt energiaköyhyyttä ja köyhyyttä muilla aloilla. Jäsenvaltioiden olisi toteutettava toimenpiteitä, joilla tuetaan heikoimmassa asemassa olevia ja köyhimpiä väestönosia. Oikeus liikkuvuuteen kuuluu kaikille eikä vain hyväosaisille.

1.10 ETSK kehottaa kiinnittämään huomiota kaupunkilogistiikan mahdollisuuksiin tehostamiskeinona ja kestävä kehityksen edistäjänä. Logistiikka olisikin otettava asianmukaisesti huomioon kaupunkisuunnittelussa ja yhteistyöhankkeissa. ETSK onkin tyytyväinen komission tällä alalla kaavailemiin aloitteisiin.

1.11 ETSK kehottaa komissiota yhdistämään kaikki kaupunkiliikenteeseen liittyvät aloitteet ja poliittiset linjaukset yhteen välineeseen. Tällä hetkellä aihetta käsitellään ainakin viidessä portaalissa, mistä aiheutuu resurssien tuhlausta ja tehottomuutta.

1.12 Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden tulee kehittää yhdenmukaisia politiikkaa ja määrittää yhteiset kunnianhimoiset tavoitteet. Kansalaisille on jaettava tietoa vaihtoehtoisista, vähemmän saastuttavista liikennemuodoista. Valistus on muutoksen ensimmäinen edellytys. Kansalaisten tulee löytää uudelleen kaupungilla kävelyn viehätys ja pyöräily keinona mennä töihin tai tapaamaan ystäviä. Viranomaisten tulisi tukea tällaista kestävä kehityksen mukaista liikkumista kulttuurihankkein luomalla kaupunkien keskustoihin historiallisia tai arkkitehtonisia reittejä sekä opastetuina retkin tukemalla sellaisten pyöräilyretkien organisoimista, jotka herättävät kiinnostusta ja houkuttelevat lisää käyttäjiä.

1.13 Nykyisissä kaupungeissa tapahtuu perinpohjaisia arkkitehtuurin ja kaupunkisuunnittelun muutoksia tulevina vuosikymmeninä. ETSK suosittelee jakamaan tietoa kaikista mahdollisista toimenpiteistä. Liikkuvuutta ja tulevien sukupolvien kaupunkien viihtyvyyttä pystytään parantamaan tieto- ja viestintätekniikan, kaupunkisuunnittelun innovaatioiden ja paikallisten aloitteiden ansiosta.

1.14 ETSK suosittelee, että otetaan asianmukaisesti huomioon tarve varmistaa kaupunkiliikenneverkon tasapuolinen ja yhtenäinen levittäytyminen, jotta vältytään tilanteelta, jossa huonojen tai olemattomien liikenneyhteyksien päässä olevien alueiden asukkaat jäävät modernien kaupunkigettojen vangeiksi.

⁽¹⁾ COM(2009) 490 final/2.

1.15 Kaikkien julkisten ja yksityisten päättäjien välille on luotava tehokkaat ja johdonmukaiset koordinoitumekanismit kaikilla tasoilla. Kestävän kaupunkiliikenteen suunnitelmat, jotka ovat ilmastoa, ympäristöä, energiaa, terveyden suojelua sekä ajan- ja energiansäästöä koskevien tavoitteiden mukaisia ja jotka edistävät taloutta merkittäväällä tavalla, on otettava ensisijaiseksi tavoitteeksi kaikilla tasoilla EU:ssa.

1.16 ETSK suosittelee konkreettisten toimenpiteiden toteuttamista pyöräteiden ja jalankulkuväylien kehittämiseksi yksinomaan näitä, kestävän kehityksen mukaisia liikennemuotoja varten, ja ne olisi mahdollisuuksien mukaan suunniteltava julkisen liikenteen intermodaalisten solmukohtien yhteyteen.

2. Johdanto

2.1 Eurooppa on yksi maailman kaupungistuneimmista maanosista. Yli kaksi kolmasosaa Euroopan väestöstä asuu nykyisin kaupunkialueilla, ja prosenttiosuus kasvaa koko ajan (raportti ”Huomispäivän kaupungit”, Euroopan komissio, 2011). Monissa kaupungeissa liikkuminen on yhä vaikeampaa ja resurssien käytön kannalta tehotonta: tyypillisiä piirteitä ovat usein jatkuvat liikenneruuhkat, joiden vuotuisten kustannusten arvioidaan olevan 80 miljardia euroa (ruuhkien kokonaiskustannukset, ks. SEC(2011) 358 final), huono ilmanlaatu, onnettomuudet, melusaaste ja korkeat hiilidioksidipäästöt. Kaupunkiliikenne tukeutuukin Euroopassa valtaosin perinteisiä polttoaineita käyttäviin yksityisautoihin.

2.2 Euroopan komission varapuheenjohtajan, liikenteestä vastaavan komission jäsenen Siim Kallasin mukaan kaupunkiliikenteen ongelmien ratkaiseminen on tällä hetkellä liikennealan keskeisiä haasteita. ”Koordinoitulla toiminnalla onnistumme tässä paremmin” (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-1255_fi.htm).

2.3 Euroopan parlamentti ja EU:n neuvosto ovat tunnustaneet, että energiatehokkuuden parantamiseksi ja energian säästämiseksi on tarpeen laatia tarkoituksenmukaiset liikennealan strategiat energiankulutukseen ja kasvihuonekaasupäästöihin liittyvän ongelman ratkaisemiseksi. Tätä varten annettiin 23. huhtikuuta 2009 direktiivi 2009/33/EY, jonka tavoitteena on edistää puhtaiden ja energiatehokkaiden tieliikenteen ajoneuvojen markkinoita ottaen huomioon energia- ja ilmastovaikutukset ajoneuvon koko käyttöiän aikana.

2.4 Valkoisessa kirjassa ”**Yhtenäistä Euroopan liikennealuetta koskeva etenemissuunnitelma – Kohti kilpailukykyistä ja resurssitehokasta liikennejärjestelmää**” (COM(2011) 144, 28.3.2011) on asetettu tavoitteeksi moderni ja kilpailukykyinen liikennejärjestelmä, joka edistää talouskasvua ja työllisyyttä, vähentää Euroopan öljyriippuvuutta ja alentaa hiilidioksidipäästöjä.

2.5 Liikenne aiheuttaa nykyisin EU:ssa neljänneksen kaikista hiilidioksidipäästöistä ja heikentää merkittäväällä tavalla ilmanlaatua erityisesti kaupunkialueilla (pienhiukkaset, typen oksidit, hiilivedyt ja hiilidioksidi). Vaihtoehtoisten polttoainoiden käyttö bensiiniin ja dieseliin sijaan vähentäisi tieliikenteen ympäristövaikutuksia, mikäli polttoaineet on tuotettu kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

2.6 ETSK on ilmaissut lausunnossaan ”Kaupunkiliikenteen toimintasuunnitelma”⁽²⁾ vahvan tukensa Euroopan komission vuonna 2009 julkaisemalle kaupunkiliikennesuunnitelmalle, jossa paikallis-, alue- ja keskushallinnon viranomaisille esitetään ehdotuksia siitä, miten tarjota kaupunkialueilla mahdollisimman korkeatasoinen ja kestäväällä pohjalla oleva elämänlaatu. Toimenpiteistä suurin osa ei kuitenkaan ollut luonteeltaan sitovia.

2.7 Komission ehdottaman kilpailukykyisen ja resurssitehokkaan liikennejärjestelmän tavoitteita ovat tavanomaisia polttoaineita käyttävien autojen käytön puolittaminen kaupunkiliikenteessä vuoteen 2030 mennessä ja niiden poistaminen kaupungeista asteittain vuoteen 2050 mennessä, hiilidioksidivapaa kaupunkilogistiikka suurissa kaupunkikeskuksissa vuoteen 2030 mennessä sekä tieliikennekuolemien määrän saaminen lähelle nollaa vuoteen 2050 mennessä⁽³⁾.

2.8 Tässä lausunnossa otetaan huomioon tiivistetysti Euroopan unionin aloitteet kestävän kaupunkiliikenteen edistämiseksi mutta keskitytään komission äskettäin julkistamaan tiedonantoon ”Tavoitteena kilpailukykyinen ja resurssitehokas kaupunkiliikenne”. Nykyisen kehitysmallin suuntaaminen kohti mallia, jossa käytettävissä olevia resursseja käytetään tehokkaammin, on mahdollista aloittaa nimenomaan kaupungeista, joissa väestötiheys on suuri.

⁽²⁾ EUVL C 21, 21.1.2011, s. 56–61.

⁽³⁾ COM(2011) 144 final.

2.9 Kaupunkien ja kaupunkilaisten lähitulevaisuuden uudet ympäristöhaasteet ovat auttaneet nostamaan kaupunkiliikenteen keskeiseen asemaan rakennettaessa nk. muuttuvia kaupunkeja (*transition town*). Mukautumiskyvyn käsitteen tulisi kaupunkiliikennepolitiikan yhteydessä antaa ratkaiseva sysäys kaupungeissa tapahtuvien muutosten yhdentämiseksi tehokkaammin siten, että varmistetaan yhdenmisen lähestymistavan soveltaminen energia-, ympäristö- ja liikennepolitiikkaan.

2.10 ETSK kannattaa yhdenmista lähestymistapaa, jolla edistetään toimenpiteitä eri aloilla, kuten ympäristön ja terveyden, puhtaiden ja energiatehokkaiden tekniikoiden, infrastruktuurin kehittämisen, kaupunki- ja liikennesuunnittelun, tavarankuljetuslogistiikan, innovoinnin ja tutkimuksen, liikenneturvallisuuden ja yleisötiedotuksen aloilla.

2.11 ETSK korostaa, että on tärkeää kiinnittää huomiota liikenneonnettomuuksien vähentämiseen ja kansalaisten terveyden parantamiseen laatimalla pitkän aikavälin strategioita, joilla kaikki kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamisen edellyttämät toimenpiteet pannaan täytäntöön. Jokainen näillä toimenpiteillä pelastettu ihmishenki, jokainen vältetty onnettomuus, jokainen suojattu kansalainen on yhteiskunnalle mittaamattoman arvokas, ja tätä tulisi käyttää keskeisenä perusteena pohdittaessa toimenpiteiden kiireellisyyttä.

3. Euroopan unionin aloitteet kaupunkiliikenteen alalla

3.1 EU:n strategioilla ja aloitteilla on pyritty tukemaan kestävän kehityksen mukaisia kaupunkiliikennemuotoja, jotka tukevat innovointia kaupunkiliikenteen mallien ja kulkuneuvojen alalla, yhteentoimivan kaupunkijärjestelmän edistämässä, julkisen liikenteen sekä jalankulun ja pyöräilyn tukipolitiikassa ja kaupunkiliikenteen sisällyttämisessä osaksi yhdenmista strategista kaupunkikehitysohjelmaa. Käytettävissä olevia varoja on valitettavasti supistettu, eivätkä ne riitä tarvittavien aloitteiden toteuttamiseen eri tasoilla. Jäsenvaltiot ovat puolestaan leikanneet paikallishallinnon määrärahoja, ja kaupunkiliikenteen kehittämissuunnitelmia on siksi jouduttu hidastamaan. Tarvitaan kiireellisesti perusteellinen suunnanmuutos, jotta investoinnit ja työllisyys saadaan takaisin nousuun ja jotta ennen kaikkea ihmisten elämänlaatu paranisi nopeasti.

3.2 Älykkäät kaupungit ja yhteisöt

3.3 Eurooppalainen innovaatiokumppanuus "Älykkäät kaupungit ja yhteisöt" on jatkoa Euroopan komission vuonna 2011 käynnistämälle älykkäitä kaupunkeja ja yhteisöjä käsittelevälle aloitteelle. Se tuo yhteen kansalaisten, yritysten ja yhteisöjen edustajat ja tarjoaa foorumin, jolla nämä voivat määrittää, kehittää ja toteuttaa innovatiivisia ratkaisuja ja muuttaa ne todellisuudeksi. Kestävähajainen kaupunkiliikenne on yksi innovaatiokumppanuuden tärkeimmistä aloista; muita aiheita ovat kestävän kehityksen periaatteen mukaiset kaupunginosat ja rakennettu ympäristö sekä yhdenmisen energia-alan, tieto- ja viestintätekniikan ja liikenteen infrastruktuurit ja prosessit.

3.4 Civitas

3.5 Euroopan komission osarahoittama Civitas-aloite on vuodesta 2002 antanut uutta vauhtia kaupungeille: sen avulla on otettu käyttöön kestävyysajattelun mukaisia liikennejärjestelmiä yli 200 eurooppalaisessa kaupungissa, ja se muodostaa nykyisin erittäin aktiivisen verkon tällä alalla. Komissio aikoo vahvistaa aloitetta Horisontti 2020 -puiteohjelman turvin ja tukea innovatiivisen teknologian hyödyntämistä kilpailukykyisen ja resurssitehokkaan liikenteen luomiseksi. ETSK on useaan otteeseen korostanut tämän aloitteen ja muiden kestäväpohjaisen liikkuvuuden edistämiseksi kaavailtujen hankkeiden merkitystä.

3.6 Euroopan laajuiset liikenneverkot (TEN-T)

3.7 Euroopan unioni tukee yhteisen edun mukaisia kaupunkialueiden hankkeita, kuten kansallisiin tai kansainvälisiin toimitusketjuihin liittyvien kaupunkilogistiikan toimien parantamista.

3.8 Kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopöytäkirja

3.9 Siirtyminen kestäväpohjaisempiin liikennemuotoihin tapahtuu hyvin hitaasti. Komission vuonna 2008 käynnistämässä kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopöytäkirjassa kannustetaan allekirjoittajakaupunkeja sisällyttämään liikkuvuuteen ja kaupunkiliikenteeseen liittyvät kysymykset kestävyysperiaatteiden mukaisiin energiankäytön toimintasuunnitelmiin siten, että taataan kansalaisten ja laajemmin koko kansalaisyhteiskunnan osallistuminen (kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopöytäkirjaan sisältyvät ohjeet kestävyysperiaatteiden mukaisista energiankäytön toimintasuunnitelmista).

4. Tiedonannon sisältö

4.1 Komission tiedonannossa kiinnitetään huomiota tämänhetkisiin liikenneongelmiin ja liikkumisen tehottomuuteen Euroopan kaupungeissa ja pohditaan muun muassa liikenneturvaksiin, korkeisiin hiilidioksidipäästöihin, ilmanlaatuun, kuolemaan johtaneisiin kaupunkiliikenneonnettomuuksiin ja ihmisten terveyteen kohdistuviin vaikutuksiin liittyviä ongelmia.

4.2 Tiedonannon tarkoituksena on lisätä Euroopan kaupungeille annettavaa tukea kaupunkiliikenteen haasteiden ratkaisemiseksi, jotta kehitys saataisiin kestäväpohjaiselle uralle ja jotta kilpailukykyistä ja resurssitehokasta eurooppalaista liikennejärjestelmää koskevat EU:n tavoitteet saavutettaisiin.

4.3 Tätä varten komissio aikoo lujittaa kestävyysajattelun mukaisen liikenteen tukitoimia aloilla, minne EU:n toimet tuovat lisäarvoa.

4.3.1 *Kokemusten vaihto ja parhaiden käytänteiden esittely*: toimenpiteet parhaiden käytänteiden levittämiseksi, aiheelle omistetut portaalit ja eurooppalaisen asiantuntijaryhmän perustaminen ovat pääasiallisia toimia, jotka komissio on päättänyt toteuttaa.

4.3.2 *Kohdennettu rahoitustuki*: EU:n rakenne- ja investointirahastojen avulla voidaan toteuttaa konkreettisia, yhteisiä toimia erityisesti muita heikommassa asemassa olevilla alueilla. Kaupunkiliikennealan menositoumuksia rahoitetaan edelleen rakennerahastoista, Euroopan sosiaalirahastosta ja muista käytettävissä olevista rahastoista.

4.4 Tutkimuksen ja innovoinnin tukeminen: Horisontti 2020 -puiteohjelmaan sisältyvässä Civitas 2020 -aloitteessa kaupungit, yritykset, tiedemaailma ja muut kumppanit voivat kehittää ja testata uudenlaisia kaupunkiliikennetarkaisuja.

4.4.1 Komissio ehdottaa erityisesti seuraavien aiheiden työstämistä:

4.5 Jäsenvaltioiden osallistuminen: Komissio kehottaa jäsenvaltioita luomaan oikeanlaiset puitteet, joissa kaupungit ja metropolit voivat laatia ja toteuttaa kestävä kaupunkiliikenteen suunnitelmiaan. Tämä on keskeinen tekijä komission suunnitelmassa, ja on ratkaisevan tärkeää, että jäsenvaltiot saadaan vakuuttumaan ja suhtautumaan asiaan myönteisesti. Toissijaisuusperiaatteen mukainen strategia on tässä tapauksessa välttämätön onnistumisen edellytys, ja kaikkien on sitouduttava tekemään oma osuutensa.

4.6 Yhteistyö: komissio esittää erityisiä suosituksia, jotka koskevat kaikkien hallintotasojen välistä sekä julkisen ja yksityisen sektorin välistä koordinoitua toimintaa neljällä alalla:

- kaupunkilogistiikka
- taajamaliikenteen säätelytoimet
- älykkäisiin liikennejärjestelmiin perustuvien ratkaisujen täytäntöönpano
- kaupunkien katuliikenteen turvallisuus.

Bryssel 4. kesäkuuta 2014.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Energian hinnat ja kustannukset Euroopassa”

COM(2014) 21 final

(2014/C 424/10)

Esittelijä: **Richard ADAMS**

Euroopan komissio päätti 15. tammikuuta 2014 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Energian hinnat ja kustannukset Euroopassa

COM(2014) 21 final.

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 21. toukokuuta 2014.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 4.–5. kesäkuuta 2014 pitämässään 499. täysistunnossa (kesäkuun 4. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 140 ääntä puolesta ja 10 vastaan 13:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1. Energiahinnat ovat kokonaisuutena katsoen saavuttaneet historiallisen korkean tason ja nousevat todennäköisesti edelleen. Tällä on ankaria taloudellisia vaikutuksia moniin kuluttajiin kaikkialla EU:ssa, ja teollisuuden kohdistuva vaikutus on useissa tapauksissa vastaavanlainen. Komission tiedonannossa korostetaan, että kansalaisyhteiskunnassa on ymmärrettävä paremmin, miten energiahintojen rakenteessa voidaan sovittaa unionin ilmastotavoitteet yhteen välttämättömän energiavarmuuden kanssa. Ellei tätä ymmärretä, ei luvassa ole poliittista tahtoa eikä kuluttajien hyväksyntää.

1.2. Energiahinnat voivat muodostaa teollisuudelle tärkeän kilpailukykytekijän. Teollisuuden kilpailukyvyyn taloudellista analyysyä ei kuitenkaan pitäisi rajoittaa pelkästään energiahintoihin. Huomioon pitäisi ottaa myös muita keskeisiä tekijöitä, kuten energiantensiteettiä sekä energiakustannusten osuus kaikista tuotantokustannuksista ja voittomarginaalista. On olennaisen tärkeää, että ilmastonmuutoksen hillitseminen on johdonmukaista kaikkialla maailmassa. Euroopan omaksuma johtoasema voi johtaa heikkoon kilpailukykyyn sekä teollisuuden ja hiilidioksidipäästöjen siirtymiseen muualle.

1.3. Energiatehokkuus, uusiutuvat energialähteet ja muut kotoperäiset energialähteet voivat kaikki parantaa toimitusvarmuutta, mutta niihin jokaiseen liittyy kustannuksia, riskejä, ympäristövaikutuksia sekä yhteiskunnallista hyväksyntää koskevia tekijöitä. Koska maakohtaiset lähestymistavat ja asenteet vaihtelevat, on olennaista analysoida kustannuksia avoimesti sekä tarkistaa tukivälineitä (esim. syöttötariffeja ja niitä koskevaa sääntelyä) ja parantaa niiden koordinoitua määrittäessä hyväksyttävissä olevaa energialähteiden valikoimaa kuhunkin jäsenvaltioon. Yhteistyö naapurimaiden kanssa on myös yhtä tärkeää.

1.4. On tarpeen varmistaa teollisuuden kyky mukautua tulevaisuuteen entiseen tapaan ja vahvistaa nimenomaan energia-alan kykyä toteuttaa energiajärjestelmään tarvittavat investoinnit. Tämä vaatii valtiovallalta vakaita sitoumuksia, joiden täytyy olla johdonmukaisia unionin energian sisämarkkinoiden kanssa.

1.5. Energian sisämarkkinat täytyy saada valmiiksi. Jotta niiden potentiaali voidaan hyödyntää täysimääräisesti, niitä on tuettava tarkoituksenmukaisin markkinapohjaisiin välinein, kansallisia energiapolitiikkoja tosiasiallisesti EU:n tasolla koordinoitujen ja antamalla niille selkeä yhteinen suunta. Välttämättömänä ennakoedellytyksenä on, että ryhdytään uudelleen korostamaan läpinäkyvien ja täsmällisten tietojen merkitystä. Yksittäisten jäsenvaltioiden erityistilanne – esimerkiksi nykyiset energiasaarekkeet – on otettava huomioon, ja hintoja tarkistettaessa on otettava lukuun, että ilman kehittyntä infrastruktuuria, joka edellyttää huomattavia investointeja, ei yhteisiä energiemarkkinoita voida saattaa päätökseen eivätkä valtiot voi hyödyntää niiden tarjoamia etuja.

1.6. On olennaisen tärkeää optimoida kustannukset EU-tasolla tapahtuvan tiiviimmän koordinoinnin ja solidaarisuuden avulla, varsinkin koska energiapolitiikan keinot ovat jäsenvaltioiden välittömässä valvonnassa. Tällainen koordinointi on ollut aiemmin vähäistä. Tarvitaan uutta lähestymistapaa. Jäsenvaltioiden solidaarisuus kasvavan toimitusepävarmuuden vallitessa on myös erittäin tärkeää, samoin kuin yhteisen tutkimus- ja kehitystyön jatkamisen korostaminen entisestään energian tuotannossa ja toimitusketjussa ilmenevien ongelmien ratkaisemiseksi.

1.7. Rakentamalla nesteytetyn kaasun siirron solmukohtia jäsenvaltioiden ryhmien kesken pystytään optimoimaan ja vähentämään kustannuksia erottamalla öljyn ja kaasun hinnat toisistaan ja parantamalla joustavuutta energiantuottajien näkökulmasta.

1.8. Koordinoinnin tehostamiseksi ETSK kehottaa toteuttamaan toimia, jotka koskevat energiakysymyksistä käytävän vuoropuhelun käsittevävä laaja-alaista unionin tason ohjelmaa, ja antamaan ohjelmalle suoraa tukea. Toimintaan pitäisi ottaa mukaan energian kuluttajia, jotka edustavat sekä kotitalouksia että teollisuutta, ja energiaketjun kaupallisia ja institutionaalisia osapuolia yhdessä paikallisten, alueellisten ja valtiollisten viranomaisten kanssa.

1.9. Kattavan, riippumattoman, edustavan ja avoimen eurooppalaisen energiavuoropuhelun olisi myös tarjottava pohja komission ehdottamalle uudelle hallintoprosessille, jotta vuoteen 2030 ulottuvassa kehyspaketissa esitetyt energia- ja ilmastotavoitteet saavutetaan.

2. Johdanto ja taustaa

2.1. Useimpien EU:n kotitalouksien ja teollisuusasiakkaiden maksamat energian, erityisesti sähkön, hinnat ovat nousseet useiden vuosien ajan inflaatiota nopeammin. Kotitaloudet kaikkialla Euroopassa ovat huomanneet tämän vaikutuksen käytettävissään olevissa varoissa, ja energiaköyhyys on lisääntynyt huomattavasti eräissä jäsenvaltioissa. Vaikutus on näkynyt tiettyjen toimialojen kilpailukyvyssä, etenkin energiavaltaisessa teollisuudessa. Aiemmin teollisuus vastasi korkeisiin hintoihin usein parantamalla energiatehokkuuttaan ja erikoistumalla korkean lisäarvon tuotteisiin, mutta voidaan väittää, että mahdollisuudet siihen ovat hupenemassa. Taloudellinen taantuma on lisännyt paineita, ja energiatehokkuuden parantamisesta ja leikkauksista huolimatta useimpien kuluttajien kustannukset kasvavat.

2.2. Euroopan komission tammikuussa 2014 esittelemä paketti sisältää kaksi tärkeää kertomusta, jotka ovat hintojen ja kustannusten kannalta suoraan relevantteja. Toinen näistä komission yksiköiden valmisteluasiakirjoista käsittelee energian hintoja ja kustannuksia ja toinen energiatalouden kehitystä Euroopassa. Paketissa asetetaan energia- ja ilmastotavoitteet vuoteen 2030 ulottuvaksi jaksoksi. Siinä todetaan, että ilmaston suojeleminen, teollisuuden kilpailukyvyyn ylläpitäminen ja kohtuuhintaisen energian tarjoaminen kansalaisille on mahdollista sovittaa yhteen. Tämä edellyttää yhteisen käsityksen muodostamista päästöjen vähentämisestä ja talouden viherryttämisestä saatavista konkreettisista taloudellisista, sosiaalisista ja ekologisista hyödyistä, niiden tunnustamista ja niistä tiedottamista. Paketissa myönnetään implisiittisesti, että julkinen tuki on ratkaisevan tärkeää ja että tarvitaan realistisempi lähestymistapa etenkin taloudellisiin haasteisiin. Komissio katsoo, että "tavoitteet ovat markkinoille vahva viesti ja että ne kannustavat tekemään yksityisiä investointeja uusiin putkistoihin ja sähköverkkoihin tai matalahiilisiin teknologioihin" ⁽¹⁾.

2.3. Käsillä olevan lausunnon aiheena olevassa tiedonannossa energian hinnoista ja kustannuksista todetaan IEA:n ⁽²⁾ tavoin, että maailmanmarkkinahinnat ja välttämättömät laaja-alaiset investoinnit infrastruktuuriin ja energiatehokkuuteen yhdessä ilmastopainotteisen verotuksen kanssa pitävät kokonaisvaikutuksellaan energiahinnan nykyisellä historiallisella korkealla tasolla. Sen lisäksi, että tämä voi vaikuttaa vakavasti kuluttajiin, nykyinen sähköntuotantoalalla käypä tukkuhinta, noin 40 euroa/MWh, ei myöskään mahdollista sitä, että alalla voitaisiin ryhtyä investointeihin, joita tarvittaisiin sekä vanhenevan omaisuuden uusimiseen että ilmastonmuutoksen torjumiseen. Lausunnossa keskitytään kansalaisyhteiskunnan todennäköiseen reaktioon ja siihen, miten vahvoja markkinasignaaleja ja poliittisia reaktioita voidaan saada aikaan toimintalinjoille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

⁽¹⁾ Johdanto: http://ec.europa.eu/energy/2030_en.htm

⁽²⁾ World Energy Outlook, IEA, 2013.

3. Komission tiedonannon pääsisältö

3.1. Vuoden 2008 jälkeisten viiden vuoden aikana energian vähittäismyyntihinnat kohosivat Euroopassa, eräissä jäsenvaltioissa varsin merkittävästi, huolimatta suhteellisen tasaisista sähkön tukkuhinnoista ja vakaista kaasun tukkuhinnoista. Tällä oli huomattava ja oletettavasti jatkuva vaikutus kotitalouksiin ja teollisiin kuluttajiin etenkin taloudellisen taantumana aikana. Jäsenvaltioiden välillä on myös suurta vaihtelua, sillä osa kuluttajista maksaa energiastaan 250–400 prosenttia muita enemmän. Merkittävä osa tästä kasvusta on johtunut siirto- ja jakeluhintojen noususta sekä verojen ja maksujen kohoamisesta. Primäärienergian kustannukset ovat kuitenkin edelleen suurin yksittäinen tekijä hinnanmuodostuksessa.

3.2. EU-valtioiden on saatava sisäiset energiamarkkinat valmiiksi vuonna 2014. Markkinoiden vapauttaminen tehostaa investointeja ja kilpailua sekä parantaa tehokkuutta useilla aloilla, mikä saattaa tuoda hyötyä alhaisina hintoina. Kuluttajat ja teollisuus (erityisesti pk-yritykset) voivat alentaa energialaskuaan vaihtamalla edullisempiin energiatoimittajiin silloin kun niitä on riittävän paljon.

3.3. EU-valtioiden on myös kehitettävä energiainfrastruktuuria entisestään, monipuolistettava energiansaantia ja toimitusreitit sekä omaksuttava yhtenäinen kanta neuvoteltaessa suurimpien energia-alan kumppaneiden kanssa.

3.4. Jäsenvaltioiden olisi myös varmistettava, että peruskäyttäjien ja veronmaksajien rahoittamia energiapolitiikkoja sovelletaan mahdollisimman kustannustehokkaasti ja parhaita käytänteitä noudattaen.

3.5. EU:n ja jäsenmaiden on vertailtava verkkokustannuksia ja käytänteitä aiempaa enemmän. Verkkokäytänteiden lähentäminen kaikkialla Euroopassa tarjoaa mahdollisuuden parantaa tehokkuutta ja leikata verkkokustannusten osuutta hinnoista.

3.6. Kuluttajat ja teollisuus voivat jossakin määrin pitää energiakustannuksensa alhaisina parantamalla energiatehokkuuttaan. Kuluttajien vapaaehtoiset toimet energiankulutuksensa tai sen ajoituksen sopeuttamiseksi (kysynnänohjaus) ja innovatiiviset energiateknologiat voivat auttaa säästämään energiaa ja rahaa.

3.7. EU:n täytyy jatkaa energiatukia ja vientirajoituksia koskevia toimiaan kansainvälisten kumppaniensa kanssa ja auttaa suojelemaan tiettyjä teollisia kuluttajia veronsiirtoin ja verovapauksin sekä veroihin ja maksuihin tehtävin leikkauksin.

3.8. Komissio perää ennen muuta energian sisämarkkinoiden loppuunsaattamista EU:ssa ja ehdottaa, että kotitalouksien ja teollisuuden pitäisi yhtäläisesti parantaa energiatehokkuuttaan, omaksua kysyntäjoustotekniikka ja muita uusia energiateknologioita ja -innovaatioita energian ja rahan säästämiseksi, ja että jäsenvaltioiden on parannettava energian siirtoa ja jakelua merkittävästi. Merkille pantavaa on, että uusiutuvien energialähteiden aktiivisempi käyttö voi parantaa välittömästi energiavarmuutta. On myös merkille pantavaa, että tietyissä jäsenvaltioissa kuluttajat tarvitsevat toimia energiaköyhyyden varalta, ensi sijassa sosiaalipoliittisin toimia. Mikäli kilpailutilanne heikkenee oletetulla tavalla teollisuuden käyttämän energian alalla, asiaa voidaan käsitellä ensisijaisesti WTO:n puitteissa minimoimalla kilpailevissa kolmansissa maissa tuotetulle energialle myönnettäviä tukia ja myös muilla veronsiirroilla.

4. Yleistä

4.1. Komission ehdottamassa strategisessa reaktiossa on kolme olennaisen tärkeää tekijää. Energian sisämarkkinoiden loppuunsaattamisesta riippumatta voi kysyä, voidaanko "vihreään" talouteen tähtävään toimintamallin jatkamista tai sen tehostamista puoltaa vakuuttavasti, kuten vuoteen 2030 asetettua kehystä käsittelevässä asiakirjassa painotettiin, ja mitä tämä merkitsisi energianhintoja ja kustannuksia ajatellen? Toiseksi, voidaanko kansalaisyhteiskunta vakuuttaa tuloksekkaan työmarkkinavuoropuhelun keinoin siitä, että tällainen toimintamalli on pätevä ja että se on hyväksyttävissä? Kolmanneksi, onko mahdollista piristää markkinoita siten, että Euroopassa saadaan markkinoilta yksityistä rahoitusta uusiin putkistoihin, sähköverkkoihin ja vähähiilisiin teknologioihin?

4.2. Energia kokonaisuutena kaikissa muodoissaan on kiistatta arvoltaan laajimmin kaupankäynnin kohteena oleva globaali hyödyke. Energian keskeinen rooli taloudellisessa kehityksessä vahvistaa, että energia-alalla tutkimus, energialähteiden etsintä, kehittäminen sekä energian tuotanto ja siirtäminen edellyttävät tavattoman suuria investointeja näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa. Tämä koskee myös vastikään korostetusti ajankohtaistunutta tarvetta turvata energiansaanti. Asiaa kuvataan usein toteamuksella "valot on pidettävä päällä", missä "valolla" tarkoitetaan energian korvaamatonta roolia nykyaikaisessa yhteiskunnassa. On välttämätöntä tunnustaa, että tällä hetkellä sekä kansalliset että EU-tason muut energiapoliittiset tavoitteet liittyvät todennäköisesti toimitusvarmuuteen. Toimitusvarmuus ja sen takaamisesta mahdollisesti syntyvät lisäkustannukset on otettava paremmin huomioon viestinnässä.

4.3. Samanaikaisesti, mikäli halutaan kattaa vähähiiliseen energiantuotantoon siirtymisestä seuraavat lyhyen ja keskipitkän aikavälin kustannukset, myös lukuisia globaaleja tekijöitä täytyy ottaa edelleen huomioon ja niitä on korostettava uudelleen.

- Energiantuotannosta aiheutuva planeettaamme ja meihin itseemme kohdistuva ympäristövaikutus on merkittävä. Se näkyy ensisijaisesti ilmastomuutoksena, mutta myös haitallisina terveysvaikutuksina.
- Nykyisestä maailmanlaajuisesta energiakysynnästä 82 prosenttia katetaan fossiililla polttoaineilla, jotka ovat pitkällä aikavälillä rajallinen resurssi.
- Resurssien saatavuuden rajallisuus (öljyhuippu jne.) ei olekaan oletetun kaltainen, sillä uusien energialähteiden etsintä, uusien hyödyntämismenetelmien kehittäminen ja markkinoiden paineet epätavanomaisten fossiilisten polttoaineresurssien käyttämiseksi vaikuttavat asiaan huomattavasti.
- Mikäli tunnetuista fossiilista polttoaineresursseista käytetään hyödyksi vaikkapa vain kolmannes, riittää se helposti viemään planeetan kasvihuonekaasupitoisuuden 450 ppm (eli 2 °C) rajan yli, mistä huolimatta uusien energialähteiden etsintään ja hyödyntämistekniikoihin suunnataan yhä edelleen huomattavia investointeja⁽³⁾.

Energia-alan muutos irti fossiilista polttoaineista on saatava väistämättä päätökseen. Ratkaisevan tärkeää on siirtymän nopeus. Sen on oltava riittävän ripeä estääkseen ilmastovaikutuksen kasvamisen liian suureksi ja samalla mahdollistaakseen vakaiden taloudellisten ja yhteiskunnallisten rakenteiden säilyttämisen. Maailmanlaajuisesti yhtenevä toiminta on erittäin tärkeää, ja EU:n taloudellisen kapasiteetin säilyttäminen on siirtymisen edistämisen kannalta olennaista. On olennaisen tärkeää, että ilmastomuutoksen hillitseminen on johdonmukaista kaikkialla maailmassa. Euroopan omaksuma johtoasema voi johtaa heikkoon kilpailukykyyn sekä teollisuuden ja hiilidioksidipäästöjen siirtymiseen muualle.

4.4. On selvää, että markkinat yksinään eivät useinkaan pysty käsittelemään yhteiskuntaa ja ympäristöä koskevia kysymyksiä – se ei ole niiden tehtävä. ETSK katsoo, että vaikka markkinoilla saavutetaan usein lyhyellä aikavälillä kustannuksia ja tuloksettuutta koskevia tavoitteita, markkinoita on muokattava tehokkain markkinapohjaisiin välinein, jotta ne pystyvät huolehtimaan yhteiskunnallisista prioriteeteista⁽⁴⁾. Tämä edellyttää hyvää sääntelyä, kansalaisyhteiskunnan tukea ja sitoutuneisuutta sekä vankkaa sitoutumista yritysten yhteiskuntavastuuseen.

4.5. Ellei yhteiskunnassa ymmärretä pulmaa, joka sekä EU:lla että koko maailmalla on ratkottavaan, on turha odottaa sen paremmin poliittista tahtoa kuin kuluttajien hyväksyntääkään. Hinnat kohoavat mitä todennäköisimmin entisestään. Kuluttajat puolestaan vastustavat edelleen hinnankorotuksia voimakkaasti. Haasteena on poliittisen ja sosiaalisen vaikutuksen voimakkuuden pienentäminen.

4.6. ETSK katsoo, että kaikkein tehokkain lähestymistapa on saada eurooppalaiset energiankuluttajat, sekä kotitaloudet että teollisuus, ja energiaketjun kaupalliset ja institutionaaliset osapuolet täysimääräisesti mukaan aktiiviseen ja luovaan vuoropuheluun näistä asioista. Se johtaa toimintaan.

⁽³⁾ *The Burning Question*, Mike Berners Lee, Greystone Books, 2013.

⁽⁴⁾ EUVL C 226, 16.7.2014, s. 1–9.

4.7. Tarkasteltavana olevassa tiedonannossa ei ole juurikaan viitteitä tällaisesta lähestymistavasta. Vaikka ”markkinoihin” viitataan 41 kertaa, ”osallisuuteen”, ”kansalaisyhteisöön”, ”vuoropuheluun” tai ”kuulemiseen” viitataan vain ohimennen ja yhteensä vain kolmesti. Vastaava malli on vallitseva myös asiakirjassa ilmasto- ja energiapolitiikan puitteista vuosiksi 2020–2030.

4.8. Tässä asiassa tärkeintä on johdonmukaisuus ja toiminta. Vuoden 2011 puiteasiakirjassa ”Energia-alan etenemissuunnitelma 2050” tämä seikka todetaan ja sitä käsitellään kohdassa 3.4 otsikolla ”Yleisön osallistaminen on olennaisen tärkeää”, mutta asiassa on edetty vain vähän sanoista tekoihin.

4.9. Siksi ETSK kiirehtii EU:n toimielimiä ja jäsenvaltioita hyväksymään viivytyksettä eurooppalaisen energiavuoropuhelun kehityksen, johon komitea suhtautuu suojeasti lausunnossaan aiheesta ”Kansalaisten energiapolitiittisen osallistumisen tarve ja menettelytavat”⁽⁵⁾, ja toimimaan sen mukaisesti. Kyseinen vuoropuhelu olisi ohjaavassa roolissa energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseen tähtäävän EU:n laajuisen hallintaprosessin perustamisessa ja ylläpitämisessä.

4.10. Tässä prosessissa pitäisi korostaa

- paljon aiempaa enemmän avoimuutta, vakaata sääntelyä ja hallintoa kaikilla tasoilla
- kansalaisten/kuluttajien energiamarkkinoiden toimintaa kohtaan tunteman ymmärtämyksen ja luottamuksen kohentamista asianmukaisen koulutuksen ja neuvonnan avulla
- kansalaisten osallistamista aiempaa enemmän maakohtaisen ja EU-tason energialähteiden valikoiman määrittämiseen
- jäsenvaltioiden joustavia mahdollisuuksia valita maakohtaiseen energialähteiden valikoimaan parhaiten soveltuvia menettelytapoja ja prioriteetteja pyrittäessä lähentymiseen EU:n tasolla
- maakohtaisten tavoitteiden (kasvihuonekaasut, uusiutuvat energialähteet ja energiatehokkuus) saavuttamista markkinoiden yhdyntymisen yhteydessä.

4.11. Energiahintojen vaihtelu EU:ssa on pantu jo edellä merkille. Vaikka tuotanto- ja toimituskustannusten vaihtelulla on ilmiössä osansa, perittävien energiaverojen ja -maksujen laaja kirjo vaikuttaa asiaan merkittävästi. Energiaverot muodostavat kaikissa jäsenvaltioissa merkittävän osan valtion tuloista, ja olisi merkittävä haaste löytää veronalennuksia kompensoiva muita tulonlähteitä, vaikka öljytuotteista maksettavat verot suljettaisiin harkinnan ulkopuolelle⁽⁶⁾.

4.12. On kuitenkin syytä panna merkille myös se, että tiettyjen energiamuotojen korkea verotus on ajan mittaan hyväksytty, vaikkakin vastahakoisesti. Öljytuotteista perittävät verot muodostavat hinnasta yli 55 prosenttia EU:ssa, kun veron osuus esimerkiksi Yhdysvalloissa on 14 ja Japanissa 41 prosenttia.

4.13. Yksittäisten jäsenvaltioiden erityistilanne – esimerkiksi nykyiset energiasaarekkeet – on otettava huomioon, ja hintoja tarkistettaessa on otettava lukuun, että ilman kehittyntä infrastruktuuria, joka edellyttää huomattavia investointeja, ei yhteisiä energiamarkkinoita voida saattaa päätökseen eivätkä valtiot voi hyödyntää niiden tarjoamia etuja.

5. Erityistä

5.1. ”Energian sisämarkkinat” on erityisen ongelmallinen kysymys, koska energiahuolto on erittäin tärkeä kansallinen intressi. Kohti energian sisämarkkinoita etenevästä kehityksestä huolimatta se on edelleen laajalti valtiovallan välittömässä hallinnassa tai valtion vaikutusvallan alaisena. Tekniset, resurssisidonnaiset ja maantieteelliset tekijät ovat myös osaltaan aiheuttaneet energiamarkkinoiden toteuttamiselle enemmän vaikeuksia verrattuna esimerkiksi moniin kulutushyödykekattegorioihin.

5.1.1. Vuodelta 2009 peräisin olevassa kolmannessa energiapaketissa tavoitteeksi asetetussa sähkön ja maakaasun sisämarkkinoiden loppuun saattamisessa ei onnistuta, ja merkittävät energiamarkkinoiden vapauttamista koskevat seikat ovat osoittautuneet vaikeiksi toteuttaa. Valtiovallan, yritysmaailman ja yhteiskunnan eri tahojen vastustus on ollut esteenä markkinoiden yhdyntymisestä saatavien etujen saavuttamiselle. Eräissä jäsenvaltioissa mielletään asia niin, että energian tuotanto-, jakelu- ja kulutustapojen mittavilla muutoksilla voi olla vaikutuksia, joita ei voi hyväksyä.

⁽⁵⁾ EUVL C 161, 6.6.2013, s. 1–7.

⁽⁶⁾ Energy Policy and Energy Taxation in the EU: IREF Europe
http://www.irefeurope.org/en/sites/default/files/Energy_policy_EU.pdf

5.1.2. Vaikka tukkuhinnat lähentyvätkin yleisesti toisiaan Keski- ja Länsi-Euroopassa, vähittäishinnat eivät lähenny, koska jäsenvaltiot soveltavat muodoltaan vaihtelevia kansallisia järjestelmiä tukeakseen energia-alan investointeja ja harjoittavat toisistaan poikkeavia kansallisia käytänteitä kulloistenkin tukikustannusten jakamisessa peruskuluttajien kannettavaksi. Tästä syystä kehittyvät ”pinnalliset” sähkömarkkinat, joilla vain optimoidaan olemassa olevan unionin järjestelmän käyttöä. Tämä ei kuitenkaan riitä, sillä tarvitaan ”syvälle ulottuvia” markkinoita, joilla kannustetaan ryhtymään optimaalisiin, unionin laajuisiin investointeihin, sekä kyseisten investointien mahdollistamiseksi että niiden kustannustehokkuuden varmistamiseksi. On esimerkiksi olennaista tarkistaa tukivälineitä (esim. syöttötariffeja ja niitä koskevaa sääntelyä) ja parantaa niiden koordinoitua.

5.1.3. Tämä edellyttää markkinoilta lisää sujuvuutta sekä hinnoittelua toimitusten solmukohdissa eritoten kaasun osalta. Eräisiin jäsenvaltioihin on perustettu kaasumarkkinat, mutta ne eivät vielä ole kyllin toimivat tarjotakseen käyttökelpoisen vaihtoehdon – yleistymässä olevalle – öljyindeksoinnille ja tarjotakseen markkinapohjaisen hinnoittelun. Sen vuoksi on ratkaisevan tärkeää kehittää alueellisia kaasutoimitusten solmukohtia ja parantaa niiden yhteenliitettävyyttä siirtokapasiteetin, sopimusjärjestelyjen ja markkinoille pääsyn osalta, erityisesti joustavia toimituseriä ajatellen. Myöntämällä sähköntuottajille pääsy kaasumarkkinoille tuodaan näille enemmän joustavuutta, mikä mahdollistaa tuotantojaksojen optimoinnin. Ne pystyvät olemaan tuottamatta sähköä tappiollisina jaksoina ja turvaavat tuotantolaitosten kilpailukyvyn, minkä ansiosta kuluttajien kannettavaksi siirretään entistä vähemmän kattamattomia kustannuksia.

5.1.4. Jäsenvaltioissa on edelleen epävarmuutta energianhintojen yksityiskohtaisesta koostumuksesta. Komission parhaillaan toteuttama seikkaperäinen tutkimus sekä energianhintojen koostumuksen että energiatukien laajuuden ja vaikutuksen avaamisesta on ratkaisevan tärkeä perustan luomiseksi tasapuolisille toimintaedellytyksille energian tuotannossa ja hinnoittelussa. Tarvitaan jatkuvasti tietoa energian hinnoista ja kustannuksista laitostasolla, jotta voidaan parantaa teollisuusalojen toimintaolosuhteita koskevaa avoimuutta, mutta myös siksi, että toimintapolitiikka kyetään perustamaan asianmukaiseen tietoaineistoon. On ratkaisevan tärkeää varmistaa avoimuus ensimmäisenä askeleena kohti kustannustehokkaiden toimintalinjojen valintaa ja sisällökästä poliittista keskustelua yleisön kanssa. Tämä koskee myös energiantoimittajien voittojen kokonaistasojen koostumusta. Asianmukaisten tilastotietojen puuttuminen saattaa heikentää todennettuun tietoon perustuviksi esitettyjen päätösten uskottavuutta. Tällaiset tilastotiedot pitäisi saada jokaisen julkisen vallan tason käyttöön.

5.1.5. Teollisuus voi tehdä ja on jo tehnyt investointeja vähentääkseen energiankäytön intensiteettiä. Mainitun kaltaiset investoinnit edellyttävät kuitenkin sitä, että ne maksavat asianmukaisesti itse itsensä takaisin, ja niillä on taipumus kallistua ajan mittaan.

5.1.6. EU ja sen jäsenvaltiot ovat aiemmin auttaneet osaltaan suojelemaan uhan alaisia toimialoja erilaisin ilmaiskiintiöin, veroista ja maksuista vapauttamalla ja joissakin rajatuissa tapauksissa maksamalla korvauksia. Koska ilmastopolitiikasta EU:lle ja eräille sen tärkeimmille kauppakumppaneille aiheutuvien kustannusten välinen ero ei pienene lähiaikoina, Euroopan komission pitäisi arvioida nykyiset puitteet ja harkita uusia lähestymistapoja, jotka soveltuvat paremmin uhan alaisista toimialoista huolehtimiseen sisämarkkinoilla.

5.1.7. Koska energiavarmuus on olennaisen tärkeä valtiollinen intressi, valtiot ovat valmiita hyväksymään energiahuollon varmistamiseen liittyvät ylimääräiset kustannukset. Koska jäsenvaltioiden on suvereeniuussyistä myös vaikea hyväksyä tyydyttävää EU-tason hallintoprosessia, ne ovat valmiimpia sietämään markkinoiden epätäydellisyyttä. Tilanteissa, joissa energiahuolto on epävarmalla pohjalla, solidaarisuus on kuitenkin olennaisen tärkeää energiansaannin jatkumisen kannalta.

5.1.8. Kaiken kaikkiaan ei ole juurikaan merkkejä siitä, että jäsenvaltioiden noudattamissa kovin vaihtelevissa kansallisissa energiapolitiikoissa tunnustetaan tarve pitkälle menevään yhdentymiseen EU-tasolla. Tämä heikentää energian sisämarkkinoita ja lähettää hämmäntäviä signaaleja investointeja ajatellen. ETSK uskoo, että on tarpeen ottaa ratkaiseva askel tosiasiallisen Euroopan energiayhteisön luomiseksi, jotta voidaan koordinoida kansallisia energiastratgioita etenkin energian toimitusvarmuuden takaamiseksi EU:ssa mahdollisimman edullisesti.

5.2. Talouden viherryttäminen

5.2.1. Ajatus siirtymisestä kestävämmällä pohjalla olevaan, resurssitehokkaampaan talouteen on periaatteessa hyvin vakiintunut. Käytännössä talouden laskusuhdanne, maailmanlaajuinen kilpailu ja jäsenvaltioiden välinen erimielisyys prioriteeteista ovat vaikuttaneet siirtymisen nopeuteen ja tuloksekkuuteen ⁽⁷⁾.

⁽⁷⁾ EUVL C 271, 19.9.2013, s. 18–22.

5.2.2. Poliittiset lausumat talouden viherryttämisestä ovat usein osoittautuneet tyhjäksi puheeksi EU:n asettaman kestäväen kehityksen tavoitteen kannalta. Niissä ei ole tunnustettu viherryttämisen edellyttämän taloudellisen ja yhteiskunnallisen muutoksen laajuutta, saati sen rakenteellisia esteitä.

5.2.3. Tämä tavoite on monesti tulkittu virheellisesti, olemassa olevan taloudellisen toiminnan ”viherryttämiseksi” eli hiilen osuuden vähentämiseksi ja toiveeksi, että siitä seuraa lisää kasvua ja työpaikkoja. Talouden viherryttäminen edellyttää kuitenkin paljon syvemmälle käyviä tuotannon, kulutusmallien ja elintapojen muutoksia kuin mikä luultavasti on yhden vuosikymmenen aikana sosiaalisesti hyväksyttävää. Käytännössä kaiken taloudellisen toiminnan täytyisi muuttua muotoaan, ja perinteisestä vihreään talousmalliin siirryttäessä kasvun ja työpaikkojen luomisen tasosta ei ole varmuutta. Tilannetta olisi tuettava koordinoituihin tutkimus- ja kehitystoimin.

5.2.4. Vastaavasti talouden pikaista, tehokasta ja suotuisaa viherryttämistä haittaavia esteitä on rajusti vähätelty. Hinnoittelulla on oma merkityksensä esimerkiksi seuraavissa asioissa:

- talouden alojen (edunsaajien) ja niin muodoin poliitikkojen vastahakoisuus
- takaisin maksettuaan infrastruktuuriin perustuvat olemassa olevien teknologioiden edut
- tuloksellisen hiilihinnoittelun puuttuminen
- tehokas ympäristöväittämiä koskeva sääntely
- uusien vähähiilisten teknologioiden poliittinen ja tekninen riskialttius
- työpaikkojen menettämiset ja mahdollinen vastahakoisuus pitää työntekijöitä palveluksessa
- teollisuuden muutoksiin liittyvät tekijät yhteiskunnallisine vaikutuksineen
- rahoitukseen liittyvät kysymykset alhaisen (tai negatiivisen) talouskasvun ja ”talouden vakauttamisen” oloissa
- kireä kansainvälinen kilpailu
- vähähiilinen talous tarvitsisi vahvaa yhteiskunnallista ja poliittista konsensusta, hyvin mittavia yksityisiä ja julkisia investointeja sekä rahoituksen helppoa saatavuutta ja selvää strategista visiota, itse asiassa suunniteltua ”vihreää” taloutta.

5.2.5. Talous on kaikesta huolimatta pakko viherryttää. Tehtävä on laajuudeltaan huomattava ja erittäin vaativa, mutta valinnanvaraa ei ole, mikäli haluamme varmistaa kestäväpohjaisen tulevaisuuden. Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää sellaista etenemistä, jossa otetaan huomioon poliittisen uskottavuuden, taloudellisen vallan, vakaiden sosiaalijärjestelmien ja kansalaisten valintojen välinen tasapaino. Ennakoedellytyksiä ei kuitenkaan ole vielä täytetty, eikä varsinkaan kansalaisten osallistamista esteiden poistamiseen ole tapahtunut. On myös totta, että sellaiset selkeät hyödyt kuin markkinajohtajuuden kehittäminen kestävyysajattelun mukaisen ja vähähiilisen energian alalla voivat lisääntyä. EU on edistynyt ansiokkaasti vähähiilisen sähkön soveltamisessa monenlaisiin lämmön korvaamismuotoihin, ja EU:ssa on myös laaja kestävyysperiaatteita noudattavien liikenneinnovaatioiden kehityssektori.

5.2.6. Energiansäästöillä ja energiatehokkuudella on olennaisen tärkeä rooli on kustannusten minimoinnissa. Kotitalouksia ajatellen voidaan vielä saavuttaa paljon hyödyntämällä kulutuskysynnän ohjausta. Julkisessa rakentamisessa (pääosin uudisrakentamisessa) näkyy enenevästi merkille pantavan hyviä esimerkkejä tehostamisesta ja käytön supistamisesta. Monille aloille jo hyvin juurtunut teollisuuden energiatehokkuuden tavoittelu voi vielä tuottaa säästöjä monissa yrityksissä.

5.2.7. Markkinapohjaiset välineet ovat olleet hyvin merkittävässä roolissa kannustamassa jäsenvaltioita taloutensa uudelleensuuntaamiseen. Kaikkialla EU:ssa ei verojen, maksujen, tukien ja muiden markkinapohjaisten välineiden valikoimassa ja niiden käytössä ole kuitenkaan saavutettu riittävän suurta keskinäistä johdonmukaisuutta. Tämä on voitu huomata erityisesti energiaan liittyvissä kysymyksissä. Markkinapohjaisten välineiden on siksi edistettävä siirtymistä resurssitehokkaaseen ja vähähiiliseen talouteen sekä talouden elpymistä ⁽⁸⁾.

⁽⁸⁾ EUVL C 226, 16.7.2014, s. 1–9.

5.3. Ehdottoman tarpeellinen tehokkaan hallinnon vaatimus ilmasto- ja energiapaketissa ehdotettujen EU:n energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi on selvästikin yhteydessä siihen, että kansallisten energia-alan sääntelyviranomaisten avulla vakiinnutetaan johdonmukaiset markkinaparametrit. ETSK kehottaa painokkaasti siirtymään koordinoitumpaan energiapolitiikkaan, johon liittyy jäsenvaltioiden politiikkojen johdonmukainen ja yhtenevä hallinnointi askeleena kohti unionin laajuista kustannusten optimointia, ja siksi komitea kannattaa komission aloitetta. Komitea uskoo kuitenkin, että on tarpeen pohtia perinpohjaisesti sitä, miten järjestelmä saadaan tosiasiallisesti saavuttamaan tavoitteensa, ja katsoo, että se pystyy antamaan hyödyllisen panoksen tuleviin komission ehdotuksiin, jotka koskevat erityisesti

- joustavuuden sovittamista yhteen energiatavoitteiden saavuttamisen kanssa
- vahvaa kansalaisten osallistamista sekä jäsenvaltioiden ja EU:n toimenpiteiden legitimitettä
- jäsenvaltioiden prosessiin sitoutumisen edistämistä
- johdonmukaisen ja luotettavan lähentymisen saavuttamista EU:n tasolla.

5.4. Komission tehtävänä on sellaisen hallintojärjestelmän suunnitteleminen, joka on toimeenpanoa ajatellen tehokas mutta riittävän joustava saadakseen jäsenvaltioiden kannatuksen. ETSK pyrkiikin tiiviissä yhteistyössä komission kanssa panemaan alulle poliittisesti tasapainoisen pohdinnan, jossa otetaan huomioon kaikkien sidosryhmien näkemykset. Sen tavoitteena olisi tehokkaan, joustavan ja kattavan hallintojärjestelmän luominen. Sekä kansalaisten osallistamisprosessi että itse hallintojärjestelmä ovat olennaisen tärkeitä seikkoja energian hinta- ja kustannushaasteen kohtuullistamisessa ja asian selostamisessa.

Bryssel 4. kesäkuuta 2014.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi elintarvikkeina käytettäviä kaseiineja ja kaseinaatteja koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä ja neuvoston direktiivin 83/417/ETY kumoamisesta”

COM(2014) 174 final – 2014/0096 COD

(2014/C 424/11)

Euroopan parlamentti päätti 2. huhtikuuta 2014 ja neuvosto 10. huhtikuuta 2014 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi elintarvikkeina käytettäviä kaseiineja ja kaseinaatteja koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä ja neuvoston direktiivin 83/417/ETY kumoamisesta

COM(2014) 174 final – 2014/96 COD.

Koska Euroopan talous- ja sosiaalikomitea katsoo, että asiakirjan sisältö on hyväksyttävissä, eikä komitealla ole siihen kommentoitavaa, se päätti 4.—5. kesäkuuta 2014 pitämässään 499. täysistunnossa (kesäkuun 4. päivän kokouksessa) antaa esitetystä asiakirjasta myönteisen lausunnon. Äänestyksessä annettiin 128 ääntä puolesta ja 1 vastaan 4:n pidättyessä äänestämästä.

Bryssel 4. kesäkuuta 2014.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi neuvoston asetuksessa (EY) N:o 73/2009 säädettyjen suorien tukien mukautusasteesta kalenterivuodeksi 2014”

COM(2014) 175 final – 2014/0097 COD

(2014/C 424/12)

Euroopan parlamentti päätti 2. huhtikuuta 2014 ja neuvosto 22. huhtikuuta 2014 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 43 artiklan 2 kohdan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset neuvoston asetuksessa (EY) N:o 73/2009 säädettyjen suorien tukien mukautusasteesta kalenterivuodeksi 2014

COM(2014) 175 final – 2014/0097 COD.

Koska komitea on jo ottanut kantaa ehdotuksen sisältöön 22. toukokuuta 2013 hyväksymässään lausunnossa CES2942-2013_00_00_TRA_AC* ⁽¹⁾, komitea päätti 4.–5. kesäkuuta 2014 pitämässään 499. täysistunnossa (kesäkuun 4. päivän kokouksessa) äänin 132 puolesta ja 2 vastaan 6:n pidättyessä äänestämästä, ettei se laadi aiheesta uutta lausuntoa, vaan viittaa edellä mainitussa lausunnossa esittämänsä kantaan.

Bryssel 4. kesäkuuta 2014.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE

⁽¹⁾ Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta 'Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksessa (EY) N:o 73/2009 säädettyjen suorien tukien mukautusasteesta kalenterivuodeksi 2013', 2013/C 271/27, s. 143, 19. syyskuuta 2013.

ISSN 1977-1053 (sähköinen julkaisu)
ISSN 1725-2490 (painettu julkaisu)

Euroopan unionin julkaisutoimisto
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

FI